

LIFE OF BUDDHA
& HIS TEACHINGS

ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံ

မင်းယုဝေ
မြရာသည်း၊
ပန်းချီဦးစိန်
သရုပ်ဖော်သည်။

စိတ်ကူးချီချီအနုပညာ

မင်္ဂလာရာဇ်ခြည်

ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံ

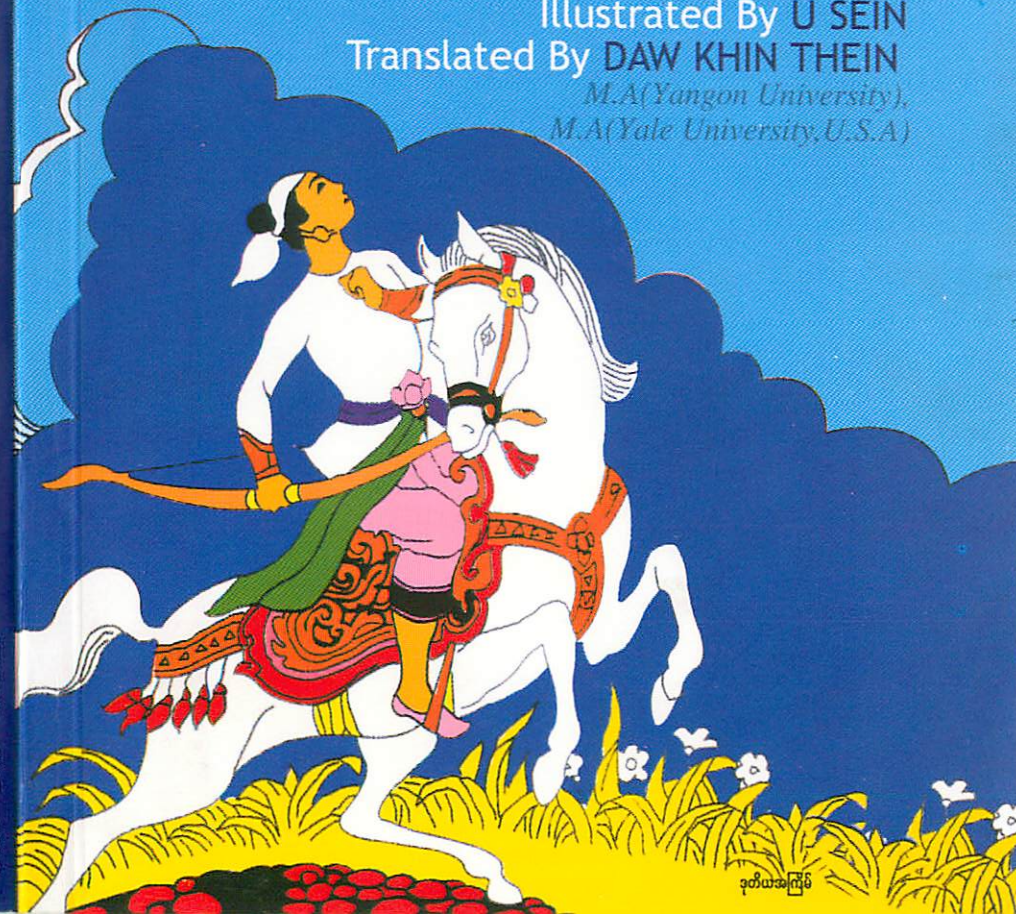
မင်းယုဝေ မြရာသည်း၊
ပန်းချီဦးစိန် သရုပ်ဖော်သည်။

LIFE OF BUDDHA
& HIS TEACHINGS

By MIN YU WAI
Illustrated By U SEIN
Translated By DAW KHIN THEIN
*M.A(Yangon University),
M.A(Yale University,U.S.A)*

မင်းယုဝေ • ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံ

SEIKKU CHO CHO

ခုတ်ယာအကြိမ်

LIFE OF BUDDHA
& HIS TEACHINGS

ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံ

မင်းယုဝေ

မြစုသည်။

ပန်းချီဦးစိန်

သရုပ်ဖော်သည်။

မင်းယုဝေ ● ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံ

ဝိတ်ကူးချိုချိုအနုပညာ

မင်္ဂလာရောင်ခြည်

ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံ

မင်းယုဝေ မြစုသည်။

ပန်းချီဦးစိန် သရုပ်ဖော်သည်။

LIFE OF BUDDHA
& HIS TEACHINGS

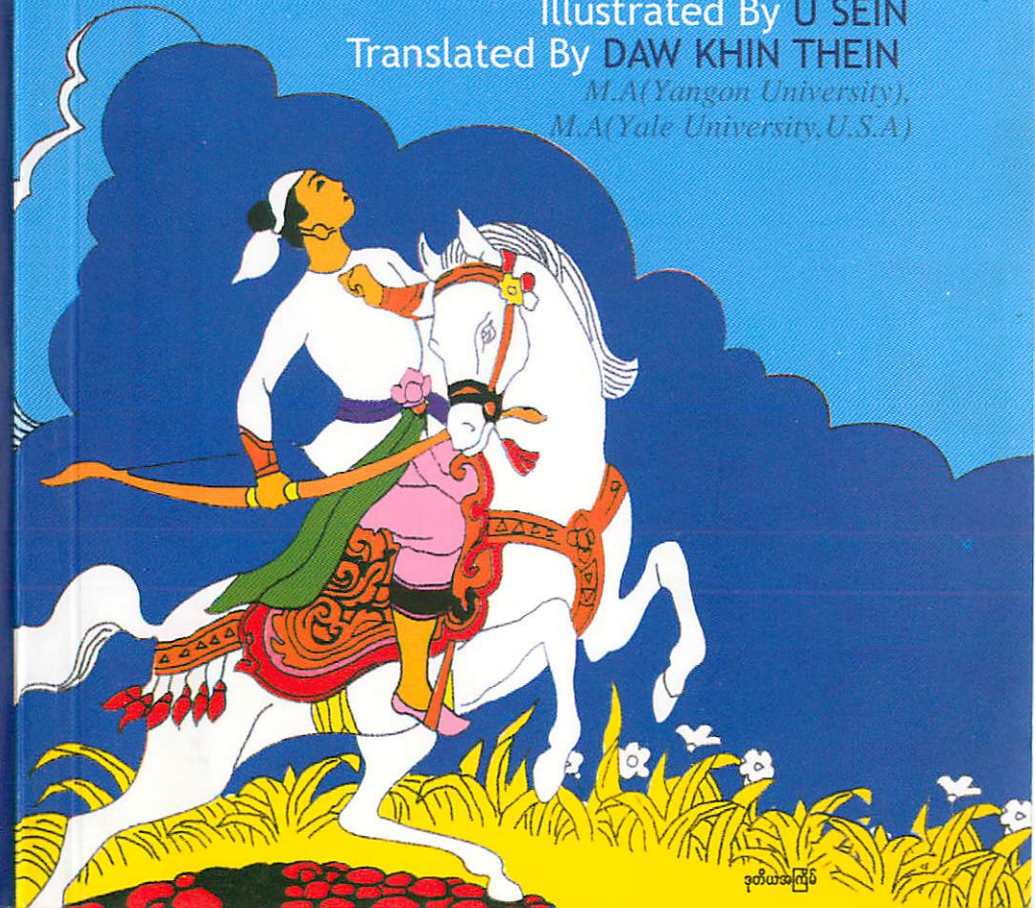
By MIN YU WAI

Illustrated By U SEIN

Translated By DAW KHIN THEIN

M.A.(Yangon University),

M.A.(Yale University,U.S.A)

SEIKKU CHO CHO

ဒုတိယအကြိမ်

စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်

မင်္ဂလာရောင်ခြည်

မင်းယုဝေ ပြုစုသည်။

ပန်းချီဦးစိန် သရုပ်ဖော်သည်။

LIFE OF BUDDHA
& HIS TEACHINGS

By MIN YU WAI

Illustrated By U SEIN

Translated By DAW KHIN THEIN

M.A(Yangon University).

M.A(Yale University, U.S.A)

၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ မတ်လ

ဒုတိယအကြိမ်

မာတိကာ

- အမှာစာ	က
- မင်းယုဂေ၏ မင်္ဂလာရောင်ခြည် ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံ	ဂ
၁။ ခမည်းတော်နှင့် မယ်တော်	၂
1. Buddha's father and mother	
၂။ ဖွားတော်မူခန်း	၅
2. Birth	
၃။ ဘုရားအလောင်းနှင့်ကာလဒေဝီလရသျှေကြီး	၆
3. Bodhisat and Kāladevīla hermit	
၄။ သိဒ္ဓတ္ထ	၉
4. Siddhattha	
၅။ ခမည်းတော်ဆန္ဒ	၁၀
5. Desire of Budhisat's father	
၆။ တစ်လသားအရွယ်	၁၁
7. At the age of one month	
၇။ ၁၆ နှစ်သားအရွယ်	၁၁
8. At the age of sixteen	
၈။ လေးတင်ပွဲ	၁၂
8. Exhibition of skill in archery	
၉။ ယသော်ဓရာနှင့် ထိမ်းမြားပွဲ	၁၅
9. Marriage with Yasodharā	
၁၀။ သူ့အို၊ သူနာ	၁၅
10. The aged and the sick	

၇၄။ ၃၈ ဖြာ မင်္ဂလာ	၉၉
74. Thirty eight rules for a beatific life	
၇၅။ သိင်္ဂါလ သူကြွယ်သား	၁၀၁
75. Richman's son Singāla	
၇၆။ ဝိသာခါ	၁၀၂
76. Visākhā	
၇၇။ ကာလာမသုတ်	၁၀၂
77. Kālāma sutta	
၇၈။ ဒေဝဒတ်၏ ရန်ငြိုး	၁၀၅
78. Devadatta's spite	
၇၉။ ဒေဝဒတ် မကောင်းကြံခြင်း	၁၀၆
79. Evil scheme of Devadatta	
၈၀။ အဇာတသတ် သားမိုက်	၁၀၉
80. Ajātasattu the evil son	
၈၁။ ဗုဒ္ဓနှင့် လေးသည်တော်	၁၁၀
81. Buddha and the archer	
၈၂။ သူသတ်သမား ဒေဝဒတ်	၁၁၀
82. Devadatta, the assassinator	
၈၃။ နာဠာဂီရီဆင်ဖြင့် တိုက်ခြင်း	၁၁၃
83. Attack with the elephant Nālāgīri	
၈၄။ ဗုဒ္ဓနှင့် မွတ်သိပ်သူ	၁၁၄
84. Buddha and the famished person	
၈၅။ ဒေဝဒတ်၏ နိဂုံး	၁၁၄
85. Demise of Devadatta	
၈၆။ ဇီဝကနှင့် အဇာတသတ်	၁၁၆
86. Jīvaka and Ajātasattu	
၈၇။ အမ္ဗပါလီ	၁၁၆
87. Ambapālī	
၈၈။ မျက်နှာမလိုက်	၁၁၉
88. Buddha is not biasaed	

၈၉။ စစ်သူကြီး သီဟသေနာပတိ	၁၂၀
89. Commander-in Chief of the army General Sihasenāpati	
၉၀။ ၄၅ ဝါမြောက်သော်	၁၂၁
90. Fourty -fifth lent	
၉၁။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ	၁၂၂
91. Reverend Sāriputta	
၉၂။ ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမ	၁၂၂
92. Buddha's admonition	
၉၃။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်	၁၂၅
93. Rev: Moggalāna	
၉၄။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော့မည်	၁၂၅
94. Buddha will pass into nibbāna	
၉၅။ စုန္ဒ၏ ဝက်ပျိုသားဆွမ်း	၁၂၆
95. Tender pork-curry of Cunda	
၉၆။ ကုသိနာရုံသို့	၁၂၇
96. Towards Kusināra	
၉၇။ အင်ကြင်းဥယျာဉ်ဝယ်	၁၂၈
97. In the Sal garden	
၉၈။ နောက်ဆုံးပူဇော်ခြင်း	၁၃၁
98. The last homage	
၉၉။ သုဘဒ္ဒ	၁၃၂
99. Subhadda	
၁၀၀။ နောက်ဆုံးအချိန်	၁၃၅
100. The last time (moment)	
၁၀၁။ နောက်ဆုံး အဆုံးအမ	၁၃၆
101. Last admonition	
၁၀၂။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း	၁၃၆
102. Buddha's Parinibbāna	

၄၂။ ရာဟုလာ အမွေတောင်းခန်း:	၅၄
42. Rāhulā asked Buddha for inheritance	
၄၃။ ရဟန်းပြုလာသူများ:	၅၄
43. Buddha's relatives entered monkhood	
၄၄။ အနာထပိဏ်နှင့် ဇေတဝန်ကျောင်း:	၅၇
44. Anāthapindika and Jetavana monastery	
၄၅။ လူတို့၏ ရတနာ	၅၈
45. Real treasure of the people	
၄၆။ ဝေသာလီသို့	၅၉
46. Towards Vesālī	
၄၇။ ရောဟိဏီမြစ်ရေ အရေးတော်ပုံ	၆၀
47. Crisis over River Rohinī	
၄၈။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း:	၆၃
48. Passing away of king Suddhodana	
၄၉။ မိထွေးတော် ဂေါတမီ	၆၃
49. Step-mother Gotamī	
၅၀။ မိထွေးတော်၏ ကျေးဇူး	၆၄
50. Gratitude of step-mother Gotamī	
၅၁။ သူနာပြုသော ဗုဒ္ဓ	၆၅
51. Buddha who nurses the sick	
၅၂။ အဆွေခင်ပွန်းဟူသည်	၆၆
52. Close friend or ally	
၅၃။ သစ္စက ပရိဗိုဇ်	၆၉
53. Paribbājaka Saccaka	
၅၄။ ဗုဒ္ဓ၏ ခြေတော်ရင်းသို့	၆၉
54. To the presence of Buddha	
၅၅။ ကိသာဂေါတမီ	၇၀
55. Kisāgotamī	
၅၆။ နန္ဒောပနန္ဒနဂါး	၇၃
56. Dragon, Nandopananda	
၅၇။ တိတ္ထိများနှင့် တန်ခိုးပြိုင်ခြင်း	၇၄
57. Competition with the heretics	

၅၈။ ဗကဗြဟ္မာ	၇၅
58. Baka Brahmā	
၅၉။ သင်္ကဿနဂိုရ်ပြည်သို့	၇၆
59. Descent to Sankassa nagara	
၆၀။ စိဉ္ဇမာဏနှောင့်ယှက်ခြင်း	၇၉
60. Annoyance of Cinjamāna	
၆၁။ ဒေဝဒတ် မနာလို မရှုဆိတ်ဖြစ်ခြင်း	၈၀
61. Devadatta bore grudge against Buddha	
၆၂။ ဒေဝဒတ်နှင့် အဇာတသတ်	၈၁
62. Devadatta and Ajātasattu	
၆၃။ ဒေဝဒတ်၏အကြံ	၈၂
63. Devadatta's Scheme	
၆၄။ ပလလည်းတောသို့	၈၂
64. Towards Palale forest	
၆၅။ ကောသမ္ဘီပြည်မှ အဓိကရုဏ်း	၈၅
65. Riot in Kosambī	
၆၆။ ဗုဒ္ဓနှင့် လယ်ယာ	၈၆
66. Buddha and the agricultural land	
၆၇။ လယ်ဥပမာတရား	၈၇
67. Dhamma in comparison with the paddy field	
၆၈။ ဗုဒ္ဓနှင့် ရာဟုလာ	၈၈
68. Buddha and son Rāhulā	
၆၉။ ရာဟုလာနှင့် ဗုဒ္ဓအဆုံးအမ	၉၁
69. Rāhulā and Buddha's admonitions	
၇၀။ အင်္ဂုလိမာလ	၉၂
70. Angulimāla	
၇၁။ အာဠာဝကဘိလူး	၉၅
71. The ogre Ālāvaka	
၇၂။ ဗုဒ္ဓနှင့် ယဇ်ပူဇော်ပွဲ	၉၆
72. Buddha and sacrificial ceremony	
၇၃။ မင်္ဂလာတရားတော်	၉၉
73. Rules for a beatific life	

၇၄။	၃၈ ဖြာ မင်္ဂလာ	၉၉
74.	Thirty eight rules for a beatific life	
၇၅။	သိင်္ဂါလ သူကြွယ်သား	၁၀၁
75.	Richman's son Singāla	
၇၆။	ဝိသာခါ	၁၀၂
76.	Visākhā	
၇၇။	ကာလာမသုတ်	၁၀၂
77.	Kālāma sutta	
၇၈။	ဒေဝဒတ်၏ ရန်ငြိုး	၁၀၅
78.	Devadatta's spite	
၇၉။	ဒေဝဒတ် မကောင်းကြံခြင်း	၁၀၆
79.	Evil scheme of Devadatta	
၈၀။	အဇာတသတ် သားမိုက်	၁၀၉
80.	Ajātasattu the evil son	
၈၁။	ဗုဒ္ဓနှင့် လေးသည်တော်	၁၁၀
81.	Buddha and the archer	
၈၂။	သူသတ်သမား ဒေဝဒတ်	၁၁၀
82.	Devadatta, the assassinator	
၈၃။	နာဠာဂီရိဆင်ဖြင့် တိုက်ခြင်း	၁၁၃
83.	Attack with the elephant Nālāgīri	
၈၄။	ဗုဒ္ဓနှင့် မွတ်သိပ်သူ	၁၁၄
84.	Buddha and the famished person	
၈၅။	ဒေဝဒတ်၏ နိဂုံး	၁၁၄
85.	Demise of Devadatta	
၈၆။	ဇီဝကနှင့် အဇာတသတ်	၁၁၆
86.	Jivaka and Ajātasattu	
၈၇။	အမ္မပါလီ	၁၁၆
87.	Ambapālī	
၈၈။	မျက်နှာမလိုက်	၁၁၉
88.	Buddha is not biasaed	

၈၉။ စစ်သူကြီး သီဟသေနာပတိ	၁၂၀
89. Commander-in Chief of the army General Sihasenāpati	
၉၀။ ၄၅ ဝါမြောက်သော်	၁၂၁
90. Forty -fifth lent	
၉၁။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ	၁၂၂
91. Reverend Sāriputta	
၉၂။ ဗုဒ္ဓ၏အဆုံးအမ	၁၂၂
92. Buddha's admonition	
၉၃။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်	၁၂၅
93. Rev: Moggalāna	
၉၄။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော့မည်	၁၂၅
94. Buddha will pass into nibbāna	
၉၅။ စုန္ဒ၏ ဝက်ပျိုသားဆွမ်း	၁၂၆
95. Tender pork-curry of Cunda	
၉၆။ ကုသိနာရုံသို့	၁၂၇
96. Towards Kusināra	
၉၇။ အင်ကြင်းဥယျာဉ်ဝယ်	၁၂၈
97. In the Sal garden	
၉၈။ နောက်ဆုံးပူဇော်ခြင်း	၁၃၁
98. The last homage	
၉၉။ သုဘဒ္ဓ	၁၃၂
99. Subhadda	
၁၀၀။ နောက်ဆုံးအချိန်	၁၃၅
100. The last time (moment)	
၁၀၁။ နောက်ဆုံး အဆုံးအမ	၁၃၆
101. Last admonition	
၁၀၂။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း	၁၃၆
102. Buddha's Parinibbāna	

အမှာ

ဤ ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကလေး၊ လူငယ်၊ လူရွယ်၊ လူကြီး အားလုံး အတွက် ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဖြစ်တော်စဉ်များနှင့်ပတ်သက်၍ စုံလင်စွာတင်ပြလိုပါသဖြင့် အခန်းပေါင်း ၁၀၂ ခန်း ခွဲ၍ အကျဉ်းချုပ်ရေးသား ပြုစုပါသည်။ ခိုင်လုံမှုရှိအောင်လည်း ကျမ်းပေါင်း ၃၀ ကျော်ကို အကိုးအကား ပြုပါသည်။ ကျွန်တော်သည် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ပွင့်တော်မူရာ မဇ္ဈိမဒေသသို့ ၃ကြိမ် သွားရောက်လေ့လာခွင့် ရရှိခဲ့ရာ ဤစာအုပ်ကို ပြုစုရာတွင် အထောက်အထားများ ပိုမို ရရှိခဲ့ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို လူတိုင်း လွယ်လင့်တကူ ဖတ်ရှုနိုင်အောင် ရှင်းလင်းပြတ် သားသော စကားပြေဖြင့် အားထုတ်ရေးသားပါသည်။ စိတ်ဝင်စားမှုရှိအောင်လည်း ပန်းချီဆရာကြီး ဦးစိန်၏ သရုပ်ဖော်ပန်းချီပုံပေါင်း ၅၂ ပုံဖြင့် ပူးတွဲပူဇော်တင်ဆက် ပါသည်။ ဆရာဦးစိန်သည် ပန်းချီပညာကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်သာမက ဥရောပနိုင်ငံ များတွင်ပါ လေ့လာဆည်းပူး ခဲ့သူဖြစ်ပါသည်။ ထူးခြားဆန်းသစ်၍ ပြောင်မြောက် သော လက်ရာဖြင့် ကြိုးစားရေးဆွဲ ပေးပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အိမ်များတွင် ကျက်သရေမင်္ဂလာရှိစွာဖြင့် ထားရှိ၍ လက်တွေ့ ပြုနိုင်လိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့် ပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဖွားတော်မူသော ခုနှစ်နှင့် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူသော ခုနှစ်များကို ဖော်ပြကြရာတွင် မူကွဲများ ရှိပါသည်။ အချို့ပညာရှင်များက ဗုဒ္ဓ ဘုရားရှင်သည် ၆၂၃ ဘီစီတွင် ဖွားတော်မူ၍ ၅၄၃ ဘီစီတွင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန် မူသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ အချို့ပညာရှင်များကမူ ၅၆၃ ဘီစီတွင် ဖွားတော်မူ၍ ၄၈၃ ဘီစီတွင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ အချို့ ပညာရှင်များ ကလည်း တစ်မူကွဲပြား ဆိုကြပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင် ပထမအဆိုကို လက်ခံဖော်ပြ ထားပါသည်။ ဒီပဲယင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး သီရိသဒ္ဓမ္မာဘိလင်္ကာရ၊ ကျီးသဲ

မင်းယုဝေ၏ မင်္ဂလာရောင်ခြည် ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံ

မိမိ၏တပည့်ဖြစ်သူ မြတ်မင်္ဂလာအယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင် မောင်ဉာဏ်လင်းအောင်သည် ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ၊ မဟာနာယကကျောင်းတော်ကြီး၌ ခေတ္တရောက်ရှိနေသော မိမိထံသို့ လာရောက်၍ “မင်းယုဝေ ရေးသားပြုစုသော မင်္ဂလာရောင်ခြည် ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံ စာအုပ်တွင် အမှာစာ ရေးသားချီးမြှင့်ပါရန်” လျှောက်ထားလျက် မင်္ဂလာရောင်ခြည် ဗုဒ္ဓဝင်ရုပ်စုံစာအုပ်ကို ဆက်ကပ်သဖြင့် “တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း ရေးပေးရတာပေါ့” ဟု ပြောဆိုကာ စာအုပ်ကို ယူထားလိုက်ပါသည်။

မိမိမှာ ကျောင်းတိုက်ကိစ္စ၊ အခြားဘာသာရေးကိစ္စ၊ ကျမ်းစာရေးသားခြင်းကိစ္စ စသည်တို့ဖြင့် အားလပ်ခွင့်မှာ စွာ မရသည့်အတွက် စာအုပ်ကို ရုတ်တရက် မကြည့်မိဘဲ ကာလအတန်ကြာမှ ကြည့်မိပါသည်။ စာအုပ်ကို အစမှအဆုံးထိ ကြည့်ရှုသည့်အခါ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ ပဋိသန္ဓေနေတော်မူသည်မှစ၍ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည်အထိ အကြောင်းအရာများကို စုံလင်နိုင်သမျှ စုံလင်အောင် ဖော်ပြလျက် လူတိုင်းသိလွယ်သော ဝေါဟာရ အသုံးအနှုန်းများဖြင့် တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း ရေးသားပြုစုထားသော စာအုပ်ဖြစ်သည့် အတွက် လူကြီး၊ လူရွယ်၊ လူငယ်အားလုံး ကြည့်ရှုလေ့လာသင့်သော စာအုပ်ဖြစ်သည်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ အကြောင်းအရာများကား လွန်စွာ ကျယ်ပြန့်နက်ရှိုင်းလှရကား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများစုတို့ သိနိုင်ဖို့ရန် လွန်စွာ ခဲယဉ်းလှပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အများစုတို့သည် အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ၏ မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ ငခုန်ဆရာတော်၏ ဗုဒ္ဓဝင် ဝတ္ထုတော်ကြီး၊ ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်၏ မိနုတ္ထပကာသနီစသော ကျမ်းကြီးများကို မကြည့်ရှု မလေ့လာနိုင်ကြ၍ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ အကြောင်းအရာများကို မသိနိုင်ရှာကြပေ။

လေးထပ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၊ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး အမျိုးပြုသော ဆရာတော်ကြီးများ၏ အဆိုအမိန့်နှင့် ညီညွတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထို ဆရာတော်ဘုရားကြီးတို့က ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈ ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်၍ ၁၄၈ ခုတွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူသည်ဟူ၍ ဆိုထားကြပါသည်။ ထိုအဆိုအမိန့်ကိုပင် ဤစာအုပ်တွင် လေးစားစွာ လက်ခံဖော်ပြပါသည်။

ဤစာအုပ် ထွက်ပေါ်လာရန် အဘက်ဘက်မှ ဝိုင်းဝန်းကူညီကြသော မိတ်ဆွေများကို အထူးကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

မင်းယုဝေ

ထိုပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် ဤ“မင်္ဂလာရောင်ခြည် ဗုဒ္ဓဝင်ရပ်စုံ”ကဲ့သို့သော လိုရင်း တိုရင်း ရေးသားပြုစုအပ်သော ဗုဒ္ဓဝင်မျိုးကား လိုအပ်လျက် ရှိပေသည်။ ထိုလိုအပ်ချက်ကို စာရေးဆရာ မင်းယုဝေက ဤ “မင်္ဂလာရောင်ခြည်ဗုဒ္ဓဝင်ရပ်စုံ” ဖြင့် ဖြည့်စွက်ပေးလိုက်သဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများစုအတွက် များစွာ အကျိုး သက်ရောက်ပေသည်။

ဤစာအုပ်ဝယ် စာမျက်နှာ ၅၃၊ ၅၈၊ ၇၄၊ ၇၇၊ ၈၅၊ ၈၆ တို့၌ သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်လာ ဇရာသုတ်၊ မိတ္တသုတ်၊ အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် အဋ္ဌက နိပါတ်လာ မေတ္တသုတ်၊ မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်လာ အမ္မလဋ္ဌိက ရာဟုလောဝါဒသုတ်၊ ခုဒ္ဒကပါဠိ ပါဠိတော်လာ မင်္ဂလသုတ်၊ အင်္ဂုတ္တရပါဠိတော် တိကနိပါတ်လာ ကေသမုတ္တိသုတ် စသော တရားတော်များကို အကျဉ်းချုံး၍ ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားသဖြင့် ဤစာအုပ်ကို ကြည့်ရှုလေ့လာသူတို့အတွက် လွန်စွာ ဗဟုသုတ တိုးပွား၍ အကျိုးများလှပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူကြီး၊ လူရွယ်၊ လူငယ်အားလုံး ဤ “မင်္ဂလာရောင်ခြည် ဗုဒ္ဓဝင်ရပ်စုံ” စာအုပ်ကို ကြည့်ရှုလေ့လာသင့်လှပါပေသည်။

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ
အဘိဓမ္မမဟာရဋ္ဌဂုရု၊ အဘိဓမ္မအဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မ ဇောတိက
နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ အကျိုးတော်ဆောင်
မဟာဝိသုတာရာမတိုက်သစ်
မကွေးမြို့။

ဇာတိပုည၊ ဂုဏ်မာနဖြင့်
သံပဟုံးစုံ၊ ဖက်မဲ့ကြိုးသား
အားသုံးထောင်ထား၊ မျိုးလေးပါး၏
တက်ပွားစောင်မာန်၊ လွှားတံခွန်ကို
ပြင်းဝန်မုန်တိုင်း၊ ခတ်ချိုးလှိုင်းသို့
ဖြတ်ပိုင်းလဲ့ချ၊ တတ်စွမ်းလှသား
မိဘနွယ်ပေါင်း၊ သိန်းခြောက်သောင်းလျှင်
မင်းကောင်းစဉ်ရိုး၊ ကျော်လွှံ့ဟိုးလျက်
မြေမိုးရပ်သူ၊ လူခပ်သိမ်းတို့
ညွတ်တိမ်းပူဇော်၊ ကျေးဇူးတော်လည်း
နှိုင်းဖော်တုကျွန်း၊ မြင်းမိုရ်ထွန်းသို့
ရဟန်းများထွတ်၊ သုံးလူနတ်ကား...။

(ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ 'ကိုးခန်းပျို့' မှ)

၁။ ခမည်းတော်နှင့် မယ်တော်

လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၂၅၀၀ ကျော်က ကပိလဝတ်ပြည်တွင် သာကီဝင်မင်းမျိုး သုဒ္ဓေါဒနဘုရင် မင်းပြုသည်။ သူသည် ဂေါတမအနွယ်ဖြစ်၍ “သုဒ္ဓေါဒနဂေါတမ” ဟူ၍လည်း အမည်ရသည်။

ထိုမင်းတွင် မိဖုရားနှစ်ပါးရှိသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးမှာ မာယာဒေဝီ ဖြစ်သည်။ မြောက်နန်း မိဖုရားကား ဂေါတမိဖြစ်သည်။ သူတို့သည် ညီအစ်မအရင်း တော်စပ်ကြသည်။

တစ်ညသ၌ မာယာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည် အိပ်ပျော်နေစဉ် ထူးဆန်းသော အိပ်မက်ကို မြင်မက်သည်။ နတ်မင်းကြီးလေးပါးက သူ့ကို သလွန်နှင့်တကွ ဟိမဝန္တာသို့ ယူဆောင်သွားသည်။ ထို့နောက် နတ်သမီးလေးပါးက နတ်ရေကန်တွင် ရေချိုးပေးသည်။ ပြီးလျှင် ငွေတောင်အတွင်းရှိ ရွှေပြာသာဒ်၌ သိပ်ထားသည်။ ထိုစဉ် ဆင်ဖြူတော်ကြီးတစ်စီး ပေါ်လာပြီးလျှင် သူ့ဝမ်းထဲသို့ ဝင်လာသည်ဟု မြင်မက်သည်။

ထိုအချိန်မှာပင် မာယာဒေဝီ၏ဝမ်း၌ ဗုဒ္ဓဘုရားလောင်းကို သန္ဓေတည်လေသည်။

1. Buddha's father and mother

Over two thousand five hundred years age, there reigned in Kapilavatthu a king named Suddhodana. He was of the Gotama clan and so was also named as Suddhodana Gotama.

He had two queens who were sisters; the elder and chief queen was called Māyādevī , and the younger and lesser (second) queen was Gotamī.

One night Queen Mayādevī dreamt an extraordinary dream thus- "four celestial beings (gods) carried her, along with the royal couch to Himavanta (Himalayas mt.); there four fairies after letting her bathe in the celestial lake, let her sleep in the golden building situated in the silver mountains. While she was thus sleeping, a white elephant appeared and entered womb."

At that moment, the Bodhisat (Buddha-to-be) took conception in Queen Māyādēvī's womb.

---

* Bodhisat = Bodhisatta

မယ်တော်မာယာ၏အိပ်မက်ခန်း
 Queen Māyādevī's Dream

ဗြားတော်မူခင်း
Birth

၂။ ဖွားတော်မူခန်း

သန္ဓေ ၁၀ လ စေ့သော် မာယာဒေဝီသည် ခမည်းတော် မယ်တော်တို့ရှိရာ ဒေဝဒဟပြည်သို့ သွားလိုသဖြင့် မင်းကြီးထံ ခွင့်ပန်သည်။ မင်းကြီးကလည်း ကြည်သာစွာ ခွင့်ပေးသည်။

တစ်နံနက်တွင် မာယာဒေဝီမိဖုရားကြီးသည် ရွှေထမ်းစင်ကိုစီးလျက် အခြွေအရံများ ခြံရံကာ ဒေဝဒဟပြည်သို့ ထွက်လာခဲ့သည်။

လမ်းခရီးအကြားရှိ လှမ္မိနိဉ္ဇယျာဉ်သို့ရောက်သောအခါ ပင်လုံးကွတ်ပွင့်နေသော အင်ကြင်းပင်ကို မြင်သည်။ ဝင်ရောက် ခူးဆွတ်လိုသောကြောင့် အခြွေအရံတို့အား “ခေတ္တရုပ်နားကြပါ” ဟူ၍ ဆိုလေသည်။

မာယာဒေဝီသည် ရွှေထမ်းစင်မှ ဆင်းသက်၍ အင်ကြင်းခက်ကို ဆွဲကိုင်စဉ် ဘုရားလောင်းကို ဖွားမြင်သည်။ ထိုအချိန်ကား မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈ ခု (၆၂၃ ဘီစီ) ကဆုန်လပြည့်၊ သောကြာနေ့။

ဘုရားလောင်းသည် ဖွားလျှင်ဖွားချင်းပင် မတ်တတ်ရပ်သည်။ ထို့နောက် ခုနစ်ဖဝါးလှမ်းသွားပြီးလျှင် ကြိုးဝါးသည်။

“ငါသည် တစ်လောကလုံးထက် မြတ်၏”

ဘုရားလောင်း ဖွားမြင်သောအချိန်မှာပင် ယသော်ဓရာမင်းသမီး၊ ညီတော်အာနန္ဒာ၊ ကာဠုဒြါယီအမတ်လောင်း၊ ဆန္ဒအမတ်လောင်းတို့ကိုလည်း အသီးသီး ဖွားမြင်သည်။ ကဏ္ဍက မြင်းကိုလည်း မွေးသည်။ ရွှေအိုးကြီး လေးလုံးလည်း ပေါ်သည်။ ဗောဓိပင်လည်း ပေါက်သည်။ ယင်းတို့သည် ဘုရားလောင်း၏ ဖွားဖက်တော်ခုနစ်ဦး ဖြစ်သည်။

2. Birth

When the pregnancy was ten months old, Queen Māyādevī wanted to visit parents and so asked permission from King Suddhodana to let her go to her parents' country (city) Devadaha. The King willingly gave his permission.

One morning queen Māyādevī surrounded by attendants, departed towards Devadaha on a golden litter (palanquin).

On the way, they came upon Lumbinī garden where she perceived a sal tree (shorea robusta) in full bloom. Wishing to enter the garden for plucking the flowers, the queen told her attendants to stop for a while.

Queen Māyādevī stepped down from the golden litter and as she pulled the sal branch (she) gave birth to the Budhisat. That day was Friday, the full moon day of the month Kason, second month of the great era (Myanmar era) 68 (623 BC)

As soon as he was born, Bodhisat stood up and advancing seven steps proclaimed aloud thus— "I am the most exalted in the whole world."

At the same moment as the Bodhisat was born, Princess Yasodhara, Buddha's younger brother Ānanda, would-be Kaludayī—, would-be Channa were also born, Simultaneously Kandaka horse was also born; four great gold pots rose up (out of the ground). Bodhi tree also grew up. These were the seven who were born at the same moment as the Bodhisat.

၃။ ဘုရားလောင်းနှင့် ကာလဒေဝီလ ရသေ့ကြီး

ဘုရားလောင်းဖွားမြင်သည် ကြားသဖြင့် ကပိလဝတ်ပြည်နှင့် ဒေဝဒဟပြည်မှ ဆွေတော်မျိုးတော်များ စုဝေးရောက်လာကြသည်။ မာယာဒေဝီနှင့် ဘုရားလောင်းကို ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားကြသည်။

သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ကိုးကွယ်သော ကာလဒေဝီလရသေ့ကြီးသည် နန်းတော်သို့ ကြွရောက်လာသည်။ မင်းကြီးက သားတော်ကို ရသေ့ကြီးအားပြု၍ “သားတော်၊ ဆရာမြတ်ကို ရှိခိုးလော့”ဟူ၍ ဆို၏။

ဘုရားလောင်းက ရှိမခိုး။ ရသေ့ကြီး၏ ဦးခေါင်းထက်၌ မြေစုံရပ်လျက် တည်သည်။

အံ့ဖွယ်သရဲ ထူးကဲလှသဖြင့် ရသေ့ကြီးက ဘုရားလောင်းကို ရှိခိုးသည်။ မင်းကြီးကလည်း သားတော်ကို ပထမဆုံးအကြိမ် ရှိခိုးသည်။

ရသေ့ကြီးသည် ဘုရားလောင်းကို စူးစိုက်ကြည့်ကာ ရယ်လည် ရယ်သည်။ ဝိုလည်း ဝိုသည်။ မင်းကြီးက မေးသောအခါ ရသေ့ကြီးက “မင်းမြတ်၊ သင့်သားတော်သည် ဘုရားဖြစ်လိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ငါ ဝမ်းသာ၍ ရယ်သည်။ သို့ရာတွင် သားတော် ဘုရားဖြစ်ချိန်၌ ငါ သေလွန်ပြီး ဖြစ်နေမည်။ ထို့ကြောင့် ဝမ်းနည်း၍ ဝိုသည်”ဟူ၍ ဆို၏။

3. Bodhisat and Kāladevīla hermit

On hearing that Budhisat had been born, royal relatives from Kapilavatthu and Devadaha arrived together at the sal grove. Then they carried Mayadevī and Bodhisat to Kapilavatthu.

Kāladevīla hermit who was revered by King Suddhodana came to the palace. The King then showed his son to the sage and told the Bodhisat "Dear Son! pay homage to the reverend sage. "Bodhisat did not pay homage but stood up on the hermit's head.

ဘုရားလောင်းနှင့်ကာလဒေဝီလရသေ့ကြီး
 Bodhisat and Kāladevī hermit

တစ်လသားအရွယ်
At the age of one month

It was so astonishing and surprising that the great sage paid homage to the Bodhisat. The king also paid homage to his son for the first time.

The great sage looking concentrately at the Bodhisat laughed and wept simultaneously. When the king asked about it, the sage replied, "Your majesty! Your son will become the Enlightened one (Buddha); on account of that I feel happy and so I laugh. But at the time your son will be Buddha, I have passed away and so I feel very dejected and so I weep."

၄။ သိဒ္ဓတ္ထ

ငါးရက်မြောက်သောနေ့တွင် မင်းကြီးက ပုဏ္ဏားတော်များကို ဖိတ်သည်။ သားတော်၏ လက္ခဏာတို့ကို ကြည့်ရှုဖတ်ကြားစေသည်။ ပုဏ္ဏားတော်ခုနစ်ယောက်တို့က "သားတော်သည် စကြဝတေးမင်းသော်လည်းကောင်း၊ ဘုရားသော်လည်းကောင်း ဖြစ်လိမ့်မည်" ဟူ၍ နှစ်ခွဆိုကြသည်။ အငယ်ဆုံးဖြစ်သော ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားကမူ "အရှင်သားတော်သည် တောထွက်၍ ဘုရားဧကန် ဖြစ်လိမ့်မည်" ဟူ၍ တစ်မျိုးတည်းသာဆိုသည်။

မင်းကြီးက "ငါ့သားတော်သည် ဘယ်အရာကို မြင်၍ တောထွက်မည်နည်း" ဟု မေးမြန်းသည်။

"သူ့အို၊ သူနာ၊ သူသေ၊ ရဟန်း ဟူသော နိမိတ်ကြီးလေးပါးကို မြင်၍ တောထွက်ပါမည်" ဟူ၍ ကောဏ္ဍညပုဏ္ဏားက ဖြေကြားသည်။

ဘုရားလောင်းကို "သိဒ္ဓတ္ထ" ဟူ၍ အမည်ပေးသည်။ ဂေါတမအနွယ် ဖြစ်သောကြောင့် "သိဒ္ဓတ္ထဂေါတမ" ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြသည်။

4. Siddhatta

On the fifth day the king invited the court brahmins and asked them to read the future of Bodhisat. The seven brahmins told the king. "Yours son will become either the sovereign of the whole universe or the Enlightened Buddha;" thus they prophesied in two ways. But the youngest brahmin Kondannya said definitely. "Your son will retire from the world and become the Enlightened Buddha."

The king then asked, "What will he see and retire from the world?"

Kondannya brahmin replied, "He will retire from the world after seeing the four omens viz; an old man, a sick person, a dead person and a monk." Bodhisat was named Siddhattha and as he was of the Gotama clan He was also called Siddhattha Gotama.

၅။ သမည်းတော်၏သန္တ

ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့တွင် မာယာဒေဝီမိဖုရားကြီး နုတ်ရွာစံသွားရှာသည်။ မြောက်နန်းစံ ညီမတော် ဂေါတမီသည် မိဖုရားခေါင်ကြီး ဖြစ်လာသည်။

မိထွေးတော်ဂေါတမီသည် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကလေးကို သားတော်ရင်းပမာ မွေးမြူ စောင့်ရှောက်သည်။ ကိုယ်တိုင် နို့ချိုတိုက်ကျွေးသည်။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကလေး ဖွားမြင်ပြီး နှစ်ရက် သုံးရက်အကြာတွင် ဂေါတမီသည် နန္ဒမင်းသားကလေးကို ဖွားမြင်သည်။ သို့သော် သားတော်ရင်းကို နို့တိုက်ရန် နို့ထိန်းများကိုသာ လွှဲအပ်ထားသည်။

မင်းကြီးသည် သားတော်အား လေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော စကြာဝတေးမင်းသာ ဖြစ်စေချင်သည်။ ဘုရားမဖြစ်စေချင်။ ထို့ကြောင့် သူ့အို၊ သူ့နာ၊ သူ့သေ၊ ရဟန်းတို့ကို နန်းတွင်း၊ မြို့တွင်းနှင့်မြို့ပြင် နှစ်မိုင်ခန့်အထိ ရောက်မလာရအောင် အစောင့်များ ချထားသည်။

“နိမိတ်ကြီးလေးပါးကို ငါ့သားတော် မမြင်ရအောင် အထူးဂရုပြု စောင့်ရှောက်ကြလော့” ဟူ၍လည်း မှာကြားထားသည်။

5. Desire of Bodhisat's father

On the seventh day Queen Māyādevī passed away and her younger sister, the lesser queen became the chief queen.

Step mother Gotamī looked after and brought up the little prince Siddhattha as her own son. She herself fed the prince. Two or three days after the birth of Prince Siddhattha, Gotamī gave birth to a son called Prince Nanda. But she entrusted her own son to the wet-nurses to breed.

As for King Suddhodana, he wanted his son only to become the sovereign of the entire universe instead of becoming an Enlightened Buddha. So the king forbid old and aged, sick and the dead, and the monks to come within two miles of the palace, inner-city and outer city. To prevent them the king placed guards all around the palace, inner-city and outer-city ordering them, " In order that my son will not see the four omens, so you all guard diligently."

၆။ တစ်လသားအရွယ်

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား တစ်လသားအရွယ်တွင် ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် လယ်ထွန်မင်္ဂလာ ကျင်းပရာသို့ခေါ်ဆောင်သွားသည်။ ခမည်းတော် လယ်ထွန်မင်္ဂလာပြုနေစဉ် အနီးရှိ ဓမ္မသပြေပင် အရိပ်၌ သိပ်ထားသည်။ ထိုအခါ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားကလေးသည် အိပ်ရာထက်တွင် တင်ပျဉ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်လျက် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းနေသည်။

ထိုအံ့ဖွယ် အခြင်းအရာကို တွေ့မြင်သောအခါ ခမည်းတော်သည် သားတော်ကို ဒုတိယအကြိမ် ရှိခိုးသည်။

6. At the age of one month

When Prince Siddhattha was one month old, his father King Suddhodana took him to the site where the royal ploughing ceremony was held. While the king was engaged in royal ploughing, he let his son Prince Siddhattha sleep under the shade of the nearby Eugenia tree. Prince Siddhattha then sat cross legged on the bed, observed the inhalation and exhalation (in and out breathing) meditation.

King Suddhodana seeing that miraculous event, paid homage to his son for the second time.

၇။ ၁၆ နှစ်သားအရွယ်

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား ၁၆ နှစ်အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ မင်းကြီးသည် သားတော်အတွက် ဗန္ဓု၊ မိုး၊ ဆောင်း ဥတုသုံးပါးတွင် အလဲအလှယ် စံနိုင်ရန် နန်းမသုံးဆောင် ဆောက်လုပ်ပေးသည်။ စည်းစိမ်အမျိုးမျိုးကို ခံစားစေသည်။

တစ်နေ့တွင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် စိတ်အကြံဖြစ်ပေါ်လာသည်။

“ယခု ငါ့သားတော်သည် အရွယ်ရောက်လာပြီ။ သင့်လျော်သော မင်းသမီးနှင့် ထိမ်းမြား၍ ထီးနန်းအပ်မှတော်မည်။ သားတော်သည် မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစားနေရလျှင် တောထွက်လိုစိတ် ပေါက်မည်မဟုတ်။ သို့မှသာ စကြာဝတေးမင်း ဖြစ်လာသည်ကို ငါမြင်ရမည်”

သို့ဖြင့် သားတော်အတွက် မိဖုရားရွေးချယ်နိုင်ရန် “မိမိတို့၏ သမီးတော်များကို ပို့လွှတ်ကြပါ” ဟူ၍ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့ထံ အကြောင်းကြားသည်။

7. At the age of sixteen

When Prince Siddhattha attained the age of sixteen, for him King Suddhodana constructed three palaces in accordance with the three seasons, viz: Summer, Winter and Rainy season. The king let his son enjoy all sorts of luxuries.

One day King Suddhodana had a contemplation thus, "Now, my son has reached marriageable age. It will be proper to marry him to a suitable princess and bestow the sovereignty to him., In this way, enjoying the luxuries of kingship, my son will not want to become a recluse and retire (to the forest.) Thus I will perceive him as a universal monarch."

So the king sent message to his relatives to send their daughters to be chosen as bride for his son.

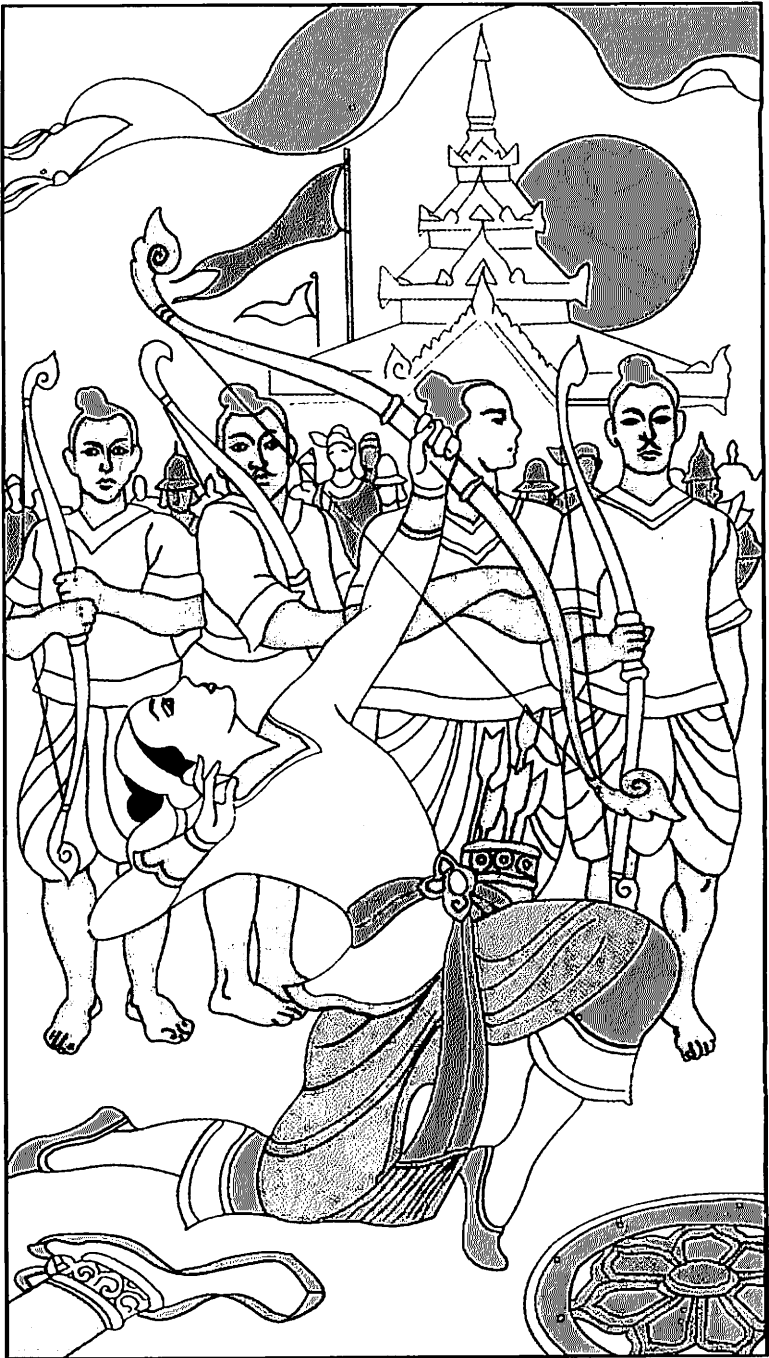
၈။ လေးတင်ပွဲ

ထိုအခါ သာကီဝင်မင်းများက အထင်အမြင်သေးစကားကို အချင်းချင်း ပြောဆိုကြသည်။
“သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ရုပ်သာချောသည်။ ပညာမတတ်၊ သားမယားကို ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်နိုင်မည်မဟုတ်။ ငါ့သမီးများကို မပေးနိုင်”
ထိုစကားကို သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးကြားသော် သားတော်ကို ပြောပြသည်။ ထိုအခါ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ပရိသတ် ဗိုလ်ပုံအလယ်၌ လေးအတတ်ကို ပြသည်။ အကျွမ်းကျင်ဆုံး လေးသမားများထက် သာလွန်နေသည်။ ဆွေတော်မျိုးတော်များနှင့် တိုင်းသူပြည်သားတို့ အံ့ချီးမဆုံး ရှိကြသည်။

8. Exhibition of skill in archery

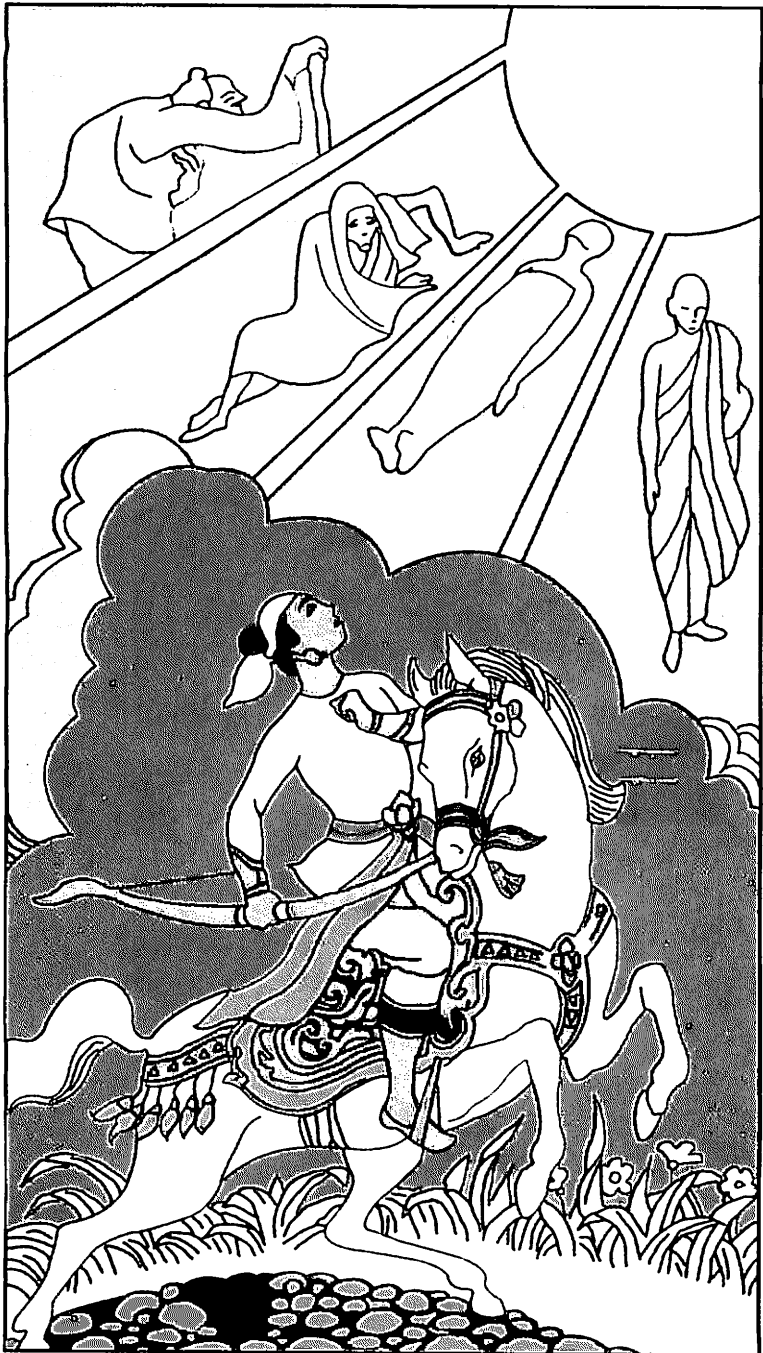
Sakyan kings discussed the low opinion of Prince Siddhattha among themselves in this way, "Prince Siddhattha is only handsome but has no knowledge (of arts and crafts). He will not be able to support the family. So we cannot send our daughters."

King Suddhodana hearing their words of low opinion of his son told his son. Then prince Siddhattha showed his skill in archery in the midst of the multitude. His skill is much better than those of the skilled archers. Relatives and citizens were much surprised and spoke words of honours and praise of the Prince.

လေးတင်ပွဲ

Exhibition of skill in archery

သူအို၊ သူနာ၊ သူထော၊ ရဟန်း
The aged, the sick, the dead and the monk

၉။ ယသောရောနှင့် ထိမ်းမြားပွဲ

ထိုအခါမှ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများနှင့်တကွ သမီးကညာတို့ကို လာရောက် ဆက်သကြသည်။ မင်းကြီးသည် သူတို့အထဲမှ ယသောရော မင်းသမီးကို ရွေးချယ်သည်။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားနှင့် ထိမ်းမြားပေးသည်။ (ယသောရောသည် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ညီမတော် အမိတ္တာနှင့် ဒေဝဒဟ ပြည်ရှင် သုပုဗ္ဗမင်း၏သမီးတော်ဖြစ်သည်။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားနှင့် မောင်နှမတစ်ဝမ်းကွဲ တော်စပ်သည်)

သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် သားတော်ကို ထီးနန်းလွှဲအပ်ပေးသည်။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသည် မင်းသားဖြစ်စဉ်ကထက် စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ပိုမိုခံစားရသည်။ သူ၏ဘုန်းတန်ခိုး အရှိန်အဝါ ကြောင့် တိုင်းနိုင်ငံလည်း သာယာအေးချမ်းသည်။

9. Marriage with Yasodharā

Then the relatives sent their daughters with valuables and presents. Out of them King Suddhodana chose Yasodharā and married her to Prince Siddhattha. Yasodharā was the daughter of Devadaha King, Suppabuddha and Amitta who was the sister of king Suddhodana. Thus— Yasodharā was first cousin of Prince Siddhattha.

King Suddhodana bestowed the kingship to his son. As a king Prince Siddhattha enjoyed greater luxuries than as a prince. Because of his power and glory the country became peaceful and prosperous.

၁၀။ သူအို၊ သူနာ

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသည် သက်တော် ၂၈ နှစ်သို့ ရောက်သောအခါ တစ်နေ့တွင် ဥယျာဉ်သို့ တောကစား ထွက်သည်။ နတ်တို့က ဖန်ဆင်းပြသဖြင့် လမ်းခုလတ်တစ်နေရာတွင် သူအိုကို တွေ့သည်။

“လောက၌ မွေးဖွားလာသူမှန်သမျှ အိုမင်းရမည်သာတကား”ဟူ၍ သံဝေဂရကာ နန်းတော်သို့ လှည့်ပြန်သည်။

လေးလကြာသောအခါ ဒုတိယအကြိမ် ဥယျာဉ်သို့ ထွက်ပြန်သည်။ လမ်းတွင် သူနာ တစ်ယောက်ကိုတွေ့သည်။

“နာခြင်းသဘောကို မည်သူမျှ မလွန်ဆန်နိုင်ပါတကား”ဟု သံဝေဂရပြန်သည်။ နန်းတော်သို့ ပြန်ခဲ့ပြန်သည်။

10. The aged and the sick

Prince Siddhattha reached the age of twenty eight and one day he went to the royal garden for sports. On his way to the garden and at a certain place he saw an aged man who was created and shown by the gods.

"In this world who ever was born is susceptible to old age, "thus becoming agitated he returned to the place.

After four months, for the second time. He went to the royal garden and on the way saw a sick person.

"No one can go against sickness, "thus he again became agitated and returned to the palace.

၁၁။ သူသေ၊ ရဟန်း

နောက်လေးလကြာသောအခါ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသည် တတိယအကြိမ် ဥယျာဉ်သို့ ထွက်ပြန်သည်။ လမ်းတွင် သူသေကို တွေ့သည်။

“အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းသဘောကို မည်သူမျှ မလွန်ဆန်နိုင်ပါတကား၊ သည်လောကတွင် အို၊ နာ၊ သေဘေးမှ လွတ်မြောက်ရာနည်းလမ်း မရှိတော့ပြီလော။ သည်ဘေးတို့မှ ငါလွတ်မြောက်ချင်စမ်းပါဘိ” ဟုဆိုကာ နန်းတော်သို့ ပြန်ခဲ့ပြန်သည်။

နောက်လေးလကြာသောအခါ စတုတ္ထအကြိမ် ဥယျာဉ်သို့ ထွက်ပြန်သည်။ သည်အချိန်၌ကား ရဟန်းတစ်ပါးကို တွေ့မြင်သည်။

“ရဟန်းအဖြစ်သည် ကောင်းမြတ်ပေစွ” ဟူ၍ ကျူးရင်မိသည်။

11. The dead and the monk

After the elapse of four months. Princes Siddhattha went again to the garden for the third time. On the way he encountered a dead person.

Felling much depressed and agitated he said, "No body can overcome the nature of oldness, sickness and death. Is not there any means of escape from old age, sickness and death? I want to be free from these dangers," and returned to the palace.

After four months he again went to the garden and on the way beheld a monk. Uttering praise of the monk thus, "Monkhood is noble."

၁၂။ ရာဟုလာ

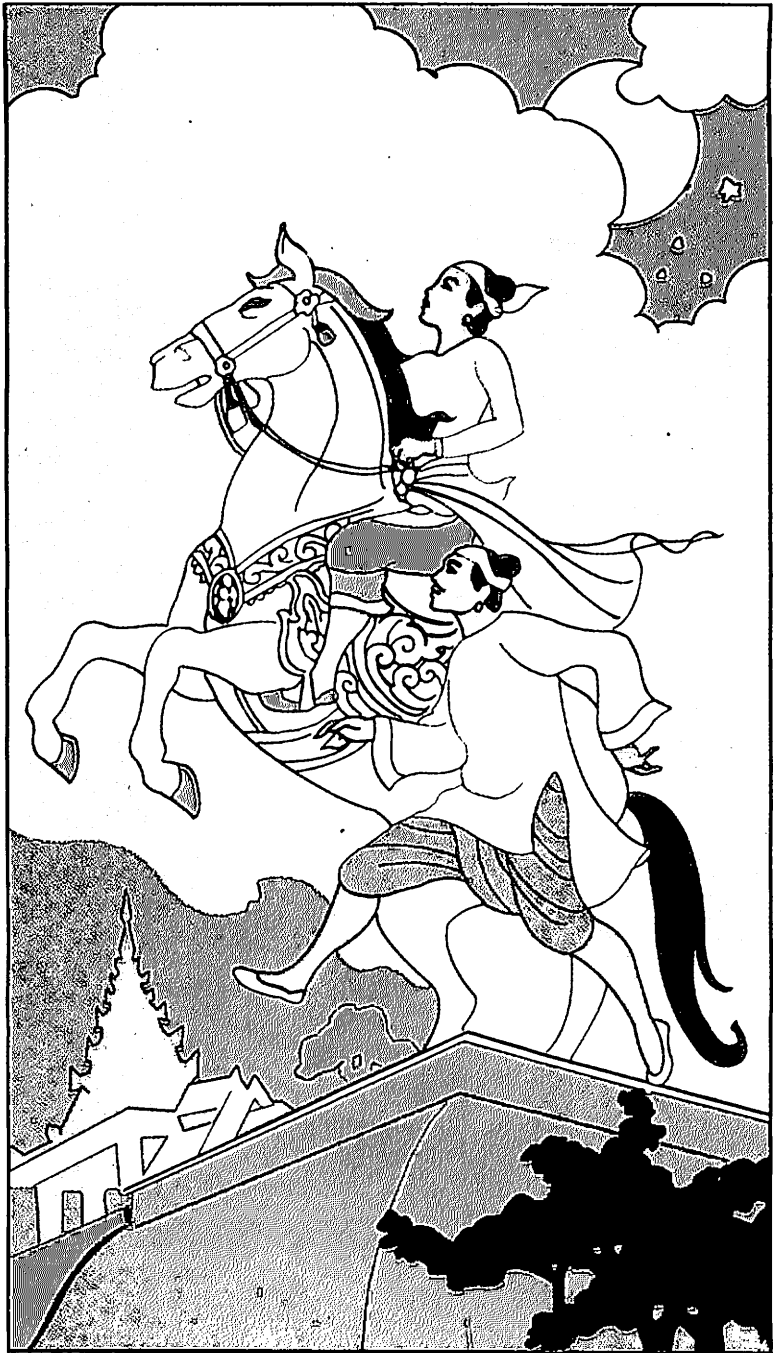
သိဒ္ဓတ္ထမင်းသည် ကြည်လင်ရွှင်လန်းနှစ်သက်သဖြင့် ဥယျာဉ်သို့ ဆက်သွားသည်။

“ထီးနန်းကိုစွန့်၍ ငါတော့ယွဉ်မည်။ အို၊ နာ၊ သေဘေးတို့ ငြိမ်းအေးရာတရားကို ငါတွေ့အောင် ရှာမည်” ဟု ဥယျာဉ်ဝယ် တစ်နေ့လုံး ကြံစည်စိတ်ကူးကာ ခံပယ်နေခဲ့သည်။

တစ်ရက်နိုးသော်

Wake up from sleep at midnight

တောထွက်ခန်း
Renunciation

ညနေချမ်းအချိန်သို့ ရောက်သောအခါတွင်မူ နန်းတော်သို့ပြန်ရန် ရထားထက်သို့ တက်သည်။ ထိုစဉ် မင်းချင်းတစ်ယောက် ရောက်လာ၍-

“အရှင်သား၊ ယသော်ဓရာမိဖုရားတွင် သားတော်ကလေး ဖွားမြင်ပါသည်”ဟူ၍ လျှောက်ထားလေသည်။

သည်တွင် မိမိအကြံကို သားတော်ကလေး နှောင့်ယှက်တော့မည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ရုတ်တရက် ဆိုလိုက်သည်။

“ရာဟုဖမ်းပြီ။ အနှောင်အဖွဲ့ဖြစ်ပြီ”

ထိုစကားကိုယူ၍ သားတော်ကလေးကို ‘ရာဟုလာ’ဟု အမည်ပေးလေသည်။

12. Rāhulā

King Siddhattha feeling pleased and joyful proceeded to the garden.

Contemplating for the whole day thus, "After relinquishing the sovereignty, I shall retire (to the forest) and shall seek for the tranquil doctrine (dhamma) which is free from old age, sickness and death." He stayed in the garden.

In the evening as the King mounted the royal carriage to return to the palace, a person of the King's Service arrived and told the King. "Your majesty! Queen Yasodharā has given birth to a son."

On hearing the news, thinking "This little son will hinder my intentions" He uttered immediately thus. : "Rāhu has seized; bondage is produced."

With regard to this utterance, the young son was named "Rāhulā."

၁၃။ တစ်ရေးနိုးသော်

ထိုနေ့ညတွင် အခါတိုင်းကဲ့သို့ နန်းတွင်းသူများက အတီး၊အမှုတ်၊ အဆို၊ အကတို့ဖြင့် သိဒ္ဓတ္ထမင်းကို ဖျော်ဖြေကြသည်။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသည် ရှေးကကဲ့သို့ ပျော်ရွှင်နှစ်သိမ့်ခြင်း မရှိဘဲ၊ မကြာမီ စက်ပျော်သွားသည်။ နန်းတွင်းသူများလည်း တီးမှုတ်ကခုန်ခြင်းကိုရပ်ကာ ထိုနေရာမှပင် အိပ်စက်ကြသည်။

သိဒ္ဓတ္ထမင်းသည် သန်းခေါင်အချိန်လောက်တွင် တစ်ရေးနိုးသဖြင့် အိပ်ရာမှ ထကြည့်သည်။ နန်းတွင်းသူများ ဖရိုဖရဲ အိပ်နေကြပုံကို စိတ်ပျက်ဖွယ် တွေ့မြင်ရသည်။ နန်းတော်ကြီး တစ်ခုလုံးကို သုသာန်တစ်ပြင်ပမာ ထင်မှတ်လာသည်။

‘ယခုညပင် တောထွက်တော့မည်’ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ သန့်အမတ်ကို သွား၍နိုးကာ-

“အမောင်ဆန္ဒ၊ သည်ညပင် ငါ တောထွက်တော့မည်။ ငါ့အတွက် ကဏ္ဍက မြင်းတော်ကို ပြင်ချေ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ဆန္ဒအမတ် မြင်းပြင်နေစဉ် သိဒ္ဓတ္ထသည် သားတော်ရာဟုလာကို ရှုမြင်လိုစိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ယသော်ဓရာ၏ တိုက်ခန်းဆောင်ဘဲခါးသို့ ကြွလှမ်း၍ ကြည့်ရှု၏။

13. Wake up from sleep at midnight

That night the royal dancers entertained Prince Siddhattha as before with songs, music and dances.

Prince Siddhattha not enjoying the entertainments as before, went to sleep in a moment. Female attendants also stopped their music and dances, and slept there and then.

Prince Siddhattha woke up in the middle of the night and getting up looked around. He saw the court attendants sleeping in disarray and felt disgusted. The entire palace appeared to be a cemetery.

He made up his mind to retire that very night. Awakening the minister Channa, He gave orders thus, "Channa! I shall renounce the world this very night; so saddle the horse Kandaka for me."

While Channa was making the horse ready. Prince Siddhattha desired to look at his son. So He went to wards the door of Yasodharā's chamber and looked at his son.

၁၄။ တောထွက်ခန်း

ထို့နောက် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသည် တစ်ညလုံး ခရီးပြင်းနှင်လာခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် အနော်မာမြစ်၏ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ရောက်လာသည်။

ထိုနေရာတွင် ဆံတော်ကိုပယ်၍ ရဟန်းအဖြစ် ခံယူသည်။

“အမောင်ဆန္ဒ၊ ပြန်လော့။ ခမည်းတော်၊ မယ်တော်နှင့် ယသော်ဓရာတို့ကို အကျိုး အကြောင်း သံတော်ဦးတင်လော့” ဟုဆိုကာ ဆန္ဒအမတ်နှင့် မြင်းတော်ကို ပြန်လွှတ်သည်။

14. Renunciation

Then Prince Siddhattha travelled rigorously without rest throughout the night and at last reached the bank of River Anomā.

At that place (bank of river Anomā) He cutoff his hair and transformed himself into a monk.

Telling Channa, "Friend Channa! go back and tell my father, mother and wife Yasodharā all these facts, "Let Channa return to the city together with the horse.

၁၅။ ရဟန်းဘဝ

ရဟန်းဘဝသို့ ရောက်လာပြီဖြစ်သော ဘုရားလောင်းသည် အနုပီယ သရက်တော၌ ခုနစ်ရက် နေတော်မူသည်။

ရှစ်ရက်မြောက်သောနေ့တွင် ထိုအရပ်မှ ထွက်ခွာလာရာ ရာဇဂြိုဟ်သို့ ရောက်လာသည်။ မြို့တွင်းသို့ဝင်ကာ အိမ်စဉ်တစ်လျှောက် လှည့်၍ ဆွမ်းခံသည်။ ထူးခြားသော ရုပ်သွင်ကြောင့် တစ်မြို့လုံး အုတ်အုတ်ကျက်ကျက် ဖြစ်ကြသည်။ အမျိုးမျိုး ထင်မြင် ပြောဆိုကြသည်။

ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ရှင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးလည်း နန်းတော်ပေါ်မှ လှမ်းမျှော်ကြည့်ရှုပြီးလျှင် မင်းချင်းတို့ကို လိုက်လံစုံစမ်းစေသည်။

“အချင်းတို့ လိုက်လံကြည့်ကြ။ မြို့ပြင်သို့ရောက်ပါက နတ်ဖြစ်လျှင် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်လိမ့်မည်။ နဂါးဖြစ်လျှင် မြေထဲသို့ ငုပ်လျှိုးသွားလိမ့်မည်။ လူဖြစ်လျှင်မူ ရသမျှဆွမ်းကို သုံးဆောင်လိမ့်မည်။”

15. Monkhood.

The Bodhisat making himself into a monk, resided at the Anupiya mango forest for seven days.

On the eight day he departed from that place and going forth reached Rājagaha city. Entering the city. He went round the city accepting offering of food from the house in traditional order. Because of his extraordinary looks and personality the whole city was in an uproarous state and the citizens talked about him with various opinions.

King Bimbisāra, king of Rājagaha looking out from the palace let his attendants enquire about him. "Oh attendants! follow him and look what he does, if he is a celestial being he will ascend to the sky; if he is a dragon he will immerge into the earth, and if he a human being he will partake of the food received."

၁၆။ ဘုရားလောင်းနှင့် ဗိမ္ဗိသာရမင်း

ဘုရားလောင်းသည် ဆွမ်းခံပြီးသော် မြို့ပြင်သို့ထွက်၍ ပဏ္ဏဝတောင်ရိပ်တွင် ထိုင်လျက် ဆွမ်းစားရန် ပြင်ဆင်သည်။ သပိတ်ထဲ၌ အိမ်ပေါင်းစုံမှ လောင်းလှူလိုက်သော ဆွမ်းနှင့် ဟင်းမျိုးစုံ ရောလျက် ရွံဖွယ်ဖြစ်နေသည်။ ဘုရားလောင်းအဖို့ သည်အစာမျိုးကို စားဖူးရန် မဆိုထားနှင့်၊ မြင်မျှမမြင်စဖူး။ ထို့ကြောင့် စားမည်ဟု ပြင်လိုက်သောအခါ ပျို့အန်လုမတတ်ရှိသည်။ ထို့နောက်မှ မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမသည်။

“အချင်းသိဒ္ဓတ္ထ၊ သစ္စာတရားကို ရှာဖွေရန် သင်တောထွက်၍ ရဟန်းပြုသည် မဟုတ်လော။ ရဟန်းဖြစ်က သည်ဆွမ်းမျိုးကို သုံးဆောင်ရမည်။ ယခု ဘာကြောင့် ရွံရှာနေရသနည်း” ဟု ဆိုကာ ဘုဉ်းပေးတော်မူသည်။

မင်းချင်းတို့သည် တွေ့မြင်ရုံအလုံးစုံကို ဝိမ္ဗိသာရမင်းကြီးအား ပြန်လည် သံတော်ဦးတင်ကြသည်။ မင်းကြီးသည် ဘုရားလောင်းထံသွား၍ စုံစမ်းမေးမြန်းသည်။ အဖြစ်မှန်ကို သိသောအခါ အလွန်ကြည်ညိုလှသဖြင့် သူ၏ ထီးနန်းစည်းစိမ်ကို အပ်နှင်းသည်။ ဘုရားလောင်းက ငြင်းပယ်သောအခါ မင်းကြီးက-

“အရှင်မြတ်သည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပါလိမ့်မည်။ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်သောအခါ အကျွန်ုပ်၏ တိုင်းပြည်သို့ ရှေးဦးစွာ ကြွတော်မူပါ” ဟု ပန်ကြားသည်။ ဘုရားလောင်းကလည်း-

“ကောင်းပါပြီ အသင်မင်းကြီး” ဟု ဝန်ခံစကားဆိုလိုက်သည်။

16. Bodhisat and King Bimbisāra

After receiving alms Bodhisat went out of the city, sat in the shade of Pandava mountain and prepared to partake the meal. Rice and various curries offered by numerous households, got mixed up in the alms bowl and appeared loathsome. As for the Bodhisat, He had never perceived such kind of food, let alone eat it. He felt nauseated once He got ready to eat the food. Then he admonished himself thus.

"Siddhattha! Haven't' you become a recluse and retired to the wilderness to seek for the noble truth? As a monk you have to partake such sort of food. Now why do you feel detested and nauseated? Then he ate the meal.

Royal attendants informed all the events to King Bimbisāra. The king went to the Bodhisat and enquired about him. When he knew the truth, the king revered the Bodhisat and offered his kingdom. Bodhisat refused the offer. The king requested thus, "Your reverence will become the Enlightened Buddha; when you become thus, come to my country first of all."

Bodhisat gave his promise saying, "Very well your majesty!"

၁၇။ အာဠာရနှင့် ဥဒကထံသို့

ဘုရားလောင်းသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ အာဠာရ ရသေ့ထံသွား၍ တရား ကျင့်သည်။ အာဠာရသည် တပည့်ပရိမိုဇ်များစွာကို တရားပြနေသော ဂိုဏ်းဆရာကြီးဖြစ်သည်။ (ပရိမိုဇ်ဆိုသည်မှာ သာသနာမှအပဖြစ်သော ရဟန်းဖြစ်သည်)

ဘုရားလောင်းသည် ကြီးစားအားထုတ်ရာ ရက်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် အာဠာရ သိသောတရားကို သိမြင်သည်။ သို့ရာတွင် မကျေနပ်။

“သည်တရားမျှဖြင့် အို၊ နာ၊ သေဘေးမှ မလွတ်မြောက်နိုင်သေး”ဟု ဆိုကာ အာဠာရထံမှ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။

ထို့နောက် ဥဒကရသေ့ထံသွား၍ တရားကျင့်ပြန်သည်။ အားရကျေနပ်ခြင်း မရှိပြန်။

“ဥဒကရရှိသော တရားသည်လည်း သစ္စာတရားမဟုတ်သေး”ဟုဆိုကာ ထွက်ခွာခဲ့ပြန် သည်။

17. To Ālāra and Udaka

Bodhisat departing Rājagaha went to the hermit Ālāra and under him practised penances. Ālāra was the head of the sect and was teaching many intinerant heretics. (Paribbājaka was a recluse outside of the Buddhist era.)

Bodhisat eerted vigorously and in a few days gained the knowledge attained by Ālāra. But he was not satisfied.

Thinking "Such doctrine cannot lead to freedom from old age, sickness and death."He departed from Ālāra.

Then he went to Udaka and practised the yoga (penances). There also he did not feel satisfied and saying "The knowledge (doctrine) gained by Udaka also is not the noble truth", departed again.

၁၈။ ပဉ္စဝဂ္ဂိ ငါးဦး

ဘုရားလောင်းသည် ဥရဝေလတောသို့ ရောက်သောအခါ ထိုတောမှာပင်နေ၍ ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ကို ကျင့်သည်။

မကြာမီ ပရိပိုဇ်ရဟန်းငါးပါး ရောက်လာကြသည်။ သူတို့မှာ ရှင်ကောဏ္ဍည၊ ရှင်ဝပ္ပ၊ ရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ ရှင်မဟာနာမ်၊ ရှင်အဿဇိတို့ ဖြစ်ကြသည်။ (ရှင်ကောဏ္ဍညမှာ ဘုရားလောင်း ဖွားမြင်စက လက္ခဏာဖတ်ကြသော ပုဏ္ဏားရှစ်ယောက်အနက် “မုချ ဘုရားဖြစ်လိမ့်မည်”ဟု ဟောခဲ့သော ပုဏ္ဏားငယ်ဖြစ်သည်။ ပရိပိုဇ်လေးဦးမှာ ကျန်လက္ခဏာဖတ် ပုဏ္ဏားများ၏သားများ ဖြစ်ကြသည်)

သူတို့သည် ဘုရားလောင်းတောထွက်ကြောင်း ကြားသဖြင့် လိုက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုစုနေကြသည်။

18. Group of five (hermits)

Bodhisat arrived at Uruvela forest and residing there practised arduous practices. Not long after, five hermits viz: Reverend Kondannya, Vappa,

Bhaddiya, Mahānamā and Assaji came to the Bodhisat. (Rev. Kondannya was the young brahmin out of the eight brahmins who foretold the future of Bodhisat, and he was the one who foretold the future of Bodhisat to become Buddha certainly. The remaining four hermits were the sons of other future telling Brahmins.)

Hearing the retirement of Bodhisat they came after him and stayed administering filial duties of the Bodhisat.

၁၉။ ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်

ဘုရားလောင်းသည် အစာအာဟာရကို တစ်စတစ်စဖြတ်ကာ ပြင်းထန်စွာ တရားကျင့်သည်။ ထိုအခါ စိုပြည်ဝင်းဝါသော အဆင်းတော်သည် ညိုမည်းခြောက်သွေ့လာသည်။ အရိုးနှင့် အရေသာ ကျန်တော့သည်။

တစ်နေ့တွင် အားပြတ်ကာ မိန်းမော၍ လဲကျသွားရှာသည်။

ပြန်လည်သတိရသော် နေရာမှထကာ မိမိအဖြစ်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်သည်။

“ခြောက်နှစ်ကြာမျှ ကျင့်ခဲ့သော ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ဖြင့် တရားထူး ရနိုင်မည်မဟုတ်”

19. Arduous practice (dukkara cariya)

Bodhisat diminished partaking of the food bit by bit and practised vigorously. Thereupon golden complexion of Bodhisat became dried and dark. Only bones and skin remained.

One day he became very weak and fell down in a swoon. After regaining consciousness he got up and pondered over his condition "Practising the arduous practice for six years in not capable to obtain the noble truth (dhamma)."

၂၀။ မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါလမ်းဖြင့်

ဘုရားလောင်းသည် အလျော့အတင်းမရှိ တရားအားထုတ်နိုင်ရန် ဆွမ်းအာဟာရများကို ပြန်မှီဝဲသည်။ ထိုအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးဦးတို့သည်-

“သိဒ္ဓတ္ထကား တရားအားထုတ်မှု လျော့ပါးသွားချေပြီ”ဟု ဆိုကြသည်။ ဘုရားလောင်းကို စွန့်ခွာ၍ မိဂဒါဝုန်တောသို့ ပြောင်းသွားကြသည်။

ဘုရားလောင်းသည် ကိုယ်ခန္ဓာ တောင့်တင်းလာသောအခါ “မဇ္ဈိမပဋိပဒါ”ဟူသော အလယ်အလတ်လမ်းဖြင့် သမာဓိနှင့် ဝီရိယကို မျှတအောင်ပြု၍ တရားအားထုတ်သည်။

ဒုက္ခရစရိယာအကျင့်
Arduous practice (dukkara cariya)

သုဇာတာ ယနာနိဆွမ်း
Milk broth of Sujātā

20. Middle Path

To enable to practise moderately Bodhisat began to partake the meals again. Then Group of five hermits saying "Siddhattha has lessened the practices" forsook him and went to Migadāya forest.

Bodhisat becoming stout and healthy practised by means of the middle way keeping energy and concentration (of the mind) evenly.

၂၁။ သုဇာတာ ယနာနိဆွမ်း

ထိုနောက် ကဆုန်လပြည့်နေ့ နံနက်စောစောတွင် ညောင်ပင်အောက်၌ ထိုင်နေတော် မူသည်။ ထိုစဉ် သူဌေးသမီးသုဇာတာက မိမိကို သားဆုပေးသော ကျေးဇူးရှင် နတ်မင်းဟု မှတ်ထင်လျက် ရွှေခွက်ဖြင့် ထည့်ထားသော နို့ယနာဆွမ်းကို ကပ်လှူသည်။

ဘုရားလောင်းသည် ထိုဆွမ်းကို နေရဉ္စရာမြစ်ကမ်း၌ ဘုဉ်းပေးတော်မူသည်။ ထိုနောက်- “ငါသည် ယနေ့ ဘုရားဖြစ်မည်မှန်ပါက ဤရွှေခွက်သည် ရေညာသို့ ဆန်ပါစေသား” ဟုဆိုကာ မျှောလိုက်သည်။ ရွှေခွက်သည် ရေညာသို့ ဆန်တက်သွားလေသည်။

21. Milk broth of Sujātā

On the full moon day of the month Kason, early in the morning Budhisat sat under the banyan tree. There in, the rich man's daughter Sujātā thinking the Bodhisat to be the benefactor god who bestowed her with a son, offered milk to him.

Bodhisat partook that meal on the bank of river Neranjarā. Then saying, "If it is true that I will become the Enlightened One this very day, may this golden bowl go against the stream, "He set it adrift in the stream. The golden bowl went against the stream (up stream).

၂၂။ ဗောဓိညောင်ပင်သို့

ညနေချမ်းသို့ ရောက်သောအခါ ဘုရားလောင်းသည် ထိုနေရာမှ တစ်မိုင်ခန့်ကွာဝေးသော ဗောဓိညောင်ပင်ရှိရာသို့ ကြွသွားသည်။ လမ်းတွင် မြက်ရိတ်သမား သောတ္တိယနှင့် တွေ့သဖြင့် မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို အလှူခံခဲ့သည်။

ဗောဓိညောင်ပင်ရင်းသို့ ရောက်သောအခါ မြက်ရှစ်ဆုပ်ကို ဖြန့်ခင်းသည်။ တင်ပျဉ်ခွေ ထိုင်ကာ အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းသည်။ “ဘုရားအဖြစ်သို့ မရောက်သမျှ သည်နေရာက မထတော့ပြီ” ဟုလည်း အဓိဋ္ဌာန်ပြုသည်။

22. Towards the sacred Bo-tree

In the evening Bodhisat went to the sacred Bo-tree which was about a mile away from that place. On the way, meeting Sotthiya, the grass reaper asked for eight grasps of grass.

At the foot of the sacred Bo-tree He spread out the grass and sitting cross-legged meditated the inhalation and exhalation meditation. Bodhisat made the resolution that He would not get up from that place till he attained the Buddhahood.

၂၃။ မာရ်နတ်ကိုအောင်ခြင်း

ထိုစဉ် မာရ်နတ်သားသည် များပြားလှသော စစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့ ခြံရံလျက် ထိုနေရာမှ ထသွားစေရန် အမျိုးမျိုး နှောင့်ယှက်တိုက်ခိုက်သည်။

ဘုရားလောင်းက မိမိဘုရားဖြစ်ရန် ဘဝများစွာ ပါရမီဖြည့်ခဲ့သည်ကို ဤမြေကြီးအသိဟု သက်သေထူသည်။

မြေကြီးသည် အသံပြင်းစွာ တုန်ဟည်းအော်မြည်လာသည်။ မာရ်နတ်နှင့်တကွ စစ်သည်များ ဖရိုဖရဲ ထွက်ပြေးကြသည်။

(အောင်ခြင်းရှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးဖြစ်ပါသည်)

23. Victory over Māra

There and then, the god māra accompanied by multitude of armies, annoyed and attacked in various ways to deprive Bidhisat from that place.

Bidhisat made the earth his witness saying that the earth was aware of the fact that for many existence Bodhisat had fulfilled the principle virtues to become a Buddha.

The earth with a great roaring noise shook and trembled violently. Māra with armies fled in disarray.

(One of the eight Victories)

၂၄။ ဘုရားဖြစ်ခြင်း

ဘုရားလောင်းသည် မာရ်နတ်ကို အောင်မြင်ပြီးနောက် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ဆက်လက်၍ အားထုတ်သည်။ ထိုအခါ ညဉ့်ဦးယံ၌ လွန်လေပြီးသော ဘဝပေါင်းများစွာကို ပြန်၍ အောက်မေ့ဆင်ခြင် သိစွမ်းနိုင်သော ပုဗ္ဗနိဝါသဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။ သန်းခေါင်ယံ၌ သုံးဆယ့်တစ်ဘုံလုံးတွင် ဖြစ်ပျက်နေကြကုန်သော သတ္တဝါအားလုံးကို မြင်နိုင်စွမ်းသော ဒိဗ္ဗ

မာရ်နတ်ကိုအောင်ခြင်း
 Victory over Māra

သတ္တဌာန

Seven places of seven days each

စက္ခုဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။ မိုးသောက်ယံတွင် ကိလေသာဟူသမျှကို အကြွင်းမရှိ ပယ်နိုင် စွမ်းသော အာသာဝက္ခယဉာဏ်ကို ရတော်မူသည်။ နေအရုဏ်တက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။

အချိန်ကား မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်၊ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့အကုန်။ သက်တော်ကား ၃၅ နှစ်။

24. Attainment of Buddhahood

After the victory over Māra, Bodhisat continued to meditate the inhalation and exhalation meditation. Then at nightfall He attained the knowledge remembering former states of existences (pubbenivāsānussatimā): at mid-night attained the celestial eye Dibbacakkhuñā), at dawn attained the knowledge of extinction of four fluxious viz: desire, craving, wrong belief and ignorance (āsavas).At day break he became fully Enlightened Buddha.

The time was Wednesday, full moon day of the month kason in the era one hundred and three. Bodhisat (Buddha) was thirty five years of age.

၂၅။ သတ္တဌာန

ဗုဒ္ဓသည် ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် မဟာဗောဓိပလ္လင်တော်နှင့်တကွ အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ နေရာ ခြောက်နေရာ၌ တစ်နေရာတွင် ခုနစ်ရက်ကျစ် သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ ယင်း ခုနစ်နေရာ ခုနစ်ဌာနကို သတ္တဌာနဟု ခေါ်၏။

ယင်းတို့တွင် ရှေးဦးစွာ မဟာဗောဓိပလ္လင်တော်၌ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို အာရုံပြုလျက် ခုနစ်ရက် သီတင်းသုံးသည်။ ယင်းသို့ပြုသည်ကို ပလ္လင်သတ္တာဟဟု ခေါ်သည်။ ထို့နောက် ဗောဓိပင်၏ အရှေ့မြောက် ၁၄ လံအကွာရှိ ကုန်းငယ်အပေါ်၌ ခုနစ်ရက်ရပ်လျက် “ဗောဓိ ရွှေပလ္လင်ဝယ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရပေသည်တကား” ဟု မျက်စိမမှိတ်ဘဲ ဗောဓိပင်နှင့်ပလ္လင်တော်ကို ကြည့်တော်မူသည်။ ယင်းသို့ပြုသည်ကို အနိမိသသတ္တာဟဟု ခေါ်သည်။ ထို့နောက် ဗောဓိပင်နှင့် အနိမိသကုန်းအကြား၌ ခုနစ်ရက် စကြိုလျှောက်၍ နေတော်မူသည်။ ယင်းသို့ပြုသည်ကို စင်္ကမသတ္တာဟဟု ခေါ်သည်။ ထို့နောက် ဗောဓိပင်မှ အနောက်မြောက် အတောင် ၄၀ ကွာအရပ်ရှိ နတ်တို့ဖန်ဆင်းသော ရတနာအိမ်တော်၌ ခုနစ်ရက် နေတော်မူသည်။ သို့နေတော်မူစဉ် အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တော်မူသည်။ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းသို့ရောက်လျှင် ကိုယ်တော်မှ ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ် ထွက်တော်မူသည်။ ရတနာအိမ်တော်၌ နေတော်မူသည်ကို ရတနာသတ္တာဟဟု ခေါ်သည်။ ထို့နောက် ဗောဓိပင် အရှေ့မျက်နှာ ၃၂ လံကွာရှိ အပေါလခေါ် ဆိတ်ကျောင်းညောင်ပင်ရင်း၌ ခုနစ်ရက် နေတော်မူသည်။ ထိုစဉ်မာရ်နတ်သမီး

သုံးယောက်နှင့် ဟုံဟုံကပုဏ္ဏားတို့အား တရားပြ၍ ချွတ်တော်မူသည်။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို အာရုံပြု၍လည်း စံပယ်တော်မူသည်။ ယင်းသို့ နေတော်မူသည်ကို အပေါလသတ္တာဟု ခေါ်သည်။ ထို့နောက် ဗောဓိပင်၏အရှေ့တောင်မျက်နှာအရပ်ရှိ မုစလိန္ဒအိုင်အနီး ကျည်းပင် ရင်း၌ မုစလိန္ဒနဂါးမင်း၏ အစောင့်အရှောက်ကို ခံယူလျက် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ခုနစ်ရက် အာရုံဝင်စား သီတင်းသုံးသည်။ ယင်းသို့ပြုသည်ကို မုစလိန္ဒသတ္တာဟုခေါ်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗောဓိပင်၏ တောင်မျက်နှာအရပ်ရှိ ရာဇာယတနခေါ် လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ သမာပတ်ဝင်စား၍ ခုနစ်ရက် သီတင်းသုံးသည်။ ယင်းသို့ပြုသည်ကို ရာဇာယတနသတ္တာဟု ခေါ်သည်။

25. Seven places of seven days each

After becoming the Enlightened Buddha, Buddha stayed on the altar near the sacred Bo-tree and six other places situated all around and nearby for seven days in each place. These seven places were called seven abodes (of Buddha's sojourn).

Out of these, first of all Buddha stayed on the altar under the Bo-tree for seven days enjoying the state of utter tranquillity (Nibbāna). That period was known as (Pallaṅka sattāha) — seven days on the altar. After that, Buddha stood for seven days on a hillock which was fifty six cubits far from the Bo-tree, looking at the Bo-tree and the altar without closing the eyes with the contemplation - "I have attained Buddhahood on the altar under the Bo-tree." That activity was called seven days of not closing the eyes (Animisa-sattāha). Then Buddha stayed walking to and from between the Bo-tree and the hillock for seven days. That was called seven days of continuous walking (Caṅkama-sattāha). Then for seven days Buddha stayed in the be-jewelled house created by the gods, sixty feet far from the Bo-tree in the north west of it. While thus staying he pondered over the (ultimate truth Abhidhamma). When He pondered over the treatise Patthāna, aureole of six colours emanated from his body. Residing in the be-jewelled house for seven days was called Ratana ghara sattāha. Then he stayed for seven days at the foot of the banyan tree which was in the east of Bo tree, one twenty eight cubits far away from it and near which goats were tended. Thus staying Buddha by admonishing dispelled the misconceptions of the three daughters of Māra and huṃ-huṃ-ka brahmin. Buddha stayed there

considering the bliss of tranquillity (Nibbāna). That staying was called Ajapāla-Sattāha. Then Buddha resided for seven days enjoying the bliss of Nibbāna, at the foot of the timber tree (Barring tonia acutangula) near Mucalinda lake which was situated in the south east of the Bo tree, under the protection of Mucalinda dragon king. That was called Mucalinda sattā ha. Lastly Buddha stayed meditating for seven days at the foot of the Kingstead tree (Buchanania Lotifolia) situated on the southern side of the Bo tree. This was known as Rājāyatana-sattāha.

၂၆။ တပုဿနှင့် ဘလ္လိက

ဗုဒ္ဓသည် လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ ဆက်လက်နေတော်မူစဉ် တပုဿနှင့် ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင် နှစ်ဦးရောက်လာသည်။ သူတို့သည် ရာမညတိုင်း ဥက္ကလာပနေပုဒ် ပေါက္ခရာဝတီမြို့မှဖြစ်သည်။ မဇ္ဈိမဒေသသို့ ကုန်သွယ်ရန် လှည်းငါးရာဖြင့် ရောက်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။

သူတို့ညီနောင်သည် ဗုဒ္ဓကို ကြွက်ကျစ်မုန့်၊ ပျားမုန့်ဆုပ်တို့ဖြင့် ကပ်လှူပူဇော်သည်။ “ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ” ဟူသော သရဏဂုံနှစ်ပါးကို ဆောက်တည်ကြသည်။ သံဃာတော် မပေါ်သေးသဖြင့် သံဃသရဏဂုံကို မဆောက်တည်ကြရပေ။

ဗုဒ္ဓသည် ကုန်သည်ညီနောင်ကို ဆံတော်ရစ်ဆူ ပေးသနားတော်မူသည်။ ညီနောင်နှစ်ဦး သည် ဆံတော်ရစ်ဆူကို ပင့်၍ သင်္ဘောဖြင့် ပြန်လာသည်။ ဥက္ကလာပမင်းကြီးကို အကြီးအမှူး ပြုစေ၍ သိဂုံတ္တရကုန်းဝယ် ဆံတော်များကို ဌာပနာကာ စေတီတည်သည်။ (ယနေ့ ဖူးမြော်ရ သော ရွှေတိဂုံစေတီတော်ပင် ဖြစ်သည်)

26. Tapussa and Bhallika

While Buddha continued to reside at the foot of the Kingstead tree, there arrived two merchants who were brothers and named Tapussa and Bhallika. They were from the town of Pokkaravati in the hamlet of Ukkalāpa of Rāmānya kingdom. They had come to trade from Majjhima (central) region with five hundred carts.

The two brothers offered rusks and honeyed cookies to the Buddha. They took refuge in two refugees saying "We take refuge in Buddha and Dhama." As there did not exist the order of monks they need not take refuge in Sangha.

Buddha presented eight strands of hair to the two brothers. The two brothers carrying eight strands of hair returned to Ukkalāpa by boat. Under the leadership of King Ukkalāpa a pagoda was constructed enshrining the eight strands of hair as relics. (This Shrine was the Shwedagon pagoda as seen to day.)

၂၇။ ဥပကနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း

ထို့နောက် ဝါဆိုလဆန်း ၁၄ ရက်နေ့၊ နံနက်စောစောအချိန်တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့ကို တရားဦးဟောရန် မိဂဒါဝုန်တောသို့ ကြွတော်မူသည်။ လမ်းတွင် ဥပကရဟန်းကြီးနှင့်တွေ့ရာ ဥပကရဟန်းကြီးက-

“ငါ့ရှင်၊ သင် မည်သူနည်း”ဟု မေးသည်။

ဗုဒ္ဓက “ဥပက၊ ငါသည် တရားအလုံးစုံကိုသိသူ ဗုဒ္ဓဘုရားဖြစ်သည်”ဟူ၍ ဖြေကြားတော်မူသည်။

27. Meeting with Upaka

In the early morning of the fourteenth waxing day of waso month, Buddha went to Migadāya grove to deliver first and foremost sermon to the group of five hermits. On the way he met Upaka, the hermit.

Upaka asked, "Your reverence! who are you?" Buddha replied, "Upaka! I am the Enlightened Buddha who known and realises all the doctrine (dhammas).

၂၈။ တရားဦး

ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့သည် မိမိတို့ထံသို့ ဗုဒ္ဓကြွလာသည်ကိုမြင်ကြသောအခါ “ခရီးဦးကြို မပြုစတမ်း” ဟု ညှိနှိုင်းထားကြသည်။ သို့သော် ဗုဒ္ဓရောက်လာသောအခါ အားလုံးကပင် သပိတ်သင်္ကန်းကို လှမ်းယူ၍ ခရီးဦးကြို ပြုမိကြသည်။

ဝါဆိုလပြည့် နေ့ဝင်စအချိန်တွင် ဗုဒ္ဓသည် ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးကို ဓမ္မစကြာတရား ဟောတော်မူသည်။ (တစ်ဆယ့်ရှစ်ကုဋေသော ဗြဟ္မာတို့နှင့်အတူ) အရှင်ကောဏ္ဍည သောတာပန် တည်သွားသည်။

ထိုဓမ္မစကြာတရားတော်ကို အကျယ်ထပ်မံဟောသောအခါ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁ ရက်နေ့တွင် အရှင်ဝပ၊ ၂ ရက်နေ့တွင် အရှင်ဘဒ္ဒိယ၊ ၃ ရက်နေ့တွင် အရှင်မဟာနာမ်၊ ၄ ရက်နေ့တွင် ရှင်အဿဇီတို့ အသီးသီး သောတာပန် တည်ကြသည်။

တပုဿနှင့်ဘလ္လိက
Tapussa and Bhallika

တရားဦး
First and foremost sermon

ထို့နောက် ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက် ဆဋ္ဌမနေ့တွင် အနတ္တလက္ခဏသုတ်ကို ဟောတော်မူသည်။ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးလုံး ရဟန္တာ ဖြစ်သွားကြသည်။

28. First and foremost sermon

The group of five hermits seeing Buddha coming towards them, made agreement between themselves not to welcome the Buddha, But, when Buddha reached them they all welcome him heartily reaching out to take the bowl and the robes.

On the fullmoon day of Waso, at the setting of the sun Buddha preached the sermon viz: turning of the wheel of law (Dhammacakkapavattanasutta) to the five membered group Rev: Kondannya attained the first path of fruition (sotapatti) (together with eighteen croes of brahma gods)

When this sermon was delivered in full detail on the first waning day of Waso, Rev: Vappa, on the second waning day Rev: Bhaddiya, on the third waning day Rev: Mahānāma and on the fourth waning day Rev: Assaji attained the first path of fruition respectively.

Then on the fifth waning day Buddha delivered the sermon on the characteristics of unreality (Anatta lakkhana Sutta). All the five hermits became arahats.

၂၉။ ယသနှင့် မိတ်ဆွေများ

ဗုဒ္ဓသည် မိဂဒါဝုန်တော၌ပင် ပထမဝါ ကပ်တော်မူသည်။ ထိုဝါတွင်းမှာပင် ဃနာနို့ဆွမ်း ကပ်လှူဖူးသော သုဇာတာ၏သားဖြစ်သူ ယသသည် စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို ငြီးငွေ့၍ ဗုဒ္ဓထံ ရောက်လာသည်။ ဗုဒ္ဓက သစ္စာလေးပါးတရားကို ဟောကြားသည်။ ယသတရားထူးရ၍ ရဟန်းပြုသည်။

ရှင်ယသကို အကြောင်းပြု၍ သူ၏မိတ်ဆွေ သူဌေးသား ၅၄ ယောက်တို့လည်း ဗုဒ္ဓထံ ရောက်လာကြသည်။ ရဟန်းပြုကြသည်။ သူတို့လည်း တရားထူးရ၍ ရဟန္တာဖြစ်သွားကြသည်။ ထိုအခါ စုစုပေါင်း ရဟန်းသံဃာ ၆၀ ရှိလာသည်။

29. Yasa and companions

Buddha spent the first Buddhist lent (monsoon retreat) in Migadāya grove. During that lent, Yasa, the son of Sujātā Who once offered milk broth to the Buddha, came to the Buddha, feeling bored with worldly riches and

luxuries. Buddha delivered four noble truths and Yasa realising the supreme doctrine (dhamma) became a monk. On account of Yasa, his fifty four companions, the sons of the richmen came to the Buddha and became monks. All of them realising the supreme dhamma became arahats. At that time, the number of monks amounted to sixty.

၃၀။ လူတို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက်

ဝါကျွတ်သောအခါ ထိုရဟန်းများကို ဗုဒ္ဓက အမြို့မြို့အရွာရွာသို့ တစ်ပါးလျှင် တစ်နေရာစီ သာသနာပြုကြရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်သည်။

“ရဟန်းတို့၊ လူအပေါင်းတို့၏ အကျိုးစီးပွား ချမ်းသာသုခအတွက် လှည့်လည်၍ သာသနာပြုကြကုန်လော့” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ဗုဒ္ဓကိုယ်တိုင်လည်း ဥရုဝေလသို့ သာသနာပြုရန် ကြွတော်မူသည်။

30. For the benefit of the multitude

At the end of the lent, Buddha urged those monks each to go to a separate place for propagating the religion, thus "Oh monks! for the benefit of the people, travel around and propagate the religion."

Buddha Himself went to Uruvela forest for the propagation of the religion.

၃၁။ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂီ မင်းသားများ

ဗုဒ္ဓသည် ဥရုဝေသို့ကြွစဉ် လမ်းခရီးဟောအုပ်တစ်ခုသို့ ရောက်သောအခါ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂီ ညီနောင် သုံးကျိပ်တို့နှင့်တွေ့သည်။ သူတို့သည် သာဝတ္ထိပြည်ရှင် ဘုရင်ကောသလမင်းနှင့် အဖတူ အမိကွဲ မင်းသားညီနောင်များ ဖြစ်ကြသည်။

သူတို့သည် ဇနီးကိုယ်စီနှင့် ပျော်ပွဲစားထွက်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ မင်းသားတစ်ဦးမှာ ဇနီးမရှိသဖြင့် ပြည့်တန်ဆာမ တစ်ဦးကို ခေါ်လာသည်။ ထိုမိန်းမသည် မင်းသားတို့ မေ့လျော့နေစဉ် ဥစ္စာတို့ကိုယူ၍ပြေးသဖြင့် မင်းသားတို့က ထိုမိန်းမကို လိုက်ရှာနေကြခြင်းဖြစ်သည်။ သူတို့ကို ဗုဒ္ဓက တရားဟောသည်။ အားလုံး တရားရ၍ ရဟန်းပြုကြသည်။

31. Bhaddavaggī princes

While proceeding towards Uruvela, Buddha arrived at a grove on the way and met with thirty Bhaddavaggī princes. They were half brothers (sons of

ပရိပိုဏ်ညီနောင်သုံးဦး
Three brother hermits

ရာဇဂြိုဟ်သို့
Towards Rājagaha

same father and different mother of king Kosala, king of Sāvatti.)

They, each with his own wife had come out for picnic. But a prince who had no wife had brought a courtesan. While the princes were in a forgetful state, that courtesan stole their valuables and ran away. Thus the princes were wandering to find that woman. Buddha delivered a sermon and all of them attaining the true doctrine (dhamma) became monks.

၃၂။ ပရိပိုဇ်ညီနောင်သုံးဦး

ဗုဒ္ဓသည် ဥရုဝေလတောသို့ ရောက်သောအခါ ဥရုဝေလကဿပ၊ နဒီကဿပ၊ ဂယာကဿပ အမည်ရှိသော ပရိပိုဇ် ညီနောင်သုံးဦးနှင့် သူတို့၏ တပည့် ရသေ့တစ်ထောင်ကို ချွတ်တော်မူသည်။ ဤသို့မချွတ်မီ ရသေ့များကြောက်ရွံ့နေသော နဂါးကြီးကို မေတ္တာတန်ခိုးဖြင့် နှိမ်နင်း၍ ဆုံးမ ပြတော်မူသည်။

ဗုဒ္ဓ၏တန်ခိုးတော်ကို ရသေ့အားလုံးပင် အံ့ချီးမကုန် ဖြစ်ကြသည်။ တပည့်ခံ၍ ရဟန်းပြုကြသည်။

32. Three brother hermits

On reaching Uruvela forest Buddha dispelled the misconceptions of Uruvela kassapa, Nadi kassapa and Gayā kassapa together with their thousand followers. Before converting them Buddha suppressed and admonished the great dragon by means of the power of good will (metta = loving-kindness).

All the hermits were amazed at the supernatural power of Buddha and vowing to be followers became monks.

၃၃။ ရာဇဂြိုဟ်သို့

ဗုဒ္ဓသည် သံဃာတစ်ထောင်ခြံရံလျက် ရာဇဂြိုဟ်သို့ ကြွတော်မူသည်။ မြို့ပြင်ဘက် ထန်းတော ဥယျာဉ်၌ သီတင်းသုံးလျက် ဗိမ္ဗိသာရမင်းအမျိုးပြုသော လူထုပရိသတ်များစွာကို တရားဟောတော် မူသည်။ မင်းကြီးနှင့် ပရိသတ်အများပင် သောတာပန် တည်ကြသည်။

ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓနှင့် ရဟန်းသံဃာတော်များ သီတင်းသုံးရန် ဝေဠုဝန်ကျောင်းကို လှူဒါန်းသည်။

မကြာမီ သီဥည်းဆရာကြီး၏ တပည့် ဥပတိဿနှင့် ကောလိတတို့သည် တပည့်ပရိပိုဇ် ငါးရာနှင့်အတူ ရောက်လာပြီး ရဟန်းပြုကြ၏။ ဥပတိဿသည် ရှင်သာရိပုတ္တရာဖြစ်လာသည်။ ဗုဒ္ဓ၏တရားကိုနာရပြီး ၁၅ ရက်အကြာတွင် ရဟန္တာဖြစ်လာသည်။ ကောလိတသည် ရှင်မောဂ္ဂလာန် ဖြစ်လာသည်။ ဗုဒ္ဓ၏တရားကို နာရပြီး ဒုနစ်ရက်မျှဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သည်။

33. Towards Rajagaha

Surrounded by one thousand monks, Buddha went towards Rājagaha. Buddha resided at the toddy-palm grove outside the city and delivered sermons to the multitude headed by King Bimbisāra. The king and most of the people attained first fruition of the noble truth (sota patti).

King Bimbisāra offered Veluvana monastery to the Buddha to reside with the monks.

Not long after, Upatissa and Kolita who were the disciples of sanjaya, the head of a heretical sect, came to the Buddha each with five hundred followers and became monks, Upatissa was known as Sāriputta; Fifteen days after he had listened to the Buddha's sermons, he attained arahatship. Kolita seven days after he had listened to Buddha's sermons attained arahatship and was known as Moggalāna.

၃၄။ ပထမအကြိမ် သံဃာ့အစည်းအဝေး

ရဟန်းသံဃာတို့ များပြားတိုးတက်လာသဖြင့် ဗုဒ္ဓက စည်းဝေးစေသည်။ ဗုဒ္ဓလက်ထက် ပထမဆုံးအကြိမ် စည်းဝေးသည့် သံဃာ့အစည်းအဝေးဖြစ်သည်။

ထိုအစည်းအဝေးတွင် ဗုဒ္ဓက ရှင်သာရိပုတ္တရာကို လက်ယာရံအဂ္ဂသာဝက၊ ရှင်မောဂ္ဂလာန်ကို လက်ဝဲရံ အဂ္ဂသာဝက ခန့်တော်မူသည်။ သံဃာတော်များကိုလည်း ဆုံးမတော်မူသည်။

“ချစ်သားရဟန်းတို့ ရဟန်းမှန်က သူတစ်ပါးကို မညှဉ်းဆဲရ။ မကောင်းမှုကို မပြုရ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုသာ ပြုအပ်သည်။ မိမိစိတ်ကို စင်ကြယ်စွာ ထားအပ်သည်”

34. First Congregation of monks

As the number of monks increased, Buddha convened as assembly. That was the first congregation of monk assembled during Buddha's life time.

During that assembly Buddha decreed sāriputta as his chief disciple and placed him at his right side; Buddha decreed Moggalāna as his chief disciple and placed him on the left side.

Buddha admonished the monks thus. "Dear monk! As a true monk you should not hurt others, should not do evil deeds: should perform only meritorious deeds and should keep one's own mind pure."

၃၅။ သားတော်ကို ဖူးတွေ့လိုသော သုဒ္ဓေါဒန

သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် သားတော် ဗုဒ္ဓဘုရားဖြစ်တော်မူကြောင်းကြားရသဖြင့် လွန်စွာ ဖူးတွေ့ချင်နေသည်။ ထို့ကြောင့် အမတ်တစ်ယောက်အား အခြွေအရံတစ်ထောင်နှင့် အတူ စေလွှတ်၍ ပင့်ခိုင်း၏။

ထိုအမတ်သည် ဗုဒ္ဓထံရောက်လာရာမှ တရားတော်ကို နာရ၍ အခြွေအရံတို့နှင့်အတူ ရဟန်းပြုနေသည်။

မင်းကြီးလည်း နောက်ထပ်၍ အမတ်တို့ကို အခြွေအရံတစ်ထောင်စီဖြင့် ကိုးကြိမ်တိုင်အောင် စေလွှတ်ခဲ့သည်။ သို့သော် အားလုံး ရဟန်းပြု၍နေကြသည်။ ဆယ်ကြိမ်မြောက်တွင်မူ ဗုဒ္ဓနှင့် ဖွားဖက်တော်ဖြစ်သော ကာဠုဒါယီအမတ်ကို စေလွှတ်ခဲ့သည်။

“အမောင် ကာဠုဒါယီ၊ သင် ရဟန်းပြုလိုက ပြုပါ။ သားတော်ကိုမူ မရ ရအောင် ပင့်ဆောင်ခဲ့ပါ။”

35. King Suddhodana who wished to see his son.

King Suddhodana having learnt that his son had become an enlight-ened Buddha, was very eager to see the son. So he sent a minister with one thousand followers to invite the Buddha.

That minister arrived at where the Buddha was and after hearing the sermons became monk with his retinue.

The king again sent ministers each with a thousand followers for nine times. But all of them became monks. On the tenth occasion the king sent the minister Kāludāyī who was born at the same moment as Buddha, saying, "Kāludāyī! if you wish to become a monk you can do so; but do fetch my son without fail."

၃၆။ ကာဠုဒါယီနှင့် ဂါထာခြောက်ဆယ်

ကာဠုဒါယီသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ရောက်သောအခါ ရှေးကအမတ်များနည်းတူပင် နောက်ပါ များနှင့်တကွ ရဟန်းပြုသည်။ ထို့နောက် ခရီးလမ်းပန်းသာယာသော အချိန်သို့ရောက်သောအခါ လမ်းခရီးသာယာပုံကို ဂါထာခြောက်ဆယ်ဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့ကာ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွပါမည့်အကြောင်း လျှောက်ထားသည်။

“အရှင်ဘုရား ယခုအခါ ဆောင်းအကုန် နွေအကူး ကြည်နူးသာယာသည့် အချိန်သို့ ရောက်ပါပြီ။ လူများလည်း လုပ်ခင်းကိုင်ခင်းများ ပြီးစီး၍ ကောက်ပဲသီးနှံများ ရိတ်သိမ်းပြီးပါပြီ။ ခရီးလမ်းသည် သာသာယာယာ ရှိနေပါပြီ။ မြေပြင်အားလုံးလည်း စိမ်းလန်းသော မြက်ခင်းတို့ဖြင့် တင့်တယ်သာယာနေပါသည်။ တောလမ်းတစ်ခွင်မှာလည်း သစ်ပင်ဟူသမျှ ဖူးပွင့်စေ့စည် ပုရစ်ဖူးစိရရှိဖြင့် ကြည်နူးဖွယ် သာယာနေပါပြီ”

ဗုဒ္ဓလည်း လက်ခံကာ တပေါင်းလပြည့်နေ့၌ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူသည်။

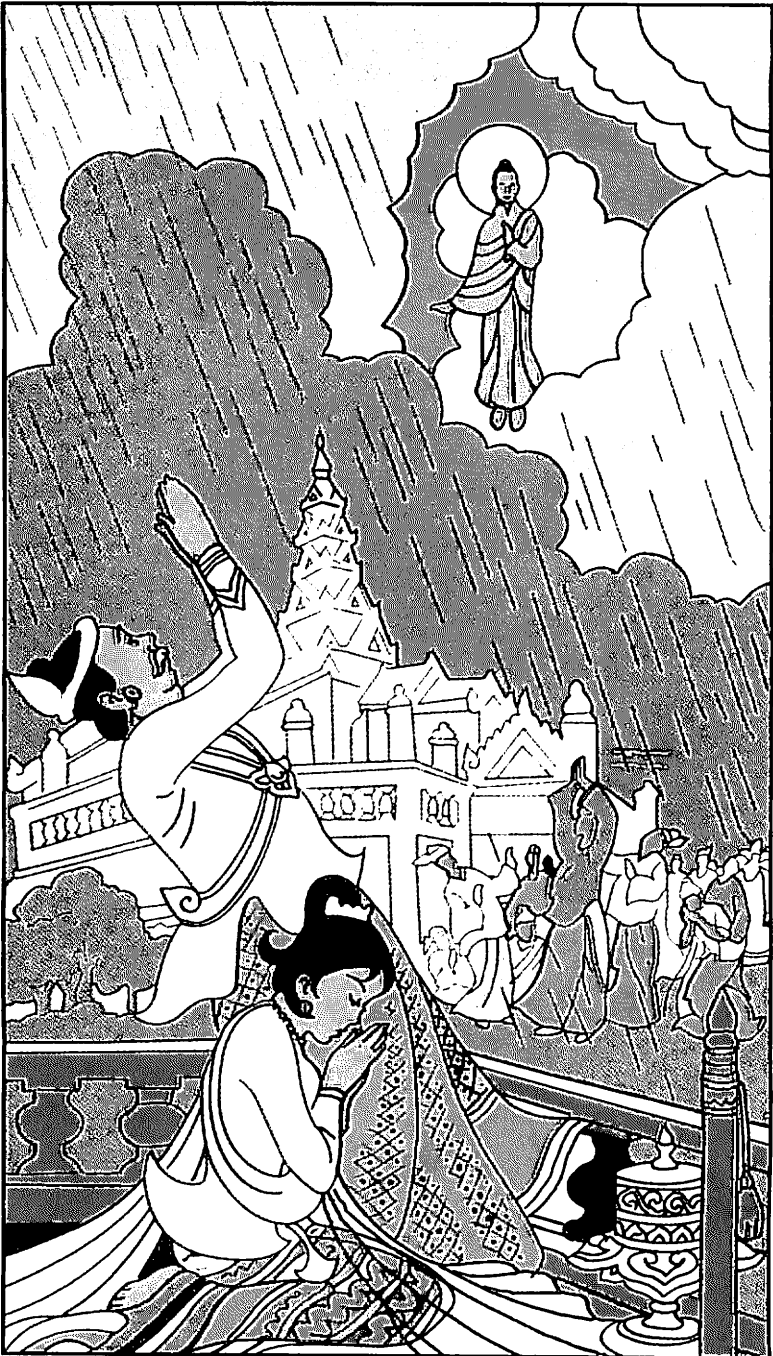
36. Kāludāyī and Sixty verses

Kāludāyī reached Rājagaha and in the same manner as the previous ministers became monks with his retinue. When it was the ripe time for a pleasant journey, he requested the Buddha to pay a visit to Kapilavattu reciting sixty verses on the pleasantness and joyfulness of the journey, in this way. "Rev: Buddha! now is the transition time of the cold season (winter) into the hot season (Summer) and the season is very pleasant and joyful. The people also have finished business and stored up the crops and cereals. The journey appears pleasant and joyful; the earth with meadows appears green and pleasurable. Along the forest track each and every tree is scenic with buds and blossoms."

Buddha consented and went to kapilavattu on the full moon day of Tabaung.

ကလုဒါယီနှင့် ဂါထာခြောက်ဆယ်
Kāludāyī and sixty verses

ပေါက္ခရာဝဿမိုး
Pokkharavassa Rain (lotus - leaf rain)

၃၇။ ပေါက္ခရာဝဿမိုး

သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓနှင့် ရဟန်းသံဃာများ သီတင်းသုံးနေထိုင်ရန် နိဂြောဓာရုံဥယျာဉ်၌ ကျောင်းတော်များ အဆင်သင့် ဆောက်လုပ်ထားသည်။

သာကီဝင်မင်းမျိုးတို့သည် မာန်မာနကြီး၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓရောက်လာသောအခါ ငယ်ရွယ်သူတို့ကိုသာ ရှိခိုးစေသည်။ ဗုဒ္ဓထက်အသက်ကြီးသော မင်းမျိုးတို့ကား ရှိမခိုးဘဲ ထိုင်နေကြ၏။

ထိုအခါ ဗုဒ္ဓသည် ကောင်းကင်သို့တက်၍ တန်ခိုးပြာဠိဟာ ပြတော်မူသည်။ ဤတွင် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးကိုယ်တိုင် ဦးတိုက်၍ ရှိခိုးသည်။ (သားတော်ကို သုံးကြိမ်မြောက် ရှိခိုးခြင်း ဖြစ်သည်)

ဆွေတော်မျိုးတော် အားလုံးသည်လည်း မနေသာတော့ဘဲ ရိသေဇ္ဇာ ရှိခိုးကြသည်။ ထိုစဉ် ဗုဒ္ဓက ပေါက္ခရာဝဿမိုးကြီး ရွာစေသည်။ ဆွေတော်မျိုးတော်များ အံ့ချိုးမကုန်ဖြစ်ကာ ပိုမိုရိသေလာကြသည်။ (ပေါက္ခရာဝဿမိုးကား စွတ်စိုစေလိုသူများကို စိုစွတ်စေ၍ မစိုစွတ်စေလိုသူများကို မစိုစွတ်စေသော မိုးဖြစ်သည်)

37. Pakkharavassa Rain (Lotus-leaf Rain)

King Suddhodana had constructed monasteries in the Nigrodha park, ready for Buddha and his monks to reside.

Members of the Sakyan clan were very proud. So when Buddha arrived they let only the younger ones to pay homage to the Buddha. Those older than Buddha just without paying homage to Buddha.

Then Buddha rising up into the sky performed and showed them miracles. At this, King Suddhodana himself paid respect to the Buddha placing his head at Buddha's feet. (this is the third occasion when king Suddhodana: paid homage to his son.)

All the relatives thus dared not stay aloof but paid homage respectfully. At that Buddha let lotus-leaf rain poured down on them. The relatives being greatly amazed became more respectful to the Buddha.

N.B (A portentous shower of rain serving as special kind of test showers in which certain objects are wetted but those showing disinclination towards moisture are left untouched like a lotus-leaf.)

၃၈။ ဆွမ်းခံထွက်တော်မူရာ

နောက်တစ်နေ့တွင် ဗုဒ္ဓသည် နောက်ပါရဟန်းသံဃာများနှင့်အတူ မြို့ထဲတွင် လှည့်လည် ဆွမ်းခံသည်။

သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ကြားသိသောအခါ ရှက်စနိုးလှ၍ လမ်းမသို့ထွက်ကာ တားမြစ်သည်။

“သားတော်ဘုရား၊ ခမည်းတော်ကို အရှက်ခွဲပါသလော။ သည်မျှလောက်သော သံဃာ အတွက် နန်းတော်တွင် ဆွမ်း မရနိုင်ဟု ထင်ပါသလော”

“ခမည်းတော်မင်းကြီး၊ ဆွမ်းခံခြင်းသည် ရဟန်းသံဃာတို့၏ အလေ့ဖြစ်သည်”

ဗုဒ္ဓက တရားဟောရာ မင်းကြီးသည် လမ်းလယ်၌ရပ်လျက်ပင် သောတာပန်တည်သည်။ မင်းကြီးလည်း ဗုဒ္ဓနှင့်တကွ သံဃာတော်များကို နန်းတော်သို့ ဆွမ်းစားပင့်သွားသည်။

38. Going around for alms

On the next day Buddha accompanied by the monks went around the city for alms.

On hearing that, King Suddhodana was greatly ashamed and going out into the road, forbade the Buddha saying "Son Buddha! do you have me ashamed? Do you think that enough food cannot be obtained from the palace?}

"Dear father! going round for alms is the practice of the monks."

Buddha then preached the king and while still standing in the middle of the road, the king attained the first path of fruition. The king invited Buddha with the monks to the palace to offer alms.

ယသော်ရော
Yasodharā

ညီတော်မင်းနန် ချွတ်ခန်း
 The conversion of Miman

၃၉။ ယသော်ဓရာ

ဗုဒ္ဓကို နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားအားလုံး ဖူးတွေ့ကြသည်။ ယသော်ဓရာမူ စံမြန်း ရာ နန်းဆောင်မှ ထွက်မလာပေ။ ထိုအခါ နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားတို့က ယသော်ဓရာအား ခေါ်ကြသည်။ ယသော်ဓရာက ထွက်မလာပေ။

“သခင်မ ဘုရားသခင်ကို ဖူးမြင်ရန် ကြွတော်မူပါ”

“ကျွန်ုပ်၏ကျေးဇူးကို ထောက်မျှော်သနားတော်မူပါလျှင် ကိုယ်တော်တိုင် ကြွလာပါ လိမ့်မည်။ ထိုအခါမှ ပူဇော်ပါတော့မည်”

ထိုအကြောင်းကို ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ကြားသိသော် ခမည်းတော်မင်းကြီး၊ အဂ္ဂသာဝက နှစ်ပါးတို့နှင့်အတူ ယသော်ဓရာ၏ နန်းဆောင်သို့ ကြွတော်မူသည်။ ယသော်ဓရာလည်း ဗုဒ္ဓ၏ ခြေတော်အစုံကို ပါးဖြင့်အပ်၍ ငိုကြွေးကာ အထပ်ထပ်ရှိခိုးလေသည်။

39. Yasodharā

All the courtiers paid homage to the Buddha. As for Yasodharā she did not emerge from her royal chamber. Then the courtiers requested Yasodharā to come out, but Yasodharā did not do so.

The courtiers said "Please come out to pay homage to the Buddha."

Yasodharā replied, "If the Buddha feels considerate and compassionate towards my benefit, He himself will visit me; only then I will pay homage to him."

Upon hearing that Buddha with his father, the king and his two chief disciples went to the royal chamber of Yasodharā, Yasodharā touching the Buddha's feet with her cheeks and crying, paid homage to the Buddha repeatedly.

၄၀။ စန္ဒကိန္နရီဇာတ်

သည်တွင် မင်းကြီးက ဗုဒ္ဓအား ချွေးမတော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးကျူးလျှောက်ထားသည်။

“သမီးတော်သည် သားဘုရားကို အလွန်ချစ်ကြင် မြတ်နိုးသူဖြစ်ပါသည်။ သားဘုရားသည် ဖန်ရည်စွန်းသောအဝတ်ကို ဝတ်ပြီဟု ကြားလျှင်၊ သမီးတော်လည်း ဖန်ရည်စွန်းသော အဝတ်ကိုသာ ဝတ်ပါသည်။ သားဘုရားသည် ဆွမ်းတစ်ထပ်သာ စားသည်ဟု ကြားလျှင် သမီးတော်လည်း တစ်ထပ်သာစားပါသည်။ သားဘုရားသည် မြတ်သောနေရာကို ပယ်သည်ဟု ကြားလျှင် သမီးတော်လည်း နိမ့်သော ညောင်စောင်း၌သာ အိပ်ပါသည်။ သားဘုရားသည် ပန်းနံ့သာတို့ကို စွန့်ပယ်သည်ဟု ကြားလျှင် သမီးတော်သည်လည်း ပန်းနံ့သာတို့ကို စွန့်ပယ်ပါသည်”

ထိုအခါ ဗုဒ္ဓသည် စန္ဒကိန္နရီဇာတ်ကို ယသော်ဓရာ၏ အဆောင်တော်၌ပင် ဟောတော်မူသည်။ မိမိနှင့် ယသော်ဓရာတို့ ရှေးဘဝက ကိန္နရာမျိုး၌ဖြစ်စဉ် ယသော်ဓရာအလောင်းစန္ဒကိန္နရီသည် မိမိအပေါ် မည်မျှချစ်ခင် သစ္စာရှိခဲ့ပုံကို ပြဆိုသော ဇာတ်တော်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

40. Candakinnarī Jātaka.

On this, the king told Buddha praising the virtues of his daughter-in-law thus, "My daughter -in -law is extremely fond of you. When she hears that my son the Buddha wears the dyed clothes, she too adorns only the dyed garments: when she hears that Buddha partakes of only a meal a day, she also does so, when Buddha discards using high and comfortable places she also sleeps on the low couch; when Buddha relinquishes the use of flowers and perfumes she also act likewise."

Then Buddha delivered Candakinnarī jātika in the very chamber of Yasodharā. The jātika revealed that in times long past Buddha and Yosodharā were born in the species of kinnarā-mythical birds; Candakinnarī was very loving and loyal to the Buddha.

၄၁။ ညီတော်မင်းနန် ချွတ်ခန်း

ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ဗုဒ္ဓရောက်ရှိပြီး တတိယမြောက်နေ့တွင် မင်းကြီးသည် သားတော်နန္ဒကို အိမ်ရှေ့နှင့်ရန်အတွက် သမီးတော် ဇနပဒကလျာဏီနှင့် ထိမ်းမြားပေးရန် စီစဉ်သည်။ (နန္ဒမင်းသားကို ညီတော်မင်းနန်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်)

ဗုဒ္ဓသည် မင်္ဂလာမဏ္ဍပ်သို့ ဆွမ်းခံကြွ၍ တရားဟောသည်။ ထို့နောက် ညီတော်မင်းနန်ကို သပိတ်ထမ်းစေကာ ကျောင်းသို့ ခေါ်သွားသည်။ ရဟန်းပြုပေးသည်။

ညီတော်မင်းနန်သည် ရဟန်းပြုရသည်ကို မပျော်မွေ့သောကြောင့် ဗုဒ္ဓက တရားပြရသည်။ မျောက်မ၊ ဇနပဒကလျာဏီ မင်းသမီးနှင့် နတ်သမီးတို့အလှကို နှိုင်းယှဉ်ပြသည်။ ညီတော်မင်းနန်သည် နတ်သမီးအလှကို မက်မောသောစိတ်ဖြင့် တရားကျင့်ရာ နောက်ဆုံးတွင် သံဝေဂ ရပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားလေသည်။

41. Dispelling the misconception of younger brother, Minnan or the conversion of Minnan

On the third day after Buddha had arrived at Kapilavatthu, King Suddhodana with an intention to make crown prince, made arrangements to marry Prince Uanda with Princess Janapadakalyānī. (Prince Nanda was also called younger brother Nanda.)

Buddha came to the wedding pavilion and delivered sermons. After that Buddha let Prince Nanda carry the alms bowl on the shoulder and let him accompany Buddha to the monastery. Buddha made him a monk.

Prince Minnan was not happy as a monk and so Buddha admonished him by comparing the beauties of a female monkey, to princess janapadakalyānī and a fairy. Younger brother Minnan became infatuated with the beauty of the fairy and because of that infatuation practised religious practices; in the end he becoming agitated became an arahat.

၄၂။ ရာဟုလာ အမွေတောင်းခန်း

ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့တွင် ယသော်ဓရာ၏ စေလွှတ်ချက်အရ သားတော်ရာဟုလာက “ခမည်းတော်၊ အမွေပေးတော်မူပါ” ဟူ၍ ဗုဒ္ဓထံ အမွေလာတောင်းသည်။

ဗုဒ္ဓက လောကုတ္တရာအမွေ ပေးမည်ဆိုကာ သာမဏေပြုပေးလိုက်သည်။

သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ကြားသိသော် နှလုံးမသက်မသာရှိသဖြင့် ဗုဒ္ဓကို တောင်းပန်လျှောက်ထားသည်။

“သားတော်ဘုရား၊ အမိအဖခွင့်မပြုသော သားသမီးတို့ကို သာသနာ့ဘောင်သို့ သွတ်သွင်းခြင်း မပြုသင့်ပါ။”

“ခမည်းတော်မင်းကြီး၊ သင့်ဆန္ဒအတိုင်း နောင်အခါ ပညတ်တော်မူပါမည်”

42. Rahula asked Buddha for inheritance

On the Seventh day, Rāhulā being sent by Yasodharā came to the Buddha and demanded his inheritance saying "Father! give me my inheritance."

Buddha with the intention of bestowing the sublime inheritance, made him a novice.

On hearing that, King Suddhodana felt very unhappy and requested and begged the Buddha thus, "Dear son! It is improper to initiate the sons and daughters without their parents' consent."

Buddha replied, "Father! in future I will lay down the rules according to your desire."

၄၃။ ရဟန်းပြုလာသူများ

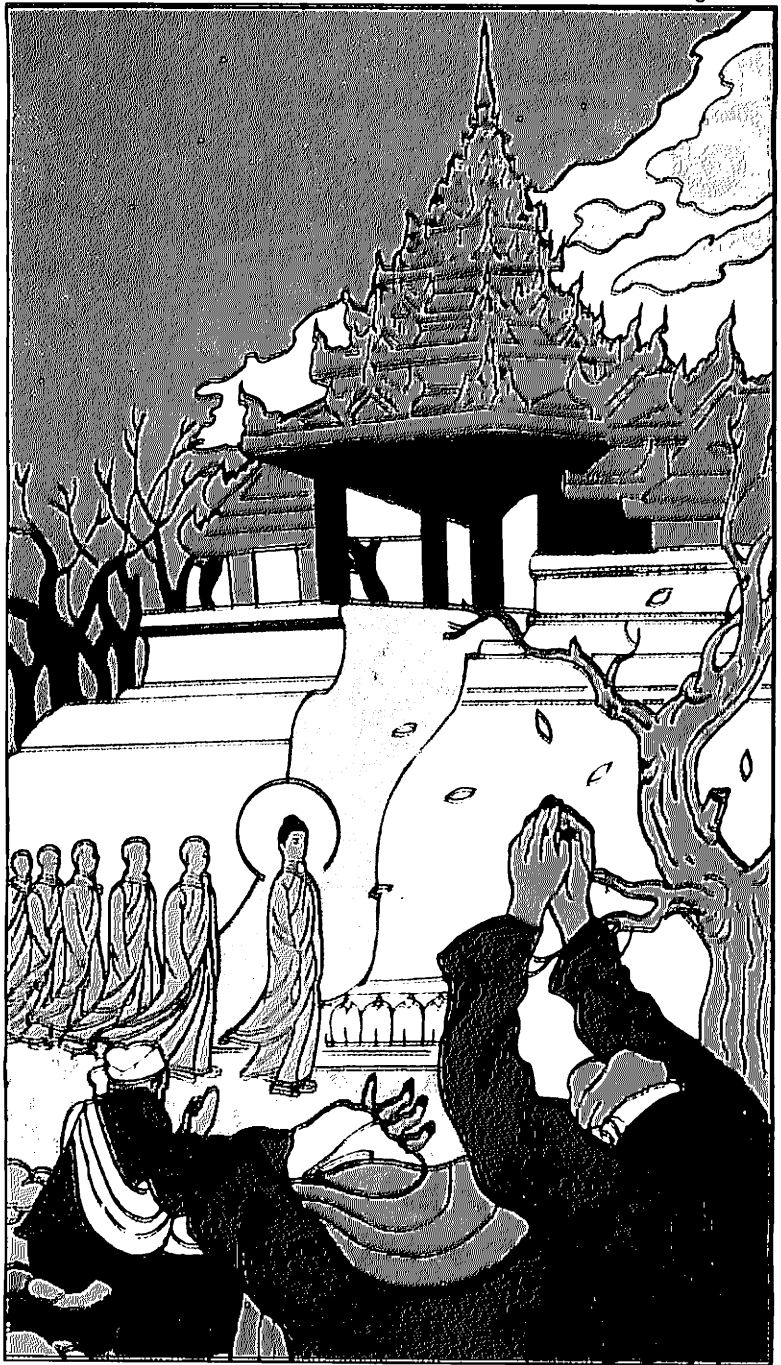
ဗုဒ္ဓသည် ဝါဆိုချိန်နီးသောအခါ နောက်ပါသံဃာများနှင့်အတူ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူသည်။ ညီတော်နန္ဒရဟန်းနှင့် သားတော် ရာဟုလာသာမဏေတို့လည်း နောက်တော်မှ လိုက်ပါသွားကြသည်။

ရာဇဂြိုဟ်သို့ရောက်ခါနီး အနုပိယသရက်ဥယျာဉ်ကြီးသို့ ရောက်သောအခါ သာကီဝင် မင်းသားများဖြစ်ကြသော အနုရုဒ္ဓါ၊ အာနန္ဒာ၊ ဘဒ္ဒိယ၊ ကိမ္ဗိလ၊ ဘဂု၊ ဒေဝဒတ်နှင့် ဆတ္တာသည် ဥပါလိတို့ ရဟန်းပြုရန် ဗုဒ္ဓထံ ရောက်လာကြသည်။

မင်းသားများသည် ဗုဒ္ဓ၏တစ်ဝမ်းကွဲညီအစ်ကိုများ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့တွင် အာနန္ဒာသည် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ တတိယမြောက်ညီတော် အမိတောဒန၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ နောင်အခါ ဗုဒ္ဓကို အလုပ်အကျွေးပြုသူ ဖြစ်လာသည်။ ဒေဝဒတ်ကား သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏

ရာဟုလာ အမွေတောင်းခန်း
Rāhulā asked Buddha for inheritance

ဝေသာလီသို့
Towards vesālī

ညီမထွေး အမိတ္တာ၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ ယသော်ခရာနှင့် မောင်နှမအရင်း တော်သည်။ ဗုဒ္ဓ၏ယောက်ဖတော်ပင် ဖြစ်သည်။ နောင်အခါ ဗုဒ္ဓကို ရန်ပြုသူဖြစ်လာသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ဥပါလိနှင့် ညီတော်မင်းသားများကို ရဟန်းပြုပေးပြီးနောက် ရာဇဂြိုဟ်သို့ ဆက်လက်ကြွခဲ့သည်။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ရှင်မဟာကဿပ၊ ရှင်မဟာကစ္ဆည်း၊ ရှင်ရဋ္ဌပါလ၊ ရှင်ပိဏ္ဍောလ၊ ရှင်မဟာပန်၊ ရှင်စူဠပန်၊ ရှင်သောဏစသည် ထင်ရှားသော အမျိုးကောင်းသားများ လာရောက် ရဟန်းပြုကြသည်။

43. Buddha's relatives entered monkhood

When the lent drew near Buddha went to Rājagaha with the retinue of monks. Monk Nanda, they younger brother and son, novice Rāhulā also went along with Buddha.

When Buddha with his followers arrived at Anupiya mango grove near Rājagaha, the sakyen princes Anuruddhā, Ānandā, Bhaddiya, Kimila, Bhagu and Devadatta together with Upāli, the barber came to the Buddha to become monks.

The princes were first cousins of Buddha. Among them, Ānandā was the son of Amitodana, the third brother of King Suddhodana. Later he became the personal attendant of Buddha. Devadatta was the son of Amittā, the youngest sister of Suddhodana. He was the brother of Yasodharā. Later he become the arch-enemy of Buddha.

Buddha ordained Upāli and his cousin-brothers, the princes, as monks and proceeded towards Rājagaha. While Buddha was residing at Veluvana monastery, the well known sons of distinguished families viz; Rev: Mahakassapa, Rev: Mahākaccāyana. Rev: Ratthapāla, Rev; Pindola, Rev: Mahāpanna, Rev: Culapanna and Sona became monks.

၄၄။ အနာထပိဏ်နှင့် ဇေတဝန်ကျောင်း

ထိုစဉ် သာဝတ္ထိပြည်မှ အနာထပိဏ်သူဌေးသည် ရာဇဂြိုဟ်သို့ ခေတ္တလာရောက်ရာမှ ဗုဒ္ဓထံ ရောက်လာသည်။ တရားထူးရသွားသည်။

သူသည် ဗုဒ္ဓကို ကြည်ညိုလှသဖြင့် သာဝတ္ထိသို့အပြန်တွင် ကြီးကျယ်ထင်ရှားသော ဇေတဝန်ကျောင်းတော်ကြီးကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။ ကျောင်းတော်မြေနေရာအတွက် ဇေတမင်းသား၏ ဥယျာဉ်ကို မြေကွက်ရှိသမျှ ငွေဒင်္ဂါချင်း ထိစပ်အောင်ခင်း၍ ၁၈ ကုဋေဖြင့် ဝယ်ယူခဲ့သည်။

44. Anāthapindila and Jetavana monastery

In the mean time, the rich man Anathapindika coming to Rājagaha for a short time, encountered Buddha and obtained the noble truth(dhamma).

As he reversed Buddha immensely, he on his return to Sāvātthi, built and offered the great and famous Jetavana monastery. For the site of constructing the monastery, spreading silver coins without aperture, he bought the garden of Prince Jeta with eighteen croes of money.

၄၅။ လူတို့၏ ရတနာ

တစ်နေ့သ၌ ဗုဒ္ဓသည် ဇေတဝန်ကျောင်းဆောင်တွင် သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် နတ်သားတစ်ပါးရောက်လာကာ “အရှင်ဘုရား၊ အဘယ်တရားသည် အိုသည့်တိုင်အောင် ကောင်းပါသနည်း။ အဘယ်တရား တည်သည်ရှိသော် ကောင်းပါသနည်း။ အဘယ်တရားသည် လူတို့၏ ရတနာမည်ပါသနည်း။ အဘယ်တရားကို ခိုးသူတို့ မခိုးယူနိုင်ပါသနည်း” ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထားသည်။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက “အိုနတ်သား၊ အကျင့်သီလသည် အိုသည့်တိုင်အောင် ကောင်း၏။ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရား တည်သည်ရှိသော် ကောင်း၏။ ပညာသည် လူတို့၏ ရတနာမည်၏။ ကောင်းမှုကို ခိုးသူတို့ မခိုးယူနိုင်” ဟု ဖြေကြားတော်မူသည်။

45. Real treasure of the people

While Buddha was staying in Jetavana monastery, one day a celestial being came and asked, "Your reverence! which doctrine (dhamma) is beneficial till old age; which dhamma is beneficial to maintain; which dhamma is the real treasure of the people and which dhamma cannot be stolen by thieves?"

Buddha then replied, "Oh god! morals and practices are beneficial till old age; being established in the true faith is beneficial; wisdom is the real treasure of the people; and meritorious deeds cannot be stolen by thieves."

၄၆။ ဝေသာလီသို့

ထိုစဉ် ဝေသာလီပြည်တွင် ရောဂါကပ်ဆိုးကြီးဆိုက်၍ လူပေါင်းများစွာ သေကျေ ပျက်စီးကြသည်။ ဝေသာလီပြည်ကို အုပ်ချုပ်သော လိစ္ဆဝိမင်းတို့သည် ထိုဘေးဆိုးကြီးမှ လွတ်မြောက်ရန် ဗုဒ္ဓနှင့် သံဃာတော်များကို ပင့်ဆောင်ကြသည်။

သတ္တဝါများကို ကယ်တင်ရန်အတွက် ဗုဒ္ဓသည် နောက်ပါသံဃာတော်များနှင့်အတူ ဝေသာလီသို့ ကြွတော်မူသည်။ ဝေသာလီ၌ ၁၅ ရက်ခန့် သီတင်းသုံးသည်။ ရှင်အာနန္ဒာအား မြို့ကိုပတ်၍ ရတနသုတ်ပရိတ်တော်ကို ရွတ်စေသည်။

ပရိတ်တော်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ရောဂါကပ်ဆိုးကြီး ငြိမ်းအေးသွားသည်။ လူပေါင်း များစွာတို့သည် ရတနာသုံးပါးနှင့်တကွ ဗုဒ္ဓ၏ဂုဏ်တော်ကို ပိုမိုယုံကြည်ကိုးစားလာကြသည်။

46. Towards Vesālī

At that time in Vesālī, an epidemic broke out and enormous number of people perished. Licchavī princes, the rulers of Vesālī invited Buddha and the monks to make them freed from that epidemic.

To save the people, Buddha with his retinue of monks went to Vesālī and reside there for fifteen days. Buddha let Rev: Ānandā to recite the Ratana paritta sutta, encircling the city.

Because of the paritta, the epidemic died down. The multitude believed and relied on the virtues of Buddha and the three jewels (ratana) viz; Buddha, Dhamma and Sangha.

၄၇။ ရောဟိဏီမြစ်ရေ အရေးတော်ပုံ

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓသည် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်သည်။ ထိုစဉ် ကပိလဝတ် ပြည်သူတို့နှင့် ကောလိယပြည်သူတို့သည် နှစ်ပြည်ထောင်အကြားရှိ ရောဟိဏီ မြစ်ရေကို စိုက်ပျိုးရေးအတွက် ခွဲဝေသုံးစွဲရန် အဝေမတည့် ဖြစ်ကြသည်။ စကားများကြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် နှစ်ပြည်ထောင်မင်းတို့သည် စစ်တပ်ကိုယ်စီဖြင့် ချီတက်လာကြသည်။ တစ်ဖက် နှင့် တစ်ဖက် တိုက်ခိုက်မည်ပြုကြသည်။

ထိုနေရာသို့ ဗုဒ္ဓကြွသွားသည်။ နှစ်ဖက်စစ်တပ်အလယ် သဲသောင်ပြင်ဝယ် ထိုင်တော် မူလျက် ငြိမ်းချမ်းရေးတရား ဟောကြားတော်မူသည်။

“မြတ်သောမင်းအပေါင်းတို့ အနည်းငယ်မျှ တန်ဖိုးထိုက်သော ရေအတွက် အဖိုးမဖြတ် နိုင်သော အသက်သွေးများကို အဘယ်ကြောင့် အဆုံးရှုံးခံကြမည်နည်း။ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းသာယာမှုကို မဖျက်ဆီးသင့်” ဟူ၍ ဆုံးမတော်မူသည်။ ရန်စစ်ကို တားဆီးသည်။

နှစ်ပြည်ထောင်မင်းတို့ သတိတရားရကာ ရန်စစ်မီးကို ငြိမ်းအေးလိုက်ကြသည်။

47. Crisis over River Rohinī

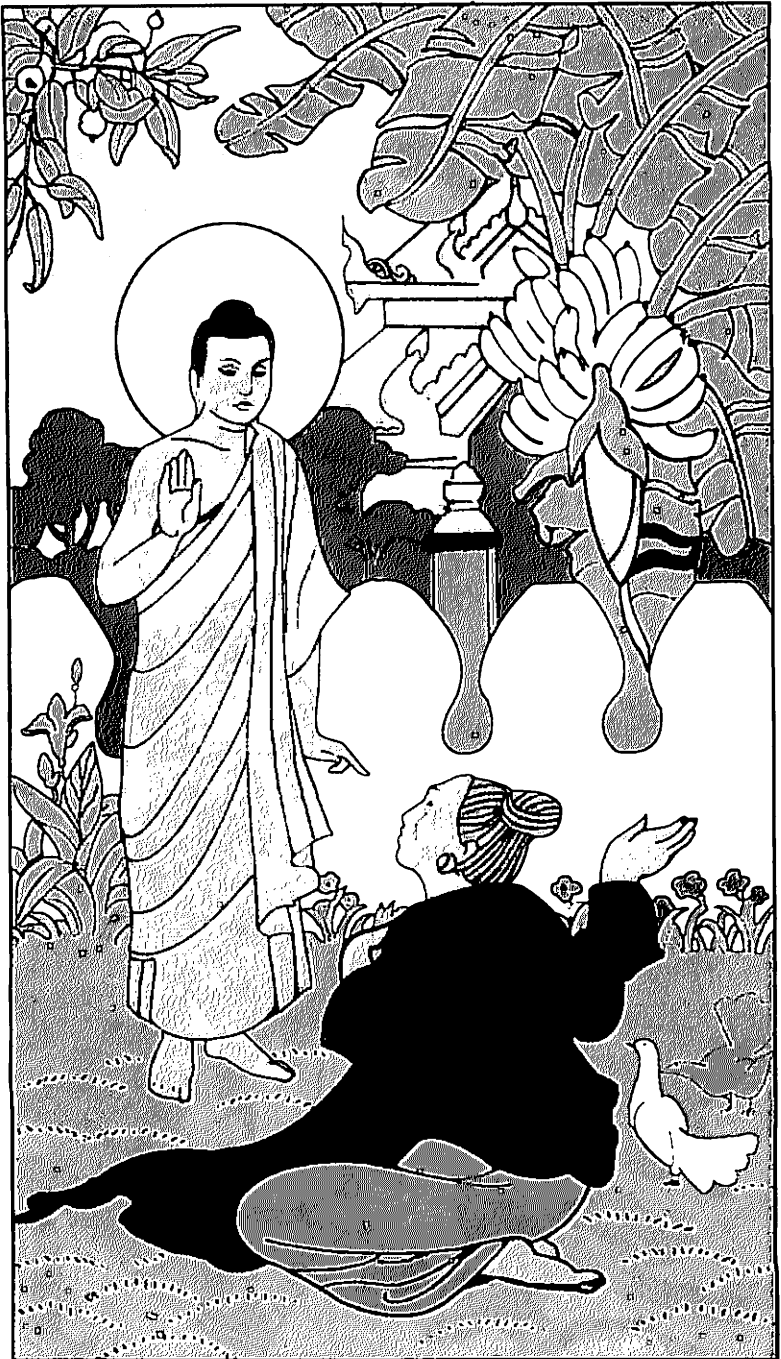
Then Buddha resided in Jetavana monastery in Savatthi. At that time there grew up a dispute between the citizens of Kapilavattu and those of Koliya, over the distribution of river waters of river Rohinī situated between the two countries, for agricultural purpose. They quarreled and at last the rulers of the two countries advanced with their armies to attack each other. Buddha went to that place and seated on the sand bank in the middle of the two armies, delivered a sermon of peace thus,

"Valuable rulers! why will you let your invaluable lives and blood lost for water which is of little value. Peace and tranquillity should not be destroyed by means of quarrel", and Buddha prevented the war of rage.

The two rulers then became repented and brought an end to the war of enmity.

ရောဟိကီမြစ်ရေအရေးတော်ပုံ
Crisis over River Rohini

မိထွေးတော်ဂေါတမီ
Step-mother Gotamī

၄၈။ သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း

ထို့နောက် ကပိလဝတ်ပြည်မှ မင်းသား ၂၅၀ နှင့် ကောလိယပြည်မှ မင်းသား ၂၅၀ ပေါင်း ၅၀၀ တို့ကို နှစ်ပြည်ထောင်မင်းတို့က ဗုဒ္ဓထံအပ်၍ ရဟန်းပြုစေသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ဝေသာလီပြည်အနီး မဟာဝုန်တော၌ သီတင်းသုံးစဉ် ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒန မင်းကြီး သည်းထန်စွာ မကျန်းမမာဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓထံ အပင့်ရောက်လာသည်။

ဗုဒ္ဓလည်း သံဃာ ၅၀၀ နှင့်အတူ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူသည်။ ဗုဒ္ဓရောက်ရှိတော် မူပြီး သုံးရက်မြောက်သောနေ့တွင် ခမည်းတော်မင်းကြီးသည် လူဝတ်ကြောင်ဖြင့်ပင် ရဟန္တာဖြစ်ပြီး နောက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံသည်။

48. Passing away of king Suddhodana

Then two hundred and fifty princes from Kapilavatthu and the same number from Koliya, altogether five hundred princes were entrusted to Buddha to be ordained as monks.

While Buddha was staying in Mahāvana forest near Vesālī, his father King Suddhodana became seriously sick and so sent message to Buddha.

Buddha with a following of five hundred monks went to Kapilavatthu. Three days after Buddha's arrival, King Suddhodana expired after becoming an arahat still a layman (even as a layman.)

၄၉။ မိတ္ထေးတော် ဂေါတမီ

မင်းကြီး၏ဈာပနပြီးသောအခါ မိတ္ထေးတော်ဂေါတမီသည် နိဂြောဓာရုံကျောင်း၌ သီတင်း သုံးတော်မူသော ဗုဒ္ဓထံလာရောက်သည်။ အမျိုးသမီးများကို ရဟန်းမ ပြုခွင့်ပေးရန် တောင်းပန် လျှောက်ထားသည်။ ဗုဒ္ဓက ခွင့်မပြု။ သုံးကြိမ်တိုင်အောင် ထပ်၍ တောင်းပန်လျှောက်ထားသည်။ ဗုဒ္ဓက ခွင့်ပြုတော်မမူသဖြင့် ဝမ်းနည်းညှိုးငယ်စွာ ပြန်သွားရရှာသည်။

ဝေသာလီပြည်ကို ဗုဒ္ဓပြန်ကြွပြီး မကြာမီပင် မိတ္ထေးတော်ဂေါတမီသည် သာကီဝင် မင်းသမီး ငါးရာနှင့်အတူ မိမိတို့ဘာသာမိမိ ရဟန်းမအသွင် ပြုကြသည်။ ဆံပင်ကိုရိတ်၍ သစ်ခေါက်ဆိုးအဝတ်ကို ဝတ်ကြသည်။ (သာကီဝင်မင်းသမီးငါးရာမှာ ကပိလဝတ်နှင့် ကောလိယ ပြည်တို့မှ ရဟန်းပြုသွားကြသော သာကီဝင်မင်းသား ငါးရာ၏ ဇနီးများ ဖြစ်ကြ၏)

ထို့နောက် သူတို့သည် ဝေသာလီပြည်ရှိ ဗုဒ္ဓထံပါးသို့ ခြေကျင်သွားကြသည်။ ခရီး လမ်းမှာ ဝေးလံလှသည်ပြင် ကြမ်းတမ်းလှသည်။ သူတို့သည် အလွန်ပင်ပန်းဆင်းရဲကြသည်။ ခြေဖဝါးများ သွေးယိုစီးကြသည်။ ကိုယ်တို့မှာ မြူမှုန့်အလိမ်းလိမ်းကပ်လျက် ရှိသည်။ သို့ရာ တွင် သူတို့သည် အားမလျော့ကြပေ။

49. Step-mother Gotamī

After the funeral of king Suddhofana, step-mother Gotamī came to Buddha who was residing at Nigrodha-ārāma monastery. She requested Buddha to grant permission to the women to be ordained as female monks. Buddha refuse. For three times she requested and when Buddha still refused to permit, had to go back feeling sad and dejected.

Not long after Buddha's return to Vesālī, step-mother Gotamī with five hundred sakyen princesses made themselves into female-monks. They shaved their hairs and worn dyed robes. (Five hundred princesses were the wives of five hundred sakyen princes who had become monks, from Kapilavatthu and Koliya.)

Then they travelled on foot to Vesālī where Buddha was. The journey was very far and rough. They became very exhausted and painful; blood trickled down from their soles; their bodies were covered with dust; but they did not give up.

၅၁။ မိထွေးတော်၏ ကျေးဇူး

ကျောင်းတံခါးဝသို့ မိထွေးတော်ဂေါတမီတို့ ရောက်လာသောအခါ ရှင်အာနန္ဒာသည် အလွန် အံ့ဩသွားသည်။ ပင်ပန်းဆင်းရဲလှသောကြောင့် ငိုကြွေးနေရှာသော မိထွေးတော်ဂေါတမီကိုလည်း များစွာ သနားကြင်နာသွားသည်။

ချက်ချင်းပင် ဗုဒ္ဓထံဝင်ကာ အဖြစ်အပျက် အလုံးစုံကို တင်ပြလျှောက်ထားသည်။ မယ်တော်ကို ရဟန်းမ ပြုခွင့်ပေးပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထားသည်။ ဗုဒ္ဓက လက်မခံပေ။

“ချစ်သားအာနန္ဒာ၊ ငါဘုရားသာသနာ၌ မာတုဂါမကို ရဟန်းမ ပြုပေးရန် မသင့်”

ရှင်အာနန္ဒာက မိထွေးတော်ဂေါတမီ၏ ကျေးဇူးကို ဖော်ကျူး၍ ထပ်မံ တောင်းပန် လျှောက်ထားသည်။

“အရှင်ဘုရား၊ မယ်တော်ဂေါတမီသည် ကိုယ်တော်မြတ်ကို နို့ချိုတိုက်ကျွေး၍ မွေးမြူ ခဲ့သော မိထွေးချစ်ဖြစ်ပါသည်။ မယ်တော်ရင်းထက် ပိုမို၍ ဆင်းရဲခံရသူ ဖြစ်ပါသည်။ မယ်တော်မြတ် ဆန္ဒအတိုင်း ရဟန်းမ ပြုခွင့်ပေးတော်မူပါ”

သည်အခါတွင်မှ ဗုဒ္ဓက ခွင့်ပြုတော်မူလိုက်ပေသည်။

“ချစ်သားအာနန္ဒာ၊ မယ်တော်ကို ငါ ရဟန်းမ ပြုခွင့်ပေးပြီ။ ရဟန်းမိန်းမတို့ လိုက်နာ ပြုကျင့်ရမည့် ဂရုဓမ္မတရားရှစ်ပါးကို ဝန်ခံစေ၍ စွဲမြဲစွာ လိုက်နာပါစေ”

50. Gratitude of step-mother Gotamī

When step-mother Gotamī and retinue arrived at the gate of the monastery, Rev: Ānanda was very surprised and felt extreme pity for Gotamī who was crying because of fatigue and pain.

At once Rev: Ānanda went to the Buddha and told all the events and requested to permit the mother to become female-monk.

Buddha refused saying, "Dear Ānanda! it is not befitting to allow the women to be ordained in my religious order."

Rev: Ānanda requested again praising the gratitude of step-mother Gotamī thus, "Rev: sir! mother Gotamī is the beloved step-mother who feeds you by herself. She is the one who tolerates you much more than your own mother. So please grant her permission to be ordained as femal-monk in accordance with her desire."

At that Buddha gave permission saying, "Dear Ānanda! I permit her to be ordained as femal-monk. Let the femal monks (nuns) adhere carefully the eight chief rules which they should promise and observe (garu dhamma).

၅၀။ သူနာပြုသော ဗုဒ္ဓ

တစ်နေ့သ၌ ဗုဒ္ဓသည် ရဟန်းတို့ သီတင်းသုံးရာ ကျောင်းများကို လှည့်လည်ကြည့်ရှုတော်မူစဉ် ရဟန်းတစ်ပါး ဝမ်းရောဂါဖြစ်နေသည်ကို တွေ့တော်မူသည်။ ရဟန်းသည် နေရာမှ မထနိုင်။ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် အလိမ်းလိမ်းဖြင့် အိပ်ရာပေါ်ဝယ် လဲလျောင်းနေရရှာသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ရှင်အာနန္ဒာကို ချက်ချင်းပင် ရေအယူခိုင်းသည်။ ကိုယ်တော်တိုင်ပင် လူနာ ရဟန်းကိုယ်မှ အညစ်အကြေးများကို ဆေးကြောသုတ်သင်ပေးသည်။ ရှင်အာနန္ဒာနှင့်အတူ ပြုစုစောင့်ရှောက်ပေးတော်မူသည်။

ထို့နောက် ရဟန်းများကို ခေါ်စေတော်မူကာ-

“ချစ်သားရဟန်းတို့၊ သင်တို့မှာ ပြုစုမည့် မိဘဆွေမျိုးတို့ အနီးအပါး၌ မရှိကြ။ အချင်းချင်း မပြုစုကြလျှင် မည်သူ ပြုစုမည်နည်း။ ငါဘုရားကို ပြုစုမည့်အစား မကျန်းမမာသူ ကိုသာ ပြုစုကြလော့”ဟူ၍ ဩဝါဒပေးတော်မူသည်။

51. Buddha who nurses the sick

One day, while going round the residing monasteries of the monks, Buddha saw a monk suffering from diarrhoea. The monk was unable to get up

and was lying on the couch covered with his excrement (faeces and urine).

Immediately Buddha let Ānanda fetch water. Buddha himself washed and cleaned the excrements from the sick monk's body. Buddha with Rev: Ananda took care of the sick monk.

Then assembling the monks Buddha admonished them saying, "Dear monks! you have no parents and relatives near at hand to take care of you; so who will take care of you if you do not care one another? Instead of attending me, the Buddha, you better attend and nurse the sick."

၅၂။ အဆွေခင်ပွန်းဟူသည်

တစ်နေ့သ၌ ဗုဒ္ဓထံ နတ်သားတစ်ပါးရောက်လာကာ “အရှင်ဘုရား၊ ခရီးသွားသူ၏ အဆွေခင်ပွန်းဟူသည် အဘယ်နည်း။ မိမိအိမ်၌ အဆွေခင်ပွန်းဟူသည် အဘယ်နည်း။ ပြုဖွယ် ကိစ္စရှိသောသူ၏ အဆွေခင်ပွန်းဟူသည် အဘယ်နည်း။ တမလွန်၌ဖြစ်သော အဆွေခင်ပွန်းဟူသည် အဘယ်နည်း”ဟု မေးမြန်းလျှောက်ထား၏။

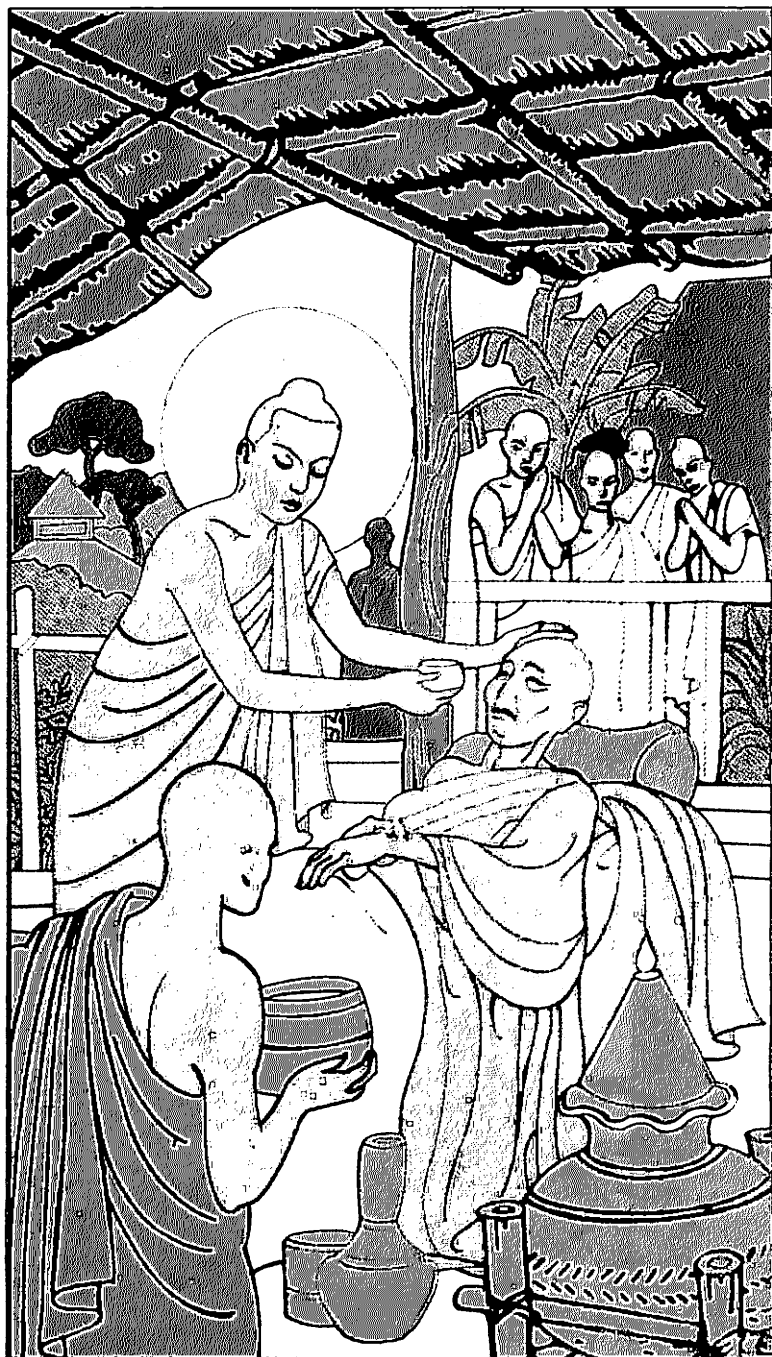
ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက “အိုနတ်သား၊ ခရီးသွားသူ၏ အဆွေခင်ပွန်းဟူသည် အတူသွားဖော်တည်း။ မိမိအိမ်၌ အဆွေခင်ပွန်း ဟူသည် အမိတည်း။ ပြုဖွယ်ကိစ္စရှိသောသူ၏ အဆွေခင်ပွန်းဟူသည် သူငယ်ချင်းတည်း။ တမလွန်၌ဖြစ်သော အဆွေခင်ပွန်းဟူသည် အဖန်ဖန် ကိုယ်တိုင်ပြုအပ်သော ကောင်းမှုတည်း”ဟူ၍ မိန့်တော်မူသည်။

52. Close friend or ally

One day a celestial being came to the Buddha and asked, "Rev: sir! Who is the close friend of the traveller? Who is the dear and close friend at one's house? Who is the real and dear friend of one who has deeds to be done Who is the dear friend in the future existence?"

Buddha replied, "Dear god! The companion travelling together is the close friend of the traveller; mother is the dear and near friend at home; when deeds are to be done, a friend is one's close friend; meritorious deeds performed repeatedly are the true and dear friends in the future existence."

သုကာပြုသောဗုဒ္ဓ
Buddha who nurses the sick

သစ္စကပရိပိုင်
Paribbājaka Saccaka

၅၃။ သစ္စက ပရိဗိုဇ်

လိစ္ဆဝိမင်းတို့၏ မူလဆရာရင်းဖြစ်သော သစ္စကပရိဗိုဇ်သည် ဗုဒ္ဓကို မရှုဆိတ်နိုင် ဖြစ်နေသည်။ သူသည် သူ၏ဝမ်း၌ရှိသော ပညာတို့ များပြားလွန်းသဖြင့် ပေါက်ကျလိမ့်မည်ဟု ဆိုကာ သူ့ဝမ်းကို သံပြားဖြင့် ရစ်ပတ်ထားသူဖြစ်သည်။ တစ်နေ့သ၌ သူသည် ပရိသတ်အစုံအညီ ရှေ့တွင် ဗုဒ္ဓနှင့် လာရောက်ဝါဒပြိုင်သည်။

သစ္စကဆရာက “ရုပ်သည် အတ္တဖြစ်သည်။ ဝေဒနာသည် အတ္တဖြစ်သည်” စသည်ဖြင့် ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓက သူ၏မှားယွင်းသောအယူကို ညွှန်ပြသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗုဒ္ဓညွှန်ပြသည့်အတိုင်း “ရုပ်သည် အနတ္တဖြစ်သည်။ ဝေဒနာသည် အနတ္တဖြစ်သည်” စသည်ဖြင့် ဝန်ခံသွားရလေသည်။ သစ္စက ပရိဗိုဇ်က-

“အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်ကား မှားခြင်းကြီးမှားပေပြီ။ အရှင်ဘုရား၏ဝါဒကို အသက်ရှည်သမျှ ယုံမှတ်ကိုးကွယ်ပါတော့မည်” ဟူ၍ ဆိုလေသည်။
(အောင်ခြင်းရစ်ပါးတွင် တစ်ပါးဖြစ်သည်)

53. Paribbājaka Saccaka.

Hermit Saccaka, the principal teacher of the licchavi kings could not bear the sight of Buddha. So that numerous knowledge accumulated in his stomach would not fall out, he wrapped his stomach with a steel plank. One day he came and vied Buddha with regard to the ideology, in front of the audience.

Saccaka said, "Matter is atta, sensation is atta (atta is translated as self or soul which is permanent and unchangeable.)"

Buddha pointed out his wrong views. At last he admitted that form or matter is impermanent and sensation is impermanent (anatta) as pointed out by Buddha. He said , "Rev sir! I have wronged greatly; I will adhere to your faith to my last day."

(One of the eight victories of Buddha)

၅၄။ ဗုဒ္ဓ၏ ခြေတော်ရင်းသို့

ဗုဒ္ဓသည် ရာဇဂြိုဟ်သို့ကြွ၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးစဉ် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ ခေမာမိဖုရားသည် လာရောက် ရဟန်းမ ပြုသည်။ မကြာမီ ဝိသာခသူဌေးကြီး၏ဇနီး ဓမ္မဒိန္နာ၊ အရှင်မဟာကဿပအလောင်း ပိပ္ပလိလုလင်၏ဇနီး ဘဒ္ဒကာပိလာနီတို့လည်း ရဟန်းမ ပြုကြသည်။

ကပိလဝတ်ပြည်မှ ယသော်ဓရာမိဖုရားနှင့် နှမတော် ဇနပဒကလျာဏီတို့သည် ရာဇဂြိုဟ်သို့ လိုက်လာ၍ ရဟန်းမ ပြုကြသည်။ အားလုံးပင် တရားထူးရပြီး ရဟန္တာများ ဖြစ်သွားကြသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် အလွန်လှပချောမော တင့်တယ်သော သူဌေးသမီးဥပ္ပလဝဏ် ရဟန်းမ ပြုလာသည်။ သာဝတ္ထိဘုရင် ကောသလမင်းကြီး၊ မဇ္ဈိကာမိဖုရား၊ စူဠအနာထပိဏ်၊ သုပ္ပဝါသာ စသည့် ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း ဗုဒ္ဓကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်လာကြသည်။

54. To the presence of Buddha

While Buddha was residing at the Veluvana monastery in Rājagaha, Khemā, queen of Bimbisāra, came to the Buddha and became a female monk (nun). Not long after, Dhamadinna, wife of the richman Visakha, Bhadda Kapilani, wife of the youth Pippali who later became Rev: Mahakassapa also became nuns. Queen Yasodhara and sister Janapada Kalyani also came to Rajagaha and were ordained as nuns. All of them realised the noble truth (dhamma) and obtained arahatship.

While Buddha was staying at Jetavana monastery the rich man's daughter Uppalavanna of surpassing beauty entered the female-monkhood. Such renowned persons as King Kosala, ruler of Savatthi, Queen Mallika, Cūla Anāthapindika, Suppavāsa etc: revered and took refuge in Buddha.

၅၅။ ကိသာဂေါတမီ

တစ်နေ့တွင် သာဝတ္ထိမြို့မှ သူဌေးကတော် ကိသာဂေါတမီ၏ သားငယ်သည် သေဆုံး သွားရှာ၏။ ကိသာဂေါတမီသည် သားသေကို ပိုက်လျက် သားအသက်ရှင်အောင် ဆေးကုပေးနိုင် မည့်သူကို လိုက်ရှာသည်။

နောက်ဆုံးတွင် မြော်မြင်တတ်သူတစ်ဦး၏ ညွှန်ပြမှုကြောင့် ဗုဒ္ဓထံ ရောက်လာသည်။ ကိသာဂေါတမီက “အရှင်ဘုရား အကျွန်ုပ်၏ သားသေကို အသက်ရှင်အောင် ဆေးကုပေးတော် မူပါ” ဟု ဆိုသည်။

ဗုဒ္ဓက “ချစ်သမီး၊ သင့်အလိုကျ ငါ ဆေးကုပေးမည်၊ ဆေးကုနိုင်ရန် လူမသေဖူးသော အိမ်မှ မုန့်ညင်းစေ့ကို ရှာချေ” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ကိသာဂေါတမီသည် လူမသေဖူးသောအိမ်ကို တစ်အိမ်တက် တစ်အိမ်ဆင်း လိုက်လံ ရှာဖွေသည်။ မတွေ့။ ထိုအခါမှ သေခြင်းတရားကို နားလည်သဘောပေါက်သွားသည်။ သားသေကို စွန့်ခဲ့ပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓထံ တရားနာ၍ ရဟန်းမ ပြုလေသည်။

ကိသာဂေါတမီ
Kisāgotamī

တိတ္ထိများနှင့် တန်ခိုးပြိုင်ခြင်း
Competition with the heretics

55. Kisāgotamī

One day the little son of Kisāgotamī, the wife of richman of Savatthi, died. Kisāgotamī cuddling the dead son, sought for one who would be able to cure her son to become alive again.

At last a person clever in discerning, directed her to the Buddha. Kisāgotamī requested Buddha "Rev; Buddha, cure my son to be alive again."

Buddha said, "Dear daughter! I will cure your son according to your wish; find and get mustard seeds from the house where no one has died."

Kisāgotamī went from house to house where no one had died in search of mustard seeds. But she could not find. Then only she came to realise the nature of death. After discarding her dead son, listened to Buddha's discourse and became a nun.

၅၆။ နန္ဒော ပနန္ဒ နဂါး

နန္ဒောပနန္ဒ နဂါးမင်းသည် မြင်းမိုရ်တောင်၌နေလျက် နဂါးအပေါင်းခြံရံကာ စည်းစိမ် ခံစားနေသည်။ တစ်နေ့သ၌ ဗုဒ္ဓသည် နဂါးမင်းကို ချေချွတ်ရန် ပြုတော်မူသည်။ ရဟန္တာငါးရာခြံရံလျက် နဂါးမင်း၏ ဗိမာန်ထက်မှဖြတ်သန်း၍ တာဝတိံသာသို့ ကြွချီတော်မူသည်။ ထိုအခါ နဂါးမင်း အပေါ်သို့ မြေမှုန့်များကျရာ နဂါးမင်းသည် ပြင်းစွာ ဒေါသဖြစ်သွားသည်။ ကြီးစွာသော ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်း၍ မြင်းမိုရ်တောင်နှင့် တာဝတိံသာကို ရစ်ပတ်ဖုံးအုပ်ထားလိုက်သည်။ တစ်ခဏချင်းပင် အမှောင်ဖုံးသွားသည်။ တာဝတိံသာကို မမြင်ရတော့ပေ။

ဗုဒ္ဓသည် ရှင်မောဂ္ဂလာန်အား နဂါးမင်းကို တန်ခိုးဖြင့် နှိမ်နင်းရန် နည်းပေး၍ ဆုံးမစေသည်။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်လည်း နဂါးမင်းကြီးထက် နှစ်ဆကြီးသောကိုယ်ကို ဖန်ဆင်း၍ နဂါးကြီးကို ရစ်ပတ်ဖိညှစ်သည်။ ကျိုးနွံအောင် ဆုံးမသည်။ ထို့နောက် ဗုဒ္ဓထံသို့ ခေါ်ဆောင်၍ ရတနာသုံးပါးကို ကိုးကွယ်စေသည်။ (အောင်ခြင်းရှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးဖြစ်သည်)

56. Dragon-Nandopananda

Dragon king Nandopananda lived on the Myintmo mountain enjoying the luxuries surrounded by his followerdragons. Buddha wanted to dispel his misconceptions and endeavoured to do so. Buddha surrounded by five hundred monks went to Tavatimsa heaven passing over the dragon king's mansion. Then, dust from the feet of them fell down upon the dragon king,

and so the dragon-king became very furious. He created an immense body and wrapping around (with it) covered Mt. Myintmo and Tavatimsa heaven. In an instant there was darkness and Tavatimsa heaven could not be seen.

Buddha instructed Rev: Moggalāna ways and means to suppress the dragon king, with power. Rev: Moggalāna creating a body twice bigger than the dragon-king wrapped around and pressed him. Reverend reproved the dragon to become humble and obedient. Then fetching him to Buddha made him take refuge in the three jewels (ratana).

(One of the eight victories of Buddha)

၅၇။ တိတ္ထိများနှင့် တန်ခိုးပြိုင်ခြင်း

“ရဟန်းများ တန်ခိုးမပြရ” ဟူ၍ ဗုဒ္ဓက ပညတ်ထားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓသည် မလွဲမရှောင်သာသဖြင့် သာဝတ္ထိပြည်၌ မင်းနှင့်ပြည်သူတို့ရှေ့မှောက်ဝယ် တိတ္ထိများနှင့် တန်ခိုးပြိုင်ခဲ့သည်။

ရှေးဦးစွာ ဗုဒ္ဓသည် သရက်ဖြူသီးကို ဘုဉ်းပေးပြီးနောက် အစေ့ကို အပင်ဖိုက်စေသည်။ တန်ခိုးတော်ကြောင့် ချက်ချင်းပင် အပင်ပေါက်၍ အသီးသီးသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ထိုသရက်ဖြူပင်ရင်းမှ ကောင်းကင်ထက်သို့ကြွကာ ရေမီးအစုံကို ဖြစ်ပေါ်စေလျက် တန်ခိုးတော်ပြသည်။

လေကြီးမိုးကြီး တိုက်ခတ်ရွာသွန်းကာ တိတ္ထိတို့၏ မဏ္ဍပ်ကြီး ပြိုကျပျက်စီးသွားသည်။ တိတ္ထိတို့လည်း ရုပ်ပျက်ဆင်းပျက်ဖြစ်ကာ ထွက်ပြေးသွားကြသည်။

57. Competition with the heretics

Buddha had laid down rules prohibiting the monks exhibiting miracles. But Buddha himself had to perform miracles because of unavoidable circumstances and exhibited miracles in front of the king and citizens in competition with heretics.

First of all Buddha pertook the mango (the fruit of the mango tree-*Magifera Indica*) and let the seed be planted. Because of the miraculous power of Buddha, a mango tree grew up at once and bore fruits.

From the foot of that mango tree, Buddha ascended into the sky and performed miracles producing twin miracles of water and fire.

Torrential rain poured down with stormy winds and the pavilion of the heretics toppled down. The heretics also fled in disarray.

၅၈။ ဗကဗြဟ္မာ

ပထမဇာန်ဘုံ၌နေသော ဗကဗြဟ္မာကြီးသည် “သူနေထိုင်ရာဘုံသည် အထက်ဆုံးဖြစ်သည်။ အမြဲတည်သည်။ သူ့ဘဝသည်လည်း မြဲသည်”ဟု လွဲမှားယုံကြည်နေသည်။

တစ်နေ့သ၌ ဗုဒ္ဓသည် ဗြဟ္မာဘုံသို့ ရုတ်ခြည်းကြွရောက်သွားသည်။ ဗုဒ္ဓက “ဗကဗြဟ္မာကြီး၏ အယူအစွဲများ မှားယွင်းနေသည်။ ဤဘုံထက်သာလွန်သော ဗြဟ္မာဘုံများ ရှိနေသေးသည်။ သို့ရာတွင် ထိုဗြဟ္မာဘုံအားလုံးမှာ မမြဲ။ ဗကဗြဟ္မာကြီးလည်း မမြဲ”ဟူ၍ ဆုံးမဟောကြားတော်မူသည်။ ဗကဗြဟ္မာကြီးမေးသော မေးခွန်းတိုင်းကိုလည်း ရှင်းလင်းအောင် ဖြေကြားတော်မူသည်။ တန်ခိုးအရာဖြင့်လည်း ဗုဒ္ဓသည် ဗကဗြဟ္မာကြီးထက် သာလွန်ကြောင်း ကိုယ်ဖျောက်ပြတော်မူသည်။

ဗကဗြဟ္မာကြီးနှင့်တကွ ဗြဟ္မာအများ အမြင်မှန် ရသွားကြသည်။ သူတို့၏ လွဲမှားသော အယူကို စွန့်ပယ်၍ ဗုဒ္ဓ၏ စစ်မှန်သောအယူကို ပြောင်းလဲခဲ့ယူကြလေသည်။

(အောင်ခြင်းရှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးဖြစ်သည်)

58. Baka Brahmā

Brahma Baka living in the first region of the brahmās was of misconception that the region where he lived was the highest, was established permanently and so his existence was also permanent.

One day Buddha went immediately to the brahmā world and delivered sermons admonishing him "Your conceptions are wrong; there are Brahmā region far better than this region; but regions are not permanent and you also are not permanent." Buddha explained each and every question asked by Baka Brahmā. Buddha made himself disappear to demonstrate that Buddha possessed far better power than Baka brahmā.

Baka brahmā with many other Brahmas gained the truth. Discarding their misconception they changed their views and adopted the true faith of Buddha.

(One of the eight victories of Buddha)

၅၉။ သင်္ကသနဂိုဏ်ပြည်သို့

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓသည် တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ တက်ကြွတော်မူသည်။ မယ်တော် မာယာသည် နတ်ရွာစံပြီးနောက် တုသိတာဝယ် သန္တုဿိတနတ်သား ဖြစ်နေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် မယ်တော် မိနတ်သားကို အမှူးထား၍ နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့အား ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အဘိဓမ္မာတရားကို ဟောကြားတော်မူသည်။

ဝါကျွတ်သောအခါတွင်မှ ဗုဒ္ဓသည် တာဝတိံသာမှ လူ့ပြည်ရှိ သင်္ကသနဂိုဏ်ပြည်သို့ ဆင်းကြွသည်။ ဆင်းကြွချိန်တွင် သိကြားမင်းက နတ်ပြည်မှ လူ့ပြည်အထိ လက်ယာဘက်မှ ရွှေစောင်းတန်း၊ လက်ဝဲဘက်မှငွေစောင်းတန်း၊ အလယ်မှ ပတ္တမြားစောင်းတန်းဟူ၍ စောင်းတန်း လှေကားကြီးသုံးသွယ် ဖန်ဆင်းပေးသည်။ နတ်ဗြဟ္မာတို့က ရွှေထီး၊ ငွေထီး၊ သန္တာထီး၊ ရွှေတံခွန်၊ ငွေတံခွန်၊ သန္တာတံခွန်တို့ကို ကိုင်ဆောင်လျက် ခြံရံလိုက်ပါလာကြသည်။

ဗုဒ္ဓကို လူ့ပြည်မှ လူသားတို့က မီးရှူးမီးတိုင်များဖြင့် ဆီးကြိုပူဇော်ကြသည်။ (ဤပွဲတော်ကို အစွဲပြု၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ မီးထွန်းပွဲတော်ကို ကျင်းပကြသည်)

59. Descent to Sankassa nagara

Then Buddha ascended to Tavatimsa heaven. Buddha's mother, Queen Maya was reborn as a celestial being in Tusita heaven as Santussita god. Buddha delivered Abhidhamma discourses to gods and brahmas headed by the mother god for the entire lent of three months.

At the end of the lent Buddha descended to Sankassa city. At the time of Buddha's descent, Sakka, the king of gods, created three great stairways viz: golden stairway on the right hand side, silver stairway on the left and ruby stairway in the middle, stretching from heaven to the human world. Gods and brahma holding gold umbrella, silver umbrellas, coral umbrella, gold pennants, silver pennants and coral pennants and surrounding Buddha followed after Buddha.

People from human world welcomed Buddha with flaming torches and fire works. With reference to this festival, the Buddhists celebrate the fire works festival on the full moon day of Thadinkyut.

သက်သာနဂိုင်းပြည်သို့
Descent to Sankassa nagara

စိဗ္ဗမာဏနောင်ယုတ်ခြင်း
Annoyance of Cinjamāna

၆၀။ စိဉ္ဇမာဏ နှောင့်ယှက်ခြင်း

ဗုဒ္ဓသည် သင်္ကဿနဂိုရ်တွင် ခေတ္တသီတင်းသုံးပြီးနောက် ဒေသစာရိက္ခာချီကာ အမြို့မြို့အရွာရွာ၌ ဆက်လက် တရားဟောတော်မူသည်။ ထို့နောက် သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသည်။

ထိုစဉ် စိဉ္ဇမာဏဝိကာ အမည်ရှိ လှပချောမောသော ပရိမိုဇိမက လာရောက်နှောင့်ယှက် သည်။

တိတ္ထိတို့သည် ဗုဒ္ဓပေါ်ထွန်းလာသဖြင့် ဩဇာမှေးမှိန်သွားသည်။ လာဘ်လာဘများ တစ်နေ့တခြား နည်းပါးလာကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓကို မရှုဆိတ်ဖြစ်ကြသည်။ ဂုဏ်သတင်း ပျက်ပြားအောင် စီစဉ်ကြသည်။ သူတို့၏စီစဉ်ချက်အရ စိဉ္ဇမာဏသည် ခြုံထည်ကလေးကိုခြုံကာ နေဝင်ခါနီးတွင် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်သို့ သွားဟန်ဆောင်သည်။

ထို့နောက် တိတ္ထိတို့ကျောင်းမှာ အိပ်ပြီးလျှင် နံနက်စောစောတွင် ဇေတဝန်ကျောင်းမှ ပြန်လာဟန်ပြုသည်။

ဤသို့ပြုပြီး ကိုးလခန့်ကြာသော် သစ်သားဘုကို ဝမ်းမှိုက်မှာကပ်၍ အဝတ်ဖြင့်ပတ်ကာ ကိုယ်ဝန်ရှိလာဟန် ဆောင်သည်။ ပရိသတ်အလယ်တွင် တရားဟောနေသော ဗုဒ္ဓကို လာရောက် စွပ်စွဲသည်။

“ရဟန်းကြီး၊ သင့်ကိုစွဲမှီ၍ အကျွန်ုပ် ကိုယ်ဝန်ရှိလာပြီ။ အကျွန်ုပ် သားဖွားရန် အိမ်ကို မပြင်တော့ပြီလော”

“နှမ စိဉ္ဇမာဏ၊ သင့်စကား မှန်-မမှန် သင့်နှင့်ငါတို့သာ သိကြသည်”
ထိုစဉ် နတ်သားလေးယောက်တို့က ကြွက်ငယ်များ ဟန်ဆောင်လျက် သစ်သားဘု၏ ကြိုးကို ကိုက်ဖြတ်ကြသည်။ သစ်သားဘု ပြုတ်ကျပြီး အဖြစ်မှန်ပေါ်တော့သည်။ ပရိသတ်က စိဉ္ဇမာဏကို ဆဲဆိုရိုက်ပုတ်ပြီးလျှင် နှင်ထုတ်လိုက်ကြသည်။
(အောင်ခြင်းရှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးဖြစ်ပါသည်)

60. Annoyance of Cinjamāna

Buddha after residing in Sankassa city for a while, wandered about various towns and villages preaching religious discourses. Then Buddha resided in Jetavana monastery in Savatthi.

There the beautiful female hermit Cinjamāna came and annoyed Buddha.

When Buddha came into prominence, the authority of the heretics diminished. The gifts and gains also diminished day by day. So they became jealous and could not bear it any more. They arranged to destroy

dame and glory of the Buddha. According to their arrangement Cingamāna wrapping a shawl pretended to go to the Jetavana monastery at sun-set.

Then after sleeping at the monastery of the heretics pretended to come back from Jetavana monastery in the early morning.

After she had done in this way for about nine months, sticking a lump of timber on her stomach and wrapping a cloth around it, faked to be pregnant. She came to Buddha who was delivering discourses in the midst of the multitude and accused saying "Great sage! because of you I am now pregnant; will you not prepare the house for deliverance of the child?"

Buddha replied, "Sister Cinjamāna; only you and I are aware of what you say to be true or not."

Mean while, four celestial beings transforming themselves into young rats, chew and cut the ropes of the knob of the timber. The knob of timber fell down and true became apparent.

The multitude abusing and beating Cinjamāna drove her out.

(One of the eight Victories of Buddha.)

၆၀။ ဒေဝဒတ် မနာလို မရှုဆိတ်ဖြစ်ခြင်း

ဗုဒ္ဓသည် ကောသမ္ဗိပြည်၌ နဝမဝါဆိုတော်မူသည်။ ဇောသိတ၊ ကုက္ကုဋ၊ ပါဝါရိကအမည်ရှိသော သူဌေးသုံးဦး ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည့် ကျောင်းသုံးကျောင်းတွင် တစ်လှည့်စီ သီတင်းသုံးသည်။

ထိုစဉ် ကောသမ္ဗိပြည်သားတို့သည် ဗုဒ္ဓကို အလွန်ကြည်ညိုကြသဖြင့် များစွာ ပူဇော် လှူဒါန်းကြသည်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ အမှူးပြုသော သာဝကကြီးရှစ်ကျိပ်ကိုလည်း အထူး ဂရုစိုက်၍ ပူဇော်လှူဒါန်းကြသည်။ ရှင်ဒေဝဒတ်ကိုကား အရေးယူပူဇော်ခြင်း မပြုကြပေ။

ရှင်ဒေဝဒတ်သည် မနာလိုမရှုဆိတ်ဖြစ်ကာ ကောသမ္ဗိပြည်မှ ထွက်ခွာပြီး ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွသွားသည်။

61. Devadatta bore grudge against Buddha

Buddha spent the ninth Buddhist lent at Kosambī. Buddha resided respectively in the three monasteries donated by three rich men Gosita. Kukkata, ad Pāvārika.

There, the citizens of Kosambī, feeling great respect towards Buddha offered immensely. They paid great offerings to the eighty imminent

disciples headed by Rev: Sariputta with great respect and care. As for Rev: Devadatta they did not do so.

Rev: Devadatta became very jealous and moved; so departing Kosambī went to Rājagaha.

၆၂။ ဒေဝဒတ်နှင့် အဇာတသတ်

ထိုအချိန်တွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ သားတော် အဇာတသတ်သည် အိမ်ရှေ့မင်းဖြစ်နေသည်။ ရှင်ဒေဝဒတ်သည် အဇာတသတ်ကို သိမ်းသွင်းလျက် လာဘ်လာဘ ပေါများအောင် ပြုမည်ဟု စီစဉ်၏။

ရှင်ဒေဝဒတ်သည် တရားကျင့်သဖြင့် လောကီဈာန် အဘိညာဉ်တန်ခိုးတို့ကို ရရှိထားသည်။ ရဟန္တာကာမ ဖြစ်သေးချေ။ သူသည် မိမိကိုယ်ကို လုလင်ပျိုယောင် ဖန်ဆင်း၍ မြွေကို ခါးပတ်သဖွယ် ပတ်ပြီးလျှင် အဇာတသတ်၏ ရင်ခွင်၌ ဘွားခနဲပေါ်လာသည်။ အဇာတသတ်လည်း ထိတ်လန့်သွားသည်။ ထိုအခါ ဒေဝဒတ်က ရဟန်းအသွင်ပြောင်းလိုက်ကာ မင်းသားရှေ့၌ ရပ်လေသည်။

“အသင်မင်းသား၊ မကြောက်လင့်။ ငါသည် ရှင်ဒေဝဒတ်ဖြစ်သည်”ဟုဆို၏။

အဇာတသတ်လည်း ရှင်ဒေဝဒတ်ကို လေးစားမြတ်နိုးကာ တပည့်ခံသည်။ နေ့စဉ် လာ၍ ဆွမ်းအုပ်ငါးရာ လှူဒါန်းသည်။

62. Devadatta and Ajātsattu

At that time, in Rājagaha, Ajātsattu the son of King Bimbisāra had been made an heir-apparent. Devadatta made plans with an intention "I will endeavour to obtain numerous gains by wining over Prince Ajātsattu."

Because of his practising meditation, Rev: Devadatta had obtained worldly and supernatural powers. But he was not yet an arahat. Creating himself as a youth and wrapping a snake as a buckle, he appeared suddenly in the bosom of Ajātsattu. Ajātsattu became greatly frightened. Then Devadatta reverted himself into a monk and stood in front of the prince.

He said, "Prince! don't be afraid. I am Rev: Devadatta."

Ajātsattu became Devadatta's devotee out of respect and adoration; he offered five hundred bowls of food daily.

၆၃။ ဒေဝဒတ်၏အကြံ

အချို့ရဟန်းများလည်း ရှင်ဒေဝဒတ်ထံ ခိုလှုံလာကြသည်။ ဒေဝဒတ်သည် မိမိကိုယ်ကို မိမိအထင်ကြီးသွားသည်။

“ငါသည် ဘုရားတစ်ဆူလုပ်၍ ရဟန်းတို့ကို ခေါ်ဆောင်တော့မည်” ဟုစိတ်ကူးကြံစည်သည်။

ထိုအခါ ရရှိပြီးသော လောကီဉာဏ် ဈာန်အဘိညာဉ်တန်ခိုးများ ပျောက်ကွယ်သွားသည်။

ဤတွင် “ငါ့၌ တန်ခိုးများ ကွယ်လေပြီတကား။ သို့ရာတွင် အခြားသူများ မသိရအောင် ဖုံးကွယ်ထားမည်” ဟု စိတ်တွင်းမှ ဆိုသည်။

63. Devadatta's Scheme

Some monks came and took protection under Rev: Devadatta. Devadatta became highly puffed up of himself. He thought and intended, "I will become an enlightened Buddha and head the monk,"

At that worldly and supernatural powers disappeared from him.

Then Devadatta said to himself, "Supernatural powers have gone from me ! but I shall conceal it so that others will not be aware of it."

၆၄။ ပလလည်းတောသို့

ဗုဒ္ဓသည် ကောသမ္ဗိပြည်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ထိုပြည်ရှိ သံဃာအချို့ အချင်းချင်း အငြင်းအခုံ ဖြစ်ကြသည်။ ငြင်းခုံရာမှ အဓိကရုဏ်းဖြစ်ပွားပြီး နှစ်စု ကွဲသွားသည်။

ဗုဒ္ဓက အမျိုးမျိုး ဟောပြောဆုံးမသည်။

“ချစ်သား ရဟန်းတို့၊ ငြင်းခုံမှု မပြုကြနှင့်။ ခိုက်ရန်မဖြစ်ပွားကြနှင့်” ဟု ဆိုသည်။ မရပေ။

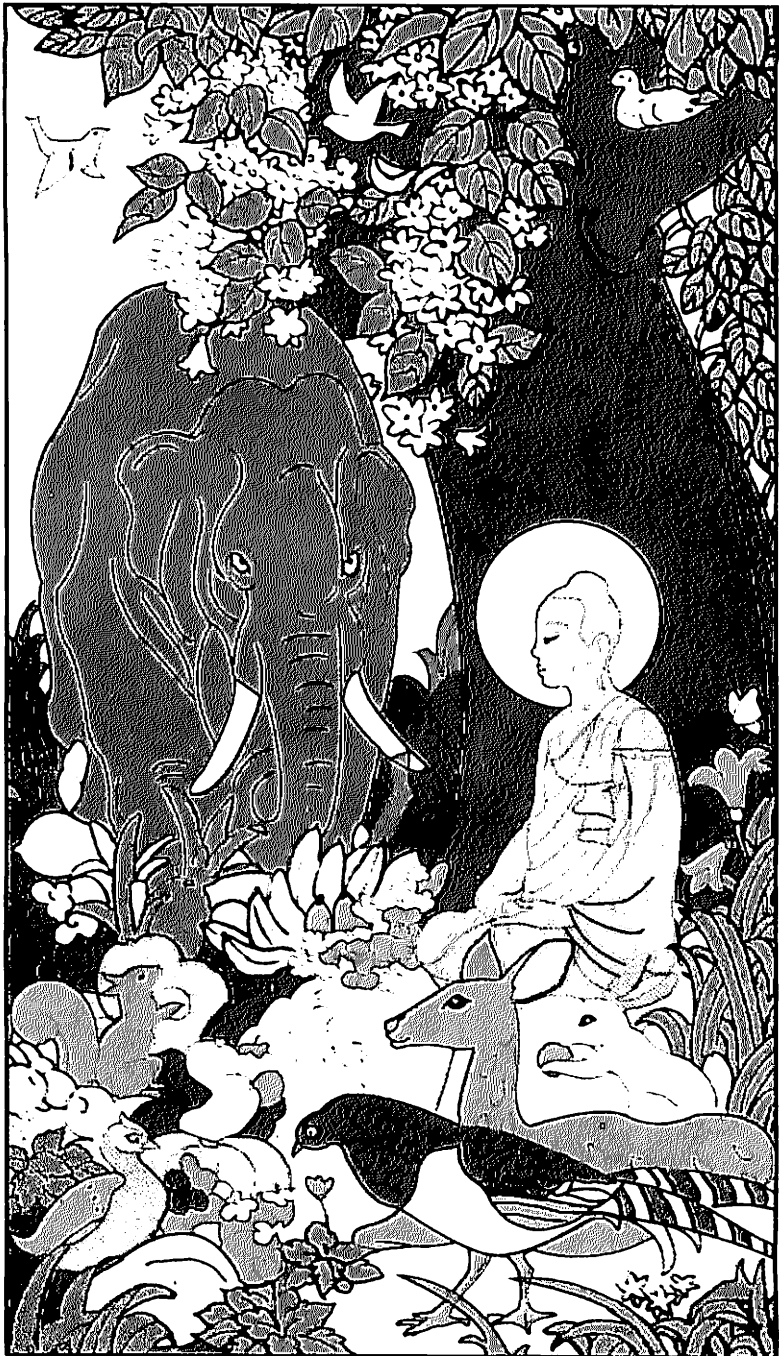
ထိုအခါ ဗုဒ္ဓသည် မည်သူ့ကိုမှ အသိမပေးဘဲ ကောသမ္ဗိပြည်မှ တစ်ပါးတည်းထွက်ခွာသွားတော်မူသည်။

ပါလီလေယျကခေါ် ပလလည်းတော၌ တစ်ပါးတည်း သီတင်းသုံးသည်။ ပလလည်းဆင်မင်းက သစ်သီးကြီးငယ် ရှာဖွေ ဆက်ကပ် လုပ်ကျွေးသည်။

ဒေဝဒတ် နှင့် အဇာတသတ်
Devadatta and Ajātasatta

ပလလည်းတောသို့
Towards Palale forest

64. Towards Palale forest

While Buddha was staying at Kosambī, there arose a dispute between some monks of that city. From the dispute it rose up to a riot and they spilt up into two factions.

Buddha admonished in various ways saying "Monks! Don't make arguments and quarrel among yourselves. "But to no avail.

Then, without letting anyone aware of, Buddha departed alone from Kosambī.

Buddha stayed by himself in Palale forest, also known as Palileyaka. There Palale elephant attended Buddha seeking and offering fruits big and small.

၆၅။ ကောသမ္ဗိပြည်က အဓိကရုဏ်း

ထိုစဉ် ဒါယကာတို့သည် အဓိကရုဏ်းဖြစ်သော ရဟန်းတို့ကို ဆွမ်းမလောင်းဘဲ နေကြသည်။ ထိုရဟန်းတို့လည်း သတိဝံဝေဂရကာ အချင်းချင်း ဝန်ချတောင်းပန်ကြသည်။

“ဒါယကာတို့၊ ငါတို့ ညီညွတ်ကြပါပြီ။ ငါတို့ကို ရှေးကကဲ့သို့ ဆက်ဆံကြပါလော့” ဟု ဆိုကြသည်။

ဝါကျွတ်သောအခါ သာဝတ္ထိပြည်မှ အနာထပိဏ်သူဌေး အမှူးပြုသော ဒါယကာတို့က ရှင်အာနန္ဒာထံ လှူလွှတ်၍ ဗုဒ္ဓကိုပင့်ဆောင်ပေးရန် တောင်းပန်ကြသည်။ အဓိကရုဏ်းဖြစ်ခဲ့သော ရဟန်းများကလည်း ထိုအတူ တောင်းပန်ကြသည်။

အာနန္ဒာလည်း ရဟန်းငါးရာနှင့်အတူ ဗုဒ္ဓကို သွားရောက်ပင့်ဆောင်သည်။

ဗုဒ္ဓသည် သာဝတ္ထိပြည်သို့ လိုက်ပါ၍ ဧတေဝန်ကျောင်းတွင် သီတင်းသုံးသည်။ ကောသမ္ဗိပြည်မှ အဓိကရုဏ်းဖြစ်ခဲ့သော ရဟန်းတို့လည်း ဗုဒ္ဓထံလာရောက်ကြသည်။

“အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော်တို့ မှားခဲ့ပါပြီ” ဟူ၍ ရှိခိုးတောင်းပန်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓကလည်း ထိုရဟန်းတို့ကို ဆိုဆုံးမ၍ တရားဟောတော်မူသည်။ ထိုရဟန်းတို့သည် တရားထူးရကာ ထိုနေရာမှာပင်သောတာပန် စသည်တို့ ဖြစ်သွားကြသည်။

65. Riot in Kosambī

Then the devotees did not offer alms to the monks who took part in riots. Those monks felt remorse and apologized one another and said, "Devotees! we were of one accord; have dealings with us as before."

At the end of the lent, the lay devotees headed by the richman Anā thapindika begged Rev: Ananda to send a messenger and bring back the Buddha. The monks engaged in the riot also implored Rev: Ānanda.

Rev: Ananda with five hundred monks went to Buddha to invite him back.

Buddha returned to Savatthi and stayed in Jetavana monastery. The rioter monks from Kosambī also came to pay homage and apologized the Buddha, "Rev: Buddha! we have wronged."

Buddha then admonished them and delivered discourses. Those monks realising the noble dhamma attained the first fruition of the path, in that very place.

၆၆။ ဗုဒ္ဓနှင့် လယ်ယာ

ဗုဒ္ဓသည် နာဠရွာ၌ သီတင်းသုံးစဉ် လယ်သမားပုဏ္ဏားကြီး ကသိတာရဒွါဇ၏ လယ်ထွန်ပွဲသို့ ကြွသွားသည်။ တရားတော်ကို လယ်လုပ်ငန်းနှင့် ဥပမာပြုကာ ဟောကြားတော်မူသည်။

“ပုဏ္ဏားကြီး၊ မည်သူမဆို စပါးမျိုးစေ့ကြဲ၍ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသကဲ့သို့ သဒ္ဓါမျိုးစေ့ကြဲ၍ ကြိုးစားကျင့်ဆောင်ပါက အမြိုက်နိဗ္ဗာန်အသီးကို ရနိုင်သည်”

ပုဏ္ဏားကြီးလည်း အကျွတ်တရား ရသွားလေသည်။

ဗုဒ္ဓသည် လယ်ယာနှင့် လယ်လုပ်ငန်းကို မြတ်နိုးသည်။ လယ်သမားများကိုသာမက ရဟန်းသံဃာများနှင့် အခြားသူများကို တရားဟောရာတွင် လယ်ယာနှင့်လယ်လုပ်ငန်းကို ဥပမာပေး၍ ဟောတော်မူလေ့ရှိသည်။ ထို့ပြင်သင်္ကန်းကိုပင် လယ်ကွက်ပုံသဏ္ဍာန် အခန်းအကွက်ချုပ်၍ ဝတ်ရုံရန် ပညတ်တော်မူခဲ့သည်။

66. Buddha and the agricultural land

While Buddha was staying in Nāla village Buddha went to the ploughing ceremony of brahmin Kasibhāradvaja. Buddha delivered the discourse comparing it which the works of a paddy field.

"Brahmin! whoever plants the seed of faith and strives industriously, just as one plants the seed of paddy after ploughing, is certain to obtain the fruit of the noble Nibbāna (emancipation from the three fold five viz: raga, dosa and moha.)

Brahmin realised the law of deliverance from samsara (round of rebirths.)

Buddha had adoration for agricultural land and its activities. While delivering discourses not only to the farmers but also to the monks and others, Buddha used to deliver comparing with agriculture and it's activities. More than that Buddha laid down rules in making a robe to sew it in chequered patterns like those of a paddy field.

၆၇။ လယ်ဥပမာတရား

တစ်ခါသော် ရဟန်းရှင်လူများအား ဗုဒ္ဓက ‘စပါးစိုက်ပျိုးမည်ဆိုလျှင် လယ်ကွက်ကို ကြည့်ပါ။ ထိုလယ်ကွက်၌ မြေသားမညီမညာ နိမ့်တုံမြင့်တုံရှိခြင်း၊ ကျောက်စရစ် ကျောက်ခဲများ ရှိခြင်း၊ ဆပ်ပြာ ပေါက်ခြင်း၊ ထွန်ကြောင်းရာ မနက်ခြင်း၊ ရေဝင်ပေါက်မရှိခြင်း၊ ရေထွက်ပေါက် မရှိခြင်း၊ ရေသွင်းရေမြောင်း မရှိခြင်း၊ ကန်သင်းရိုးဖွဲ့စည်းမှု မရှိခြင်းဟူသော လက္ခဏာရှစ်မျိုးကို တွေ့ရသော် မစိုက်ပျိုးလေနှင့်၊ အချည်းနှီးသော လယ်ကွက်ဖြစ်၏။ မကောင်းသော လယ်ယာမြေ ဖြစ်၏။ မျိုးစေ့ကုန်၍ လူပန်းရုံသာရှိမည်။

“ထိုအတူ လူတို့တွင်လည်း လက္ခဏာရှစ်မျိုးနှင့် ယှဉ်သည်၊ မယှဉ်သည်ကို ဆင်ခြင် စိစစ်ရာ၏။ ထိုလက္ခဏာရှစ်မျိုးကား မမှန်သော အသိအမြင် အယူအဆ၊ မမှန်သော ကြံစည် တွေးတောမှု၊ မမှန်သောစကားပြောဆိုမှု၊ မမှန်သော လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှု၊ မမှန်သော အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းမှု၊ မမှန်သောအားထုတ်မှု၊ မမှန်သော ဆင်ခြင်အောက်မေ့မှု၊ မမှန် သော တည်ကြည်စွဲမြဲမှုတို့ ဖြစ်၏။

“ဤလက္ခဏာရှစ်မျိုးနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အချည်းနှီးသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ မကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား ဆည်းကပ်ခြင်း၊ ပေးကမ်းကူညီခြင်း၊ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံခြင်း ပြုသော်လည်း အကျိုးမရှိနိုင်၊ အကျိုးမဲ့သာလျှင် ရှိလိမ့်မည်”ဟူ၍ လယ်မြေနှင့် ဥပမာပြုကာ ဟောကြားဆုံးမတော်မူသည်။

67. Dhamma in comparison with the paddy field

At one time Buddha gave admonition to the monks and people. giving an example of a paddy field, "If you were going to grow paddy, first of all you have to scrutinise the field; if the field is of uneven ground with high and low level of ground, if it is full of pebbles and stones, if it is salty, if the furrows are not deep enough, if there is no opening for the inflow and outflow of water, if there is no irrigation canals and no embankment built

around the plots, if it is endowed with these eight characteristics, you should not grow there, it is a bare field and so only the seeds will be used up and you will be tired.

In the same manner among people, one had to scrutinise whether a person is endowed with eight characteristics or not. Eight Characteristics were having wrong views, wrong contemplation, wrong speech, wrong doing, wrong livelihood, wrong effort, wrong mindfulness and wrong conception. A person endowed with these eight characteristics is a vain person and an evil one. Adhering to such a person, giving and helping him, associating with him will not be beneficial but will be unbeneficial.

၆၈။ ဗုဒ္ဓနှင့် ရာဟုလာ

ဗုဒ္ဓသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးစဉ် တစ်နေ့သောအခါ မြို့တွင်းသို့ ဆွမ်းခံကြသည်။ အသက် ၁၈ နှစ်အရွယ် ရောက်နေပြီဖြစ်သော သားတော်ရှင်ရာဟုလာသည် နောက်တော်မှ လိုက်ပါခဲ့သည်။ သူသည် ခမည်းတော်ဗုဒ္ဓ၏ ရုပ်အဆင်း အလွန်တင့်တယ်သည်ကို သတိပြုမိသည်။

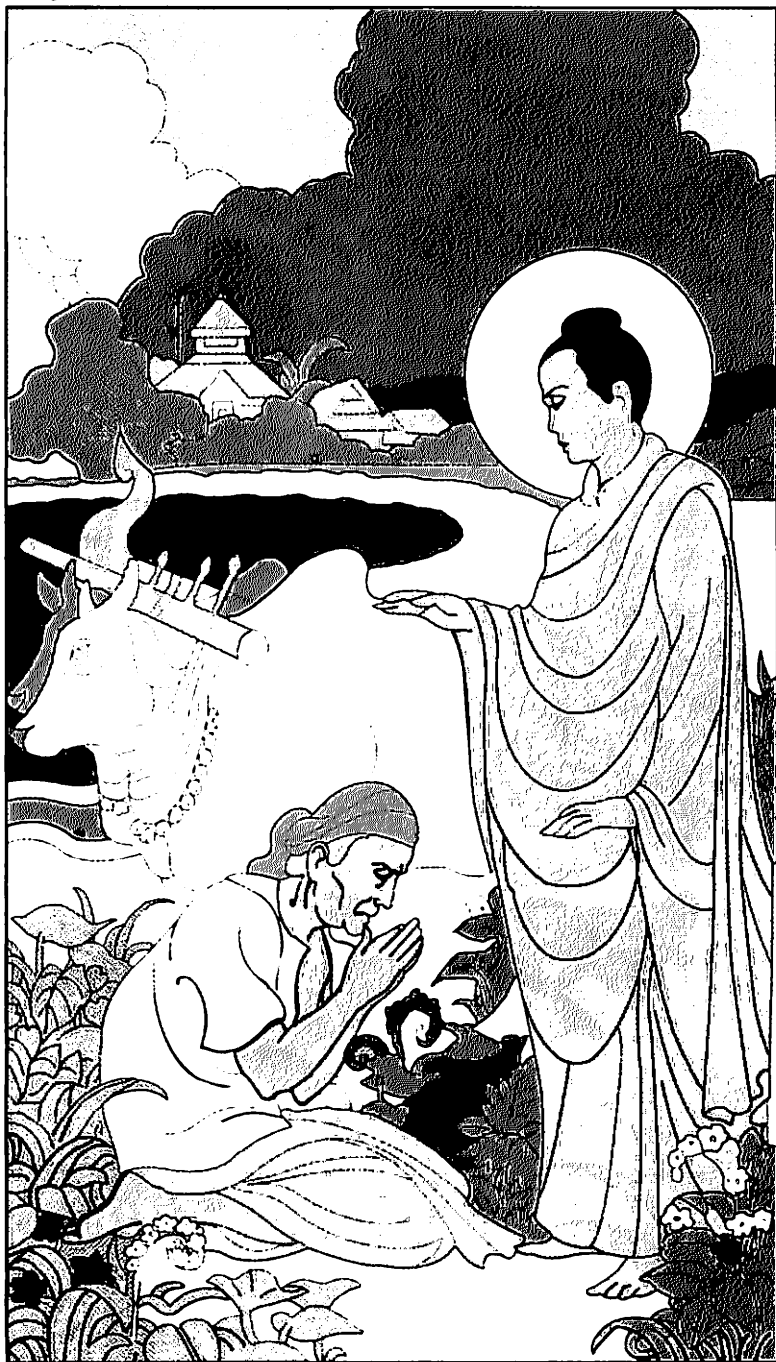
“အဖဘုရား၏ ရုပ်ရည်တော်သည် လွန်စွာတင့်တယ်လှသည်။ ငါသည်လည်း အဖသားပီပီ တင့်တယ်ပေသည်။ အကယ်၍ အဖဘုရားသည် စကြာဝတေးမင်းအဖြစ်သာ ခံယူခဲ့ပါက ငါ့အား ကြီးမြတ်သောရာထူးကို ပေးသနားပေးလိမ့်မည်”ဟု စိတ်တွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်မိသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ရာဟုလာ၏ မှားယွင်းသောတောင့်တမှုကို သိသဖြင့် တရားဟောဆုံးမသည်။ ရာဟုလာကို အကြောင်းပြု၍ များစွာသော ဒေသနာတို့ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့သည်။ အရှင် ရာဟုလာလည်း အမြင်မှန်ရကာ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားပေသည်။

68. Buddha and son Rāhulā

While residing at Savatthi, one day Buddha went around the city for alms. Buddha's son Rāhulā, eighteen years of age also followed Buddha. Rāhulā became aware of the beauty and handsomeness of his father Buddha.

The thought arose in him thus, "The looks of my father, Buddha, is very handsome and beautiful; as the true son of my father,. I am also handsome. If my father Buddha has chosen to become a universal monarch, He will bestow me with a high and mighty position.

ဗုဒ္ဓနှင့်လယ်ယာ

Buddha and the agricultural land

ရာဟုလာနှင့်ဗုဒ္ဓအဆုံးအမ
 Rāhulā and Buddha's admonitions

Buddha knowing the wrong wish of Rāhulā admonished him with a sermon. On account of Rāhulā, Buddha delivered numerous sermons. Rāhulā, also realising the truth became an arahat.

၆၉။ ရာဟုလာနှင့် ဗုဒ္ဓအဆုံးအမ

ရာဟုလာအား ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူသော တရားများအနက် အောက်ပါတရားသည် အထူး မှတ်သားဖွယ်ပင်။

“ရာဟုလာ၊ ဆင်ခြင်၍ ဆင်ခြင်၍ ကိုယ်ဖြင့်အလုပ်ကို လုပ်ရမည်၊ ဆင်ခြင်၍ ဆင်ခြင်၍ နှုတ်ဖြင့် ပြောဆိုရမည်။ ဆင်ခြင်၍ ဆင်ခြင်၍ စိတ်ဖြင့် ကြံစည်ရမည်။

“ရာဟုလာ၊ သင်သည် ကိုယ်ဖြင့် အလုပ်တစ်ခုခုကို ပြုလုပ်မည်ရှိသောအခါ ငါပြုလုပ်မည့် အမှုသည် မိမိဆင်းရဲခြင်းငှာ ဖြစ်မည်လော၊ သူတစ်ပါးဆင်းရဲခြင်းငှာ ဖြစ်မည်လော၊ မိမိသူတစ်ပါးနှစ်ဦးလုံး ဆင်းရဲခြင်းငှာ ဖြစ်မည်လော၊ ဤအမှုသည် အကုသိုလ်လော၊ ဆင်းရဲ ဒုက္ခကို ပွားစေတတ်သလော၊ ဆင်းရဲခြင်းအကျိုး ရှိသလောဟု ဆင်ခြင်ရမည်။

“ယင်းသို့ ဆင်ခြင်၍ ငါပြုလုပ်မည့်အမှုသည် မိမိဆင်းရဲခြင်းငှာဖြစ်၏။ သူတစ်ပါး ဆင်းရဲခြင်းငှာဖြစ်၏။ မိမိသူတစ်ပါးနှစ်ဦးလုံး ဆင်းရဲခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ ဤအမှုသည် အကုသိုလ် တည်း၊ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပွားစေတတ်၏။ ဆင်းရဲခြင်းအကျိုးရှိ၏ဟုသိလျှင် ထိုအမှုကို စင်စစ် မပြုအပ်ချေ။ ငါပြုလုပ်မည့်အမှုသည် မိမိဆင်းရဲခြင်းငှာလည်း မဖြစ်၊ သူတစ်ပါး ဆင်းရဲခြင်း ငှာလည်း မဖြစ်၊ မိမိသူတစ်ပါးနှစ်ဦးသား ဆင်းရဲခြင်းငှာလည်းမဖြစ်၊ ဤအမှုသည် ကုသိုလ်တည်း၊ ချမ်းသာသုခကို ပွားစေတတ်၏။ ချမ်းသာခြင်းအကျိုးရှိ၏ဟု သိလျှင် ထိုအမှုကို ပြုလုပ်အပ်၏”

69. Rāhulā and Buddha's admonitions.

Put of the many sermons delivered by Buddha to Rāhulā, the following discourse was very remarkable and ought to be borne in mind.

"Rāhulā! You should do bodily deeds with consideration should speak with consideration and likewise should think with consideration.

"Rāhulā! when you are about to perform a bodily deed you should ponder thus... will this deed which I am going to do, give pain and misery to me? will cause pain and misery to others? will cause pain and despair to both? is this deed unmeritorious, is this capable to increase misery and suffering? will this be of painful consequences?"

"Thus considering, if you are aware that the deed about to be done will be of pain and misery to oneself, to others and to both, and this deed is unmeritorious, will cause to increase pain and deapair, will be of painful consequences, then certainly yu should not do it. If you know that the deed about to be accomplished will not give pain and misery to ourself, to others and to both, this deed is virtuous, will cause to increase happiness and pleasure, will be of happy consequences, then you should perform that deed."

၇၀။ အင်္ဂုလိမာလ

တစ်ခါသော် မင်းဆရာ ပုရောဟိတ်ပုဏ္ဏား၏သား အင်္ဂုလိမာလကို ဆရာဖြစ်သူက အထင်မှားကာ သေကြောင်းကြံ၏။ လူအများ၏ လက်ညှိုးတစ်ထောင်ဖြင့် ပူဇော်လျှင် လွန်ကဲ ထူးမြတ်သော အတတ်ကို သင်ပေးမည်ဆို၏။ အင်္ဂုလိမာလသည် တောပုန်းဓားပြလုပ်ကာ လူများကိုသတ်၏။ လက်ညှိုးတို့ကိုဖြတ်ယူ၏။ ထိုလက်ညှိုးတို့ကို နွယ်ကြိုးဖြင့် သီလျက် ပန်းကုံးပမာ လည်ပင်း၌ ဆွဲထားသည်။ လက်ညှိုးတစ်ထောင်ရအောင် စုဆောင်းသည်။

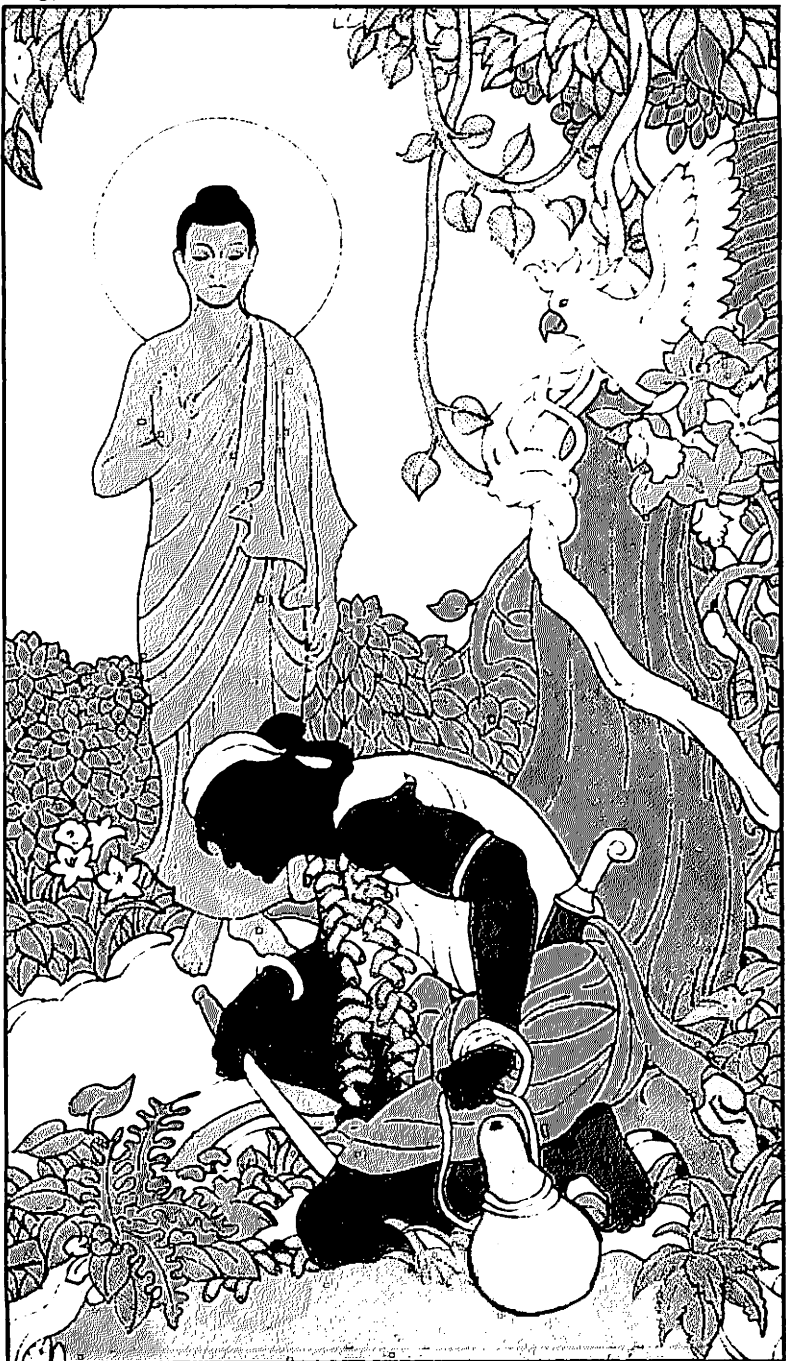
ပြည်သူတို့သည် သည်းမခံနိုင်သောကြောင့် ကောသလမင်းကြီးအား အင်္ဂုလိမာလကို ဖမ်းဆီးရန် ဆူပူတောင်းဆိုကြသည်။ အင်္ဂုလိမာလ၏ မိခင်သည် သားအတွက် ရတက်မအေး သဖြင့် ချောခေါ်ရန် တောထဲသို့ လိုက်သွားသည်။

ထိုအခါ ဗုဒ္ဓသည် အင်္ဂုလိမာလကို ချွတ်ရန်အတွက် တောထဲသို့ တစ်ပါးတည်း ကြွသွားတော်မူသည်။ အင်္ဂုလိမာလသည် လက်ညှိုးတစ်ထောင်ပြည့်ရန် တစ်ချောင်းသာလိုတော့ သည်။ မိခင်ကို တွေ့မြင်ရာ လက်ညှိုးရရန်အတွက် မိခင်၏ နောက်သို့ လိုက်သည်။ ဗုဒ္ဓသည် အင်္ဂုလိမာလနှင့် မိခင်အကြား ဝင်ရပ်သည်။ အင်္ဂုလိမာလသည် မိခင်နောက်သို့ မလိုက်တော့ဘဲ ဗုဒ္ဓနောက်သို့ အတင်းလိုက်သည်။

ဗုဒ္ဓက အင်္ဂုလိမာလကို တရားပြဆုံးမသည်။ အင်္ဂုလိမာလလည်း တရားရကာ ဓားကို စွန့်လွှတ်လိုက်သည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ခြေတော်အစုံကို ဦးခိုက်၍ ရဟန်းအဖြစ် ခံယူလေသည်။ (အောင်ခြင်း ရှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးဖြစ်သည်)

70. Aṅgulimāla

At one time, the teacher of Aṅgulimāla, the son of king's court brahmin, misunderstanding him planned a homicide (plot). He told Aṅgulimāla that he would teach him exceedingly honourable technique if Aṅgulimāla offered him one thousand forefingers. Aṅgulimāla then became a brigand

အင်္ဂုလိမာလ
Aṅgulimāli

အာဠာဝကာလူး
The orge Ālavaka

and killing the people severed the forefingers. He made a string of forefingers like a wreath and wore around his neck. He accumulated to get one thousand forefingers.

The citizens becoming impatient and in a seething rage urged King Kosala to capture Aṅgulimala. Mother of Aṅgulimāla feeling worried for her son went into the forest to persuade him.

Then Buddha went alone into the forest to dispel Aṅgulimāla from his wrong doings. Aṅgulimāla needs only one more forefinger to complete one thousand. Seeing his mother he ran after her to get the forefinger. Buddha stood between Aṅgulimāla and his mother. Aṅgulimāla then did not follow his mother but went after the Buddha.

Buddha damonished Aṅgulimāla with discourses. Aṅgulimāla realising the noble truth (dhamma) threw away his sword. Worshiping Buddha's feet with his head he became a monk.

(One of the eight victories of Buddha.)

၇၁။ အာဠာဝကဘီလူး

ဗုဒ္ဓသည် အာဠာဝိပြည်၌ သီတင်းသုံးစဉ် အာဠာဝကဘီလူးအကြောင်း ကြားသိတော် မူသည်။ အာဠာဝကဘီလူးကား တစ်နေ့လျှင် လူတစ်ယောက်ကျ စားနေသော ဘီလူးကြီးဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓသည် အာဠာဝကကို ချွတ်ရန်အတွက် အာဠာဝကရှိရာ မြို့ပြင်ရှိ ညောင်ပင်သို့ ကြွသွားသည်။ ထို့နောက် အာဠာဝက၏ ဘုံဗိမာန်ထဲသို့ ရဲဝံ့စွာ ဝင်နေသည်။

အာဠာဝကလည်း ဒေါသအမျက်ခြောင်းခြောင်း ထွက်သည်။ တောင်ထွတ်သို့ ခုန်တက်ကာ ဗုဒ္ဓကို လက်နက်မျိုးစုံဖြင့် တစ်ညလုံး ပစ်ခတ်သည်။

ဗုဒ္ဓ၏ မေတ္တာတော်ကြောင့် လက်နက်တို့ မထိနိုင်။ နောက်ဆုံးတွင် ဗုဒ္ဓက ဆုံးမသဖြင့် အာဠာဝက အကျွတ်တရား ရသွားလေသည်။

“အရှင်ဘုရား၊ တပည့်တော် မှားခဲ့ပါသည်။ နောင်အခါ အရှင်ဘုရား၏ အဆုံးအမအတိုင်း တပည့်တော် ပြုကျင့်ပါတော့မည်”ဟု အာဠာဝကက ဆို၏။ (အောင်ခြင်းရှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးဖြစ်သည်)

71. The ogre Ālāvaka

While residing in Ālavi city Buddha heard about the ogre Ālāvaka. The ogre Alāvaka was a big who ate one man daily.

Buddha went to the banyan tree outside the city where Ālāvaka, was to dispel him from his wrong. Then boldly Buddha went into Ālāvaka's mansion and stayed there.

Ālāvaka also fuming with anger jumped up to the mountain-peak and attacked Buddha with various weapons for the whole night.

Because of Buddha's loving -kindness, the weapons were incapable of hitting Buddha. At last Buddha admonished him and Ālāvaka become penitent and said.

"Rev: sir! I have greatly wronged; in future I will adhere to and do according to your admonitions."

(One of the eight victories of Buddha.)

၇၂။ ဗုဒ္ဓနှင့် ယဇ်ပူဇော်ပွဲ

တစ်နေ့သ၌ ဗုဒ္ဓသည် ဒေသစာရီကြွချီစဉ် ခါဏုမတရွာသို့ ရောက်လာတော်မူသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗြဟ္မဏပညာရှိ ကုဋဒန္တသည် ယဇ်ပူဇော်ပွဲကြီးတစ်ခု ပြုလုပ်ရန် စီစဉ်နေသည်။ ယဇ်ပူဇော်ရန် အတွက် နွားလား၊ နွားထီးငယ်၊ နွားမငယ်၊ ဆိတ်သိုး အကောင် ၇၀၀ စီကို သတ်ရန် ယဇ်ချည် တိုင်သို့ ပို့ဆောင်ထားသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ကုဋဒန္တထံကြွ၍ သူတစ်ပါးကို သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲခြင်း၏ အပြစ်ကို ညွှန်ပြ ကာ တရားဟောတော်မူသည်။ ကုဋဒန္တလည်း အမြင်မှန် ရသွားလေသည်။

“အရှင်ဂေါတမ၊ ယနေ့မှစ၍ အကျွန်ုပ်အား အရှင်ဘုရားကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သူ ဥပါသကာဟူ၍ မှတ်ယူတော်မူပါ။ ယခုပင် ယဇ်ပူဇော်မည့် တိရစ္ဆာန်အားလုံးကို ဘေးမဲ့ပေး လိုက်ပါပြီ။ သူတို့သည် စိမ်းစိုသော မြက်ပင်များကို စားကြပါစေ။ အေးမြသောရေကို သောက် ကြပါစေ။ သူတို့အတွက် သန့်ရှင်းသောလေသည် တိုက်ခတ်ပါစေ” ဟု ဆို၏။

72. Buddha and sacrificial ceremony

While travelling around the country Buddha arrived at Khanumata village. At that time, the learned brahmin Kutadanta was making preparations to celebrate a great sacrifice. He had conveyed to the sacrificial post the bulls, male calves, female calves, goats and sheep each numbering seven hundred, to be sacrificed.

Buddha went to Kutadanta and delivering the discourse which manifested the evil consequences of torturing and killing others. Kutadanta also realising the truth said, "Rev: Gotama! from to-day on wards regard me as

ဗုဒ္ဓနှင့်လက်ပူဇော်ပွဲ
Buddha and sacrificial ceremony

မင်္ဂလာတရားတော်
Rules for a beatific life

your devotee who takes refuge in you. Even now I have given freedom to all the animals intended for the sacrifice. May all of them eat the verdant grass, drink cool water, may pure and clean wind blows towards them."

၇၃။ မင်္ဂလာတရားတော်

ဗုဒ္ဓသည် ဇေတဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးစဉ် တစ်ခုသော သန်းခေါင်းယံအချိန်၌ နတ်သားတစ်ပါး ရောက်လာသည်။

“အရှင်ဘုရား၊ လူ နတ်တို့ ကြီးပွားချမ်းသာရာဖြစ်သော မင်္ဂလာတရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူပါ” ဟု ဗုဒ္ဓကို တောင်းပန်လျှောက်ထားသည်။

ဗုဒ္ဓက “အိုနတ်သား၊ သူမိုက်တို့ကို ဆက်ဆံပေါင်းသင်းမှု မပြုရခြင်းသည် ကြီးပွားတိုးတက်ချမ်းသာရာ မင်္ဂလာတစ်ပါးဖြစ်၏” စသည်ဖြင့် မင်္ဂလာတရား ၃၈ ပါးကို ဟောကြားတော်မူသည်။

နံနက် မိုးသောက်သောအခါ ရှင်အာနန္ဒာအား ထို မင်္ဂလာတရားတော်ကို တစ်ဖန် ပြန်လည် ဟောကြားတော်မူသည်။

73. Rules for a beatific life

While Buddha was residing in Jetavana monastery, a certain celestial being (god) came to the Buddha at midnight.

The god requested Buddha, "Rev: sir! Please deliver the beneficial rules for the prosperity of gods and men."

Buddha delivered the thirty eight rules for the prosperity of gods and men beginning with the first rule as "Oh god! non-association with evil persons is one rule for a beatific life."

In the morning Buddha again delivered the rules for a beatific life to Rev: Ananda.

၇၄။ ၃၈ ခြံ မင်္ဂလာ

မင်္ဂလာတရား ၃၈ ပါးမှာ (၁) လူဆိုး လူမိုက်ကို မမှီဝဲ မပေါင်းသင်းခြင်း၊ (၂) ပညာရှိ လူလိမ္မာကို မှီဝဲပေါင်းသင်းခြင်း၊ (၃) ပူဇော်ထိုက်သော သူတို့ကို ပူဇော်ခြင်း၊ (၄) သင့်လျော်သောအရပ်၌ နေခြင်း၊ (၅) ရှေး၌ ပြုဖူးသော ကောင်းမှုအထူးရှိခြင်း၊ (၆) မိမိ၏ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို စောင့်ထိန်းခြင်း၊ (၇) အကြားအမြင်များခြင်း၊ (၈) စက်မှုလက်မှုအတတ်

တို့ကို တတ်မြောက်ရခြင်း၊ (၉) လူ့ကျင့်ဝတ်ကို ကောင်းစွာ သင်ကြားနားလည်ရခြင်း၊ (၁၀) အပြောအဆို ချိုသာ ယဉ်ကျေးရခြင်း (၁၁) အမိအဖတို့ကို လုပ်ကျွေးပြုစုရခြင်း၊ (၁၂) ဇနီးနှင့် သားသမီးတို့ကို လုပ်ကျွေးပြုစုရခြင်း (၁၃) ရှုပ်ထွေးမှုကင်းလျက် စနစ်တကျ ကြိုးစားစူးစိုက် လုပ်ကိုင်ရခြင်း၊ (၁၄) စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းရခြင်း၊ (၁၅) ကောင်းသောအကျင့်တရားကို ကျင့်ရခြင်း၊ (၁၆) ဆွေမျိုးတို့ကို ထောက်ပံ့ကူညီရခြင်း၊ (၁၇) အပြစ်ကင်းသောအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ရခြင်း၊ (၁၈) မကောင်းမှုကို စိတ်ဖြင့်ရှောင်ရခြင်း၊ (၁၉) မကောင်းမှုကို ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် ရှောင်ရခြင်း (၂၀) မူးယစ်သေစာ မသောက်စားရခြင်း၊ (၂၁) ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ ရခြင်း၊ (၂၂) ရိုသေလေးစားထိုက်သူကို ရိုသေလေးစားရခြင်း၊ (၂၃) မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချရခြင်း၊ (၂၄) တင်းတိမ်ရောင်ရဲရခြင်း၊ (၂၅) သူ့ကျေးဇူးကို သိရခြင်း၊ (၂၆) သင့်လျော်သောအခါ တရားနာရခြင်း၊ (၂၇) သည်းခံရခြင်း၊ (၂၈) ဆိုဆုံးမလွယ်သူ ဖြစ်ရခြင်း၊ (၂၉) ရဟန်းသူမြတ် တို့ကို ဖူးမြော်ရခြင်း၊ (၃၀) သင့်လျော်သောအခါ၌ တရားစကား ဆွေးနွေးမေးမြန်းရခြင်း၊ (၃၁) မြိုးခြံသောအကျင့်ကို ကျင့်ရခြင်း၊ (၃၂) မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ရခြင်း၊ (၃၃) သစ္စာ လေးပါးတရားကို သိမြင်ရခြင်း၊ (၃၄) နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရခြင်း၊ (၃၅) လောကဝံတရား နှင့်တွေ့သောအခါစိတ်မတုန်လှုပ်ရခြင်း၊ (၃၆) ပျက်စီးခြင်း၊ ဆင်းရဲဒုက္ခဖြစ်ခြင်းနှင့် တွေ့ကြုံရ သောအခါ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု မရှိရခြင်း၊ (၃၇) လိုချင်တပ်မက်ခြင်းရာက စသော မြူအညစ်အကြေး မရှိရခြင်း (၃၈) စိတ်ကို ပူပန်စေသော ကိလေသာမှ ကင်းလွတ်ရာ ဘေးမရှိခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။

74. Thirty eight rules for a beatific life

Thirty eight rules (1) Not associating with bad and evil persons. (2) Associating and adhering to the wise and learned. (3) Revering the person worthy of reverence. (4) Living in a suitable place. (5) Possessing extraordinary meritorious deeds done in the past. (6) Restraining one's body and mind. (7) Having vast general knowledge. (8) Being skilled in industry, art and craft. (9) Proper acquirement and understanding of the human rules of conduct. (10) Courteous and polite in speaking. (11) Attending and looking after one's parents. (12) Taking care of wife and children. (13) Industrious and attentive performance systematically and free from mischief. (14) Giving away in charity. (15) Practising good and noble practice. (16) supporting and helping the relation. (17) Doing unblemished deeds. (18) Avoiding the evil deeds mentally. (19) Avoiding evil deeds bodily and orally. (20) Re-

fraining from taking intoxicating drinks and drugs. (21) Not forgetting meritorious deeds. (22) Respect and regard to those worthy of respect and regard. (23) Humbling oneself. (24) Contentment. (25) Gratefulness. (26) Listening to the discourses at proper time. (27) Having patience. (28) One easy to be admonished. (29) Worshipping the monks and the noble. (30) Discussing and enquiring religious sermons at proper time. (31) Practising asceticism. (32) Practising the noble practice. (33) Realising the four noble truths. (34) Attainment of Nibbāna (state of freedom from asavas viz; greed, anger and delusion.) (35) Not feeling mental disturbance when in contact with the ways of the mundane world (gain and loss, fame and dishonour, praise and blame, happiness and suffering.) (36) Not having despair and dejection because of destruction and miseries. (37) Free from blemishes such as greed and infatuation. (38) Freedom from the danger of evil desires (kilesa) which caused mental worries.

၇၅။ သိင်္ဂါလ သူကြွယ်သား

တစ်နံနက်တွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှ သိင်္ဂါလ သူကြွယ်သားသည် ဖခင်ဖြစ်သူ သေခါနီးတွင် မှာကြားခဲ့သည့်အတိုင်း အရပ်ခြောက်မျက်နှာကို ရှိခိုးနေသည်။

ဗုဒ္ဓသည် မြို့တွင်းကြွစဉ် ထိုနေရာသို့ ရောက်ရှိတော်မူသည်။ ဗုဒ္ဓက “ချစ်သား သိင်္ဂါလ၊ အရပ်ခြောက်မျက်နှာကို ရှိခိုးရန်မလို။ ငါ့ညွှန်ပြသော ကျင့်ဝတ်များကိုသာ လိုက်နာလော့” ဟု မိန့်တော်မူကာ သိင်္ဂါလသုတ်ကို ဟောတော်မူသည်။

သိင်္ဂါလသုတ်တွင် မိဘကျင့်ဝတ်၊ သားသမီးကျင့်ဝတ်၊ ဆရာကျင့်ဝတ်၊ တပည့်ကျင့်ဝတ်၊ ခင်ပွန်းကျင့်ဝတ်၊ မယားကျင့်ဝတ်၊ မိတ်ဆွေကျင့်ဝတ် စသည်တို့ပါရှိသည်။

75. Richman's son Siṅgāla.

One morning the richman's son siṅgāla was worshipping the six directions as instructed by his father on his death bed.

While going about the city for alms Buddha arrived at that place and delivered the Siṅgala Sutta (Discourse for Siṅgāla) saying. "Dear Siṅgāla, you need not pray towards six directions; but obey and practise the duties and practices as directed by me".

In Singāla sutta, duties of the parents, duties of the children (sons and daughters), duties of the teacher, duties of the pupil, duties of the husband, duties of the wife and duties of the friends were included.

၇၆။ ဝိသာခါ

ဗုဒ္ဓသည် သာဝတ္ထိပြည်၌ သီတင်းသုံးစဉ် သူဌေးကတော် ဝိသာခါသည် သူမ၏ အဖိုးငွေကိုးကုဋေတန်သော မဟာလ္လတာ အဆင်တန်ဆာကိုရောင်း၍ ပုဗ္ဗာရုံကျောင်းကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသည်။

ဝိသာခါသည် ခုနစ်နှစ်သမီးအရွယ်ကပင် ဗုဒ္ဓကို ဖူးတွေ့ရပြီး တရားထူး ရခဲ့သူဖြစ်သည်။

76. Visākhā

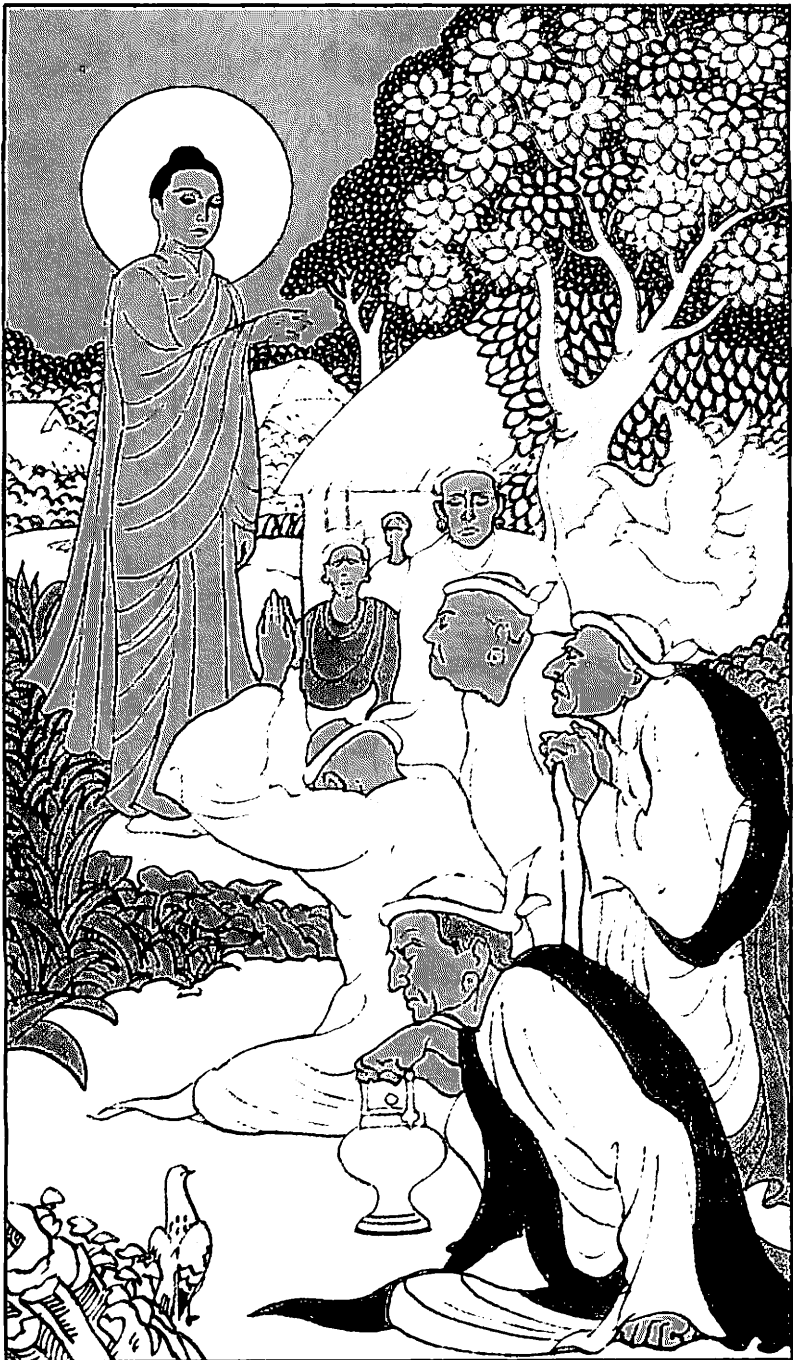
While Buddha was staying in Savatthi, Visākhā, the banker's wife, constructed and offered pubbārāma monastery with the price received by selling her ceremonial dress ornamented with gems and filligree work, valued nine crose of money.

၇၇။ ကာလာမသုတ်

တစ်နေ့သ၌ ဗုဒ္ဓသည် ကာလာမ မင်းမျိုးတို့ အုပ်စိုးရာ ကေသမုတ္တိနိဂုံးသို့ ကြွချီတော်မူစဉ် ကာလာမ အမျိုးသားတို့က မိမိတို့ ကြုံတွေ့ရသော ပြဿနာကို လျှောက်ထားကြသည်။

“အရှင်ဘုရား၊ ဆရာအမျိုးမျိုးရှိကြသည့်အနက် ဆရာတိုင်းကပင် မိမိတို့၏ အယူဝါဒကသာ မှန်သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ ဘယ်ဆရာ၏ဝါဒမှန်သည်ဟု တပည့်တော်တို့ မသိနိုင်ကြပါ”

ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက “ချစ်သားတို့၊ သူတစ်ပါးထံမှ တစ်ဆင့်ကြားဖြင့် မှန်ပြီဟု မယူကြနှင့်၊ ဆရာအဆက်ဆက် ဆောင်လာခဲ့သော အစဉ်အလာဟူ၍လည်း မှန်ပြီဟု မယူကြနှင့်၊ ဤသို့ ဖြစ်ရသတတ်ဟူ၍လည်း မှန်ပြီဟုမယူကြနှင့်။ ကျမ်းဂန်လာစကားဟု ဆိုရုံမျှဖြင့်လည်း မှန်ပြီဟု မယူကြနှင့်၊ မိမိဉာဏ်အမြင်ဖြင့် သုံးသပ်ရုံမျှဖြင့်လည်း မှန်ပြီဟုမယူကြနှင့်၊ ကြံဆယူခြင်းဖြင့်လည်း မှန်ပြီဟုမယူကြနှင့်၊ လေးစားလောက်သောပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရုံမျှဖြင့်လည်း မှန်ပြီဟု မယူကြနှင့်။

ကာလာမသုတ်
Kālāma suttha

ဒေဝဒတ်၏ရန်ငြိုး
Devadatta's spite

ကိုယ်တိုင်သိအောင် လုပ်ပြီးမှသာ မှန်ပြီဟု ယူကြလော့” ဟူ၍ ဆုံးမတော်မူကာ ကာလာမသုတ်ကို ဟောတော်မူလေသည်။

77. Kālāma sutta

One day Buddha went to Kesamutti hamlet ruled by Kālāma clan, There Kālāma citizen enquired Buddha about their problem.

"Rev: Buddha! out of the existing several religious teachers, each and everyone claimed that his doctrine only is true. We were unable to know whose doctrine is really true.

Then Buddha replied, "Devotees! you should not accept as true by hearsay (from others); should not accept as true that handed down traditionally from religious teachers in succession; should not accept it thinking that it has accrued thus; should not accept by mere saying that it is the words of the scriptures; should not accept by mere consideration with your own wisdom; should not accept by pondering and accepting it; should not accept because the person is worthy of revering, should accept it as true by endeavouring to know by oneself and delivered Kālāma sutta (discourse)

၇၈။ ဒေဝဒတ်၏ ရန်ငြိုး

ဗုဒ္ဓသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် တစ်နေ့သောအခါ ရှင်ဒေဝဒတ် ရောက်လာကာ-
“အရှင်ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားသည် အသက်အရွယ် ကြီးရင့်တော်မူပြီ။ တပည့်ဒကာများ နှင့် သာဝကအပေါင်းကို အကျွန်ုပ်အား လွှဲထားအပ်နှင်းတော်မူပါလော့” ဟု လျှောက်ထားသည်။ အရာမဟုတ်သဖြင့် ဗုဒ္ဓက လုံးဝခွင့်မပြုချေ။

“ချစ်သားဒေဝဒတ်၊ သင့်အကြံသည် လုံးဝမသင့်။ သံဃာတို့ကို ဦးဆောင်ရန် မကြံစည်နှင့်။ သင်၏ကိုယ်ရေးကိုသာ အားထုတ်ဦးလော့” ဟု မိန့်တော်မူလိုက်သည်။

ရှင်ဒေဝဒတ်ကလည်း ထပ်ကာ ထပ်ကာပင် သုံးကြိမ်မြောက်အောင် လျှောက်သည်။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက-

“ချစ်သား ဒေဝဒတ်၊ သတ္တဝါတို့သည် ငါဘုရားကို ရည်မှန်း၍ ရဟန်းပြုခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ သာဝကတို့၏ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်သော ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ရှင်မောဂ္ဂလာန်တို့ကိုပင်

သံဃာတို့ကို ဦးဆောင်ရန် ငါ မအပ်နှင်းခဲ့။ သင့်အားမူ အဘယ်သို့ ငါ အပ်နှင်းနိုင်အံ့နည်း”ဟူ၍ မိန့်တော်မူသည်။

ရှင်ဒေဝဒတ်သည်လည်း “ငါကား ယနေ့မှစ၍ ယောက်ဖတော် ဂေါတမ၏ ကောင်းကျိုးကို မပြုပြီ”ဟု စိတ်တွင်းမှဆိုကာ ရန်ငြိုးကြီးစွာ ထားလေတော့သည်။

78. Devadatta's spite

One day Devadatta came to Buddha who was staying in Rājagaha and said "Rev; sir! you are old and aged; had over your disciples and devotees to me." Buddha did not grant permission as it is of no concern of him saying, "Devadatta! your intention is entirely not proper. Don't intend to lead the congregation of monks. First of all endeavour for your own (emancipation).

Thrice Rev: Devadatta requested Buddha: Then Buddha told him, "Devadatta! the beings have become monks only with dedication for me; I do not hand over the congregation even to Rev: Sariputta and Rev: Moggalāna who are the most prominent of the disciples. How can I had over to you."

Rev: Devadatta bore and immense grudge against Buddha saying inwardly, "From to-day onwards I shall not make (good) benefit for brother-in-law Gotama.

၇၉။ ဒေဝဒတ် မကောင်းကြံခြင်း

ဗုဒ္ဓသည် ရှင်ဒေဝဒတ်၏ အကြံအစည်ကို သိတော်မူသဖြင့် သံဃာတို့ကို စည်းဝေး စေသည်။ ရှင်ဒေဝဒတ်ကို ပကာသနီယကံ ပြုစေသည်။

“ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ၊ ဒေဝဒတ် ပြုမူပြောဆိုသမျှသည် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာနှင့် မသက်ဆိုင်။ ဒေဝဒတ်၏ သဘောအတိုင်း ပြုမူပြောဆိုမှုသာဖြစ်ကြောင်း သိသာထင်ရှားစေရန် ဒေဝဒတ်ကို ပကာသနီယကံ ပြုလော့”

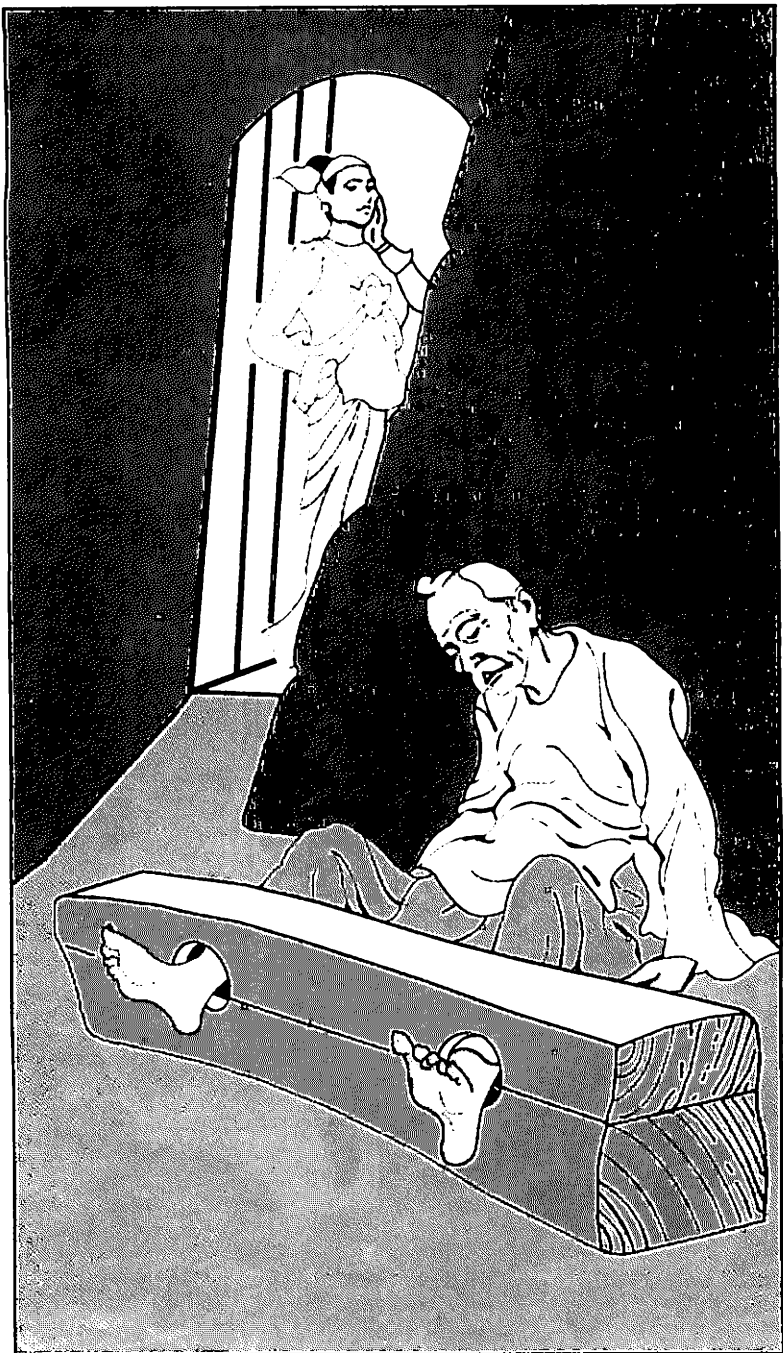
ဒေဝဒတ်လည်း အဇာတသတ်မင်းသား အိမ်သို့သွားပြီးလျှင် မလျော်သောအကြံကို ပေး၏။

“သင် မင်းသား၊ လူတို့သည် အသက်တိုကုန်သည်။ သင့်ခမည်းတော် အိုမင်းရင့်ရော်၍ လွန်သောအခါတွင်မှ သင်ထီးနန်းတက်ရသော် အဘယ်မှာအကျိုးထူး ရနိုင်မည်နည်း။ ယခုပင် သင့်ခမည်းတော်ကို ဖယ်ရှား၍ မင်းပြုလော့။ ငါလည်း ယောက်ဖတော် ဂေါတမကို သတ်၍ ဘုရားလုပ်အံ့”

ဒေဝဒတ်မကောင်းကြံခြင်း
 Evil Scheme of Devadatta

အဏတသတ်သားမိုက်
Ajātasattu, the evil son

79. Evil Scheme of Devadatta

Being aware of Devadatta's intention Buddha assembled the monks and made them to perform pakassaniya-kamma: act of announcing saying, "Dear Sariputta, whatever Devadatta does, and says are not to be concerned with the Buddha dhamma and sangha but they are only concerned with devadatta himself; to minifest that, make the act of announcing."

Devadatta then went to prince Ajātasattu anf suggested an im-proper plot, saying, "Prince! people are of short life; how will you enjoy remarkable benefit, if you attain kingship only when your father passes away because of old age? So just now removeyour father and make your-self king. I too will kill my brother-in-law, Gotama and make myself the enlightened Buddha.

၈၀။ အဇာတသတ် သားမိုက်

အဇာတသတ်သည် ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို သတ်ရန်အတွက် သန်လျက်စားကို ပေါင်ကြားဝှက်၍ နန်းတော်သို့ ဝင်၏။ အစောင့်တို့သိသဖြင့် ဖမ်း၍ မင်းကြီးထံသို့ ပို့သည်။ ထိုအခါ မင်းကြီးက အဇာတသတ်အား အကြောင်းရင်းကို မေးတော်မူသည်။

“ချစ်သား၊ အဘယ်ကြောင့် ငါ့ကို သတ်လိုသနည်း”

“ခမည်းတော်၊ ထီးနန်းကို လိုသောကြောင့် အကျွန်ုပ် သတ်မည်ကြံပါသည်”

မင်းကြီးသည် အဇာတသတ်ကို ခွင့်လွှတ်ကာ ထီးနန်းကို လွှဲအပ်ပေးလိုက်သည်။

“ချစ်သား၊ သင့်ကို ငါသည် မင်းစည်းစိမ်ကို ပေးလို၍သာ မွေးမြူသည်။ ယခုပင် ထီးနန်းကို ယူလော့”

အဇာတသတ်သည် ထီးနန်းကိုရသော်လည်း ရှင်ဒေဝဒတ်က မကျေနပ်သေး။ ခမည်းတော် ကို သတ်စေသည်။ အဇာတသတ်သည် ခမည်းတော်ကို ထောင်သွင်းလျက် အမျိုးမျိုးညှဉ်းဆဲ၍ သတ်လေသည်။

80. Ajātasattu, the evil son.

Ajātasattu, with the intention of killing his father King Bimbisāra, entered the palace concealing the sword in between his thighs (or in the groin). The guards became aware of it and seizing him sent to the king.

The king asked, "Dear son! why do you want to kill me"

The prince replied, "Father! I plan to kill you because I want the Kingship."

The king forgiving Ajātasattu handed over the kingship saying, "Dear son! because I wish to give you the kingship I have nourised you; so, even now take over the kingship."

Though Ajātasattu obtained the throne, Devadatta was not satisfied and made him to kill his father. Ajātasattu after imprisoning his father and torturing him in various ways killed his father.

၈၁။ ဗုဒ္ဓနှင့် လေးသည်တော်

ဒေဝဒတ်ကိုယ်တိုင်လည်း ဗုဒ္ဓကိုသတ်ရန် စီစဉ်သည်။ ဒေဝဒတ်သည် အဇာတသတ်မင်း၏ လက်ရွေးစင် လေးသည်တော်တို့ကို စေလွှတ်၍ ပစ်သတ်စေသည်။

ဗုဒ္ဓ၏ မေတ္တာတန်ခိုးကြောင့် လေးသည်တော်သည် မသတ်နိုင်။ ဗုဒ္ဓ၏ ခြေတော်အစုံကို ဦးတိုက်၍ မိမိအပြစ်ကို ဝန်ခံတောင်းပန်သည်။

ဗုဒ္ဓက-“ဒါယကာ၊ သင့်အပြစ်ကို ငါ အမှတ်မထား။ သည်းခံခွင့်လွှတ်သည်။ သရဏဂုံ သုံးပါးကိုသာ ဆောက်တည်လော့” ဟုဆိုကာ ခွင့်လွှတ်တော်မူသည်။

81. Buddha and the archer

Davadatta himself planned to assassinate Buddha, Devadatta sent choice archers of king Ajātasattu and let them shoot at Buddha to kill.

Because of the loving-kindness of Buddha, the archers were unable to do so. They dropped down at the Buddha's feet with their heads and apologized admitting their guilt.

Buddha forgave them saying, "Devotee! I don't bear grudge against your guilt; I forgive you. Observe and adhere to the three refugees."

၈၂။ သူသတ်သမား ဒေဝဒတ်

ဒေဝဒတ်လည်း ဗုဒ္ဓကို မိမိကိုယ်တိုင် သတ်တော့မည်ဟု ကြံရွယ်ကာ ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်ပေါ်တွင် ကျောက်တုံးကြီးကို ခလုတ်ဖြင့် တပ်ဆင်ထားသည်။

တောင်ခြေရင်း၌ ဗုဒ္ဓစကြိုလျှောက်စဉ် ခလုတ်ဖြုတ်၍ လှိုမ့်ချလိုက်သည်။ လမ်းခုလတ်မှ ကျောက်တုံးနှစ်ခုတို့ ခံနေသောကြောင့် ကျောက်တုံးကြီးသည် ဗုဒ္ဓထံသို့ရောက်အောင် ကျမလာပေ။ သို့ရာတွင် ကျောက်ချပ်လွှာတစ်ခု ပဲ့စဉ်ကာ ဗုဒ္ဓ၏ ခြေမတော်ကို ထိသွားသည်။ သွေးခြည်ဥ သွားသည်။ သမားတော်ဇီဝက လာရောက်၍ ဆေးကုပေးရသည်။

သူသတ်သမား ဒေဝဒတ်
Devadatta, the assassinaton

နာဠာဂီရိဆင်ဖြင့် တိုက်ခြင်း
 Attack with the elephant Nālāgīri

82. Devadatta, the assassinator

Devadatta also intending to assassinate Buddha by him-self, installed a huge rock with trigger on Gijjhakuta hill.

While Buddha was pacing to and fro at the foot of the hill, he pulled the trigger and let the rock roll down. Enroute, there arose two rocks intercepting and so the huge rock did not fall down upon Buddha. But a piece of rick splintered from the huge rock and hit Buddha's big toe which became extravasated. Royal physician Jivaka came and cured the Buddha.

၈၃။ နာဠာဂီရိဆင်ဖြင့် ကိုက်ခြင်း

ဒေဝဒတ်သည် ဗုဒ္ဓကိုလုပ်ကြံရန် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ကြိုးစားသော်လည်းမအောင်မြင်။ တတိယအကြိမ် ကြိုးစားပြန်သည်။ ထိုအကြိမ်တွင် အလွန်ကြမ်းတမ်းသော နာဠာဂီရိဆင်ကြီးကို အရက် ကိုးမောင်းတိုက်၍ လွှတ်လိုက်သည်။

နာဠာဂီရိဆင်ကြီးသည် ဆွမ်းခံကြွလာသော ဗုဒ္ဓကို ရန်ပြုရန် ပြေးလာသည်။ ထိုအခါ ရှင်အာနန္ဒာသည် အသက်ကို စွန့်၍ ရှေ့သို့တက်သည်။ ဗုဒ္ဓရှေ့မှ ရပ်သည်။

ဗုဒ္ဓက- “အာနန္ဒာ၊ ဖယ်လော့။ ငါ့ရှေ့မှ မရပ်တည်နှင့်” ဟု ဆိုတော်မူသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ရှင်အာနန္ဒာကို ဖယ်ရှားပြီးလျှင် ဆင်ကြီးကို ရင်ဆိုင်သည်။

ထိုစဉ် ကြောက်လန့်တကြား ပြေးလွှားနေကြသော လူအုပ်ထဲမှ မိခင်တစ်ယောက်သည် သားငယ်ကို နာဠာဂီရိဆင်နှင့် ဗုဒ္ဓအကြား၌ ချ၍ သွေးရူးသွေးတန်းဖြင့် ထွက်ပြေးလေသည်။ သူငယ်လည်း ဟစ်အော်ငိုကြွေးနေသည်။

ဗုဒ္ဓသည် နာဠာဂီရိဆင်ကို မေတ္တာထား၍ နှစ်သိမ့်ဖျောင်းဖျသည်။ ကလေးငယ်ကို ကယ်တင်သည်။

ဆင်ကြီးလည်း ချက်ချင်းပင် စိတ်လျှော့ ပျော့ပျောင်းသွားသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ ခြေတော်ရင်း၌ ဝပ်စင်းရှိခိုးလေသည်။ (အောင်ခြင်းရှစ်ပါးတွင် တစ်ပါးဖြစ်သည်)

83. Attack with the elephant Nālāgīri

Twice Devadatta had endeavoured to kill Buddha with failure. For the third time he tried again. This time, he set the fierce elephant Nālāgīri after letting him drink intoxicating liquor measuring nine maunds (unit of measure approximately equal to 22.5 Viss).

Elephant Nālāgīri came running to attack Buddha who was going round for alms. Rev: Ananda then stepped and stood in front of Buddha sacrificing himself.

Buddha saying, "Ānanda! move aside; don't stand in front of me" "Thus removing Ananda Buddha confronted the elephant.

At that time, from the throng of people running amock through fear, a mother depositing her young son between Buddha and elephant Nālāgīri, ran away in a frenzy. The child was also crying aloud.

Buddha appeased Nālāgīri with loving-kindness and saved the child.

The elephant also became softened immediately and paid homage to Buddha, falling down at Buddha's feet.

(One of the eight victories of Buddha.)

၈၄။ ဗုဒ္ဓနှင့် မွတ်သိပ်သူ

ဗုဒ္ဓသည် အာဠဝိပြည်သို့ ကြွတော်မူစဉ် ဆာလောင်မွတ်သိပ်နေသော ဆင်းရဲသား ပုဏ္ဏား တစ်ယောက်ကို ထမင်းကျွေး၍ တရားဟောတော်မူသည်။ ထိုအခါ ရဟန်းအချို့က ကဲ့ရဲ့ကြသဖြင့် ဗုဒ္ဓက-

“ချစ်သားတို့၊ ဆာလောင်မွတ်သိပ်နေသူအား တရားဟောသော်လည်း အချည်းနှီးပင်။ ထို့ကြောင့် ငါသည် မွတ်သိပ်သူကို အစာကျွေး၍ တရားဟောခြင်းဖြစ်သည်။ လောက၌ ဆာလောင်ခြင်း၊ မွတ်သိပ်ခြင်းနှင့်တူသော ရောဂါမရှိ” ဟူ၍ ဆိုဆုံးမတော်မူသည်။

84. Buddha and the famished person

While going to Alavī, Buddha after feeding a famished and poor brahmin, delivered a discourse to him. Then some of the monks censured it. Buddha saying, "Dear monks! it is invain to deliver a sermon to one who is famished; so (first of all) I feed the famished person and then only, I admonish him delivering a sermon. In this world there does not exist any disease equal to starvation and hunger," admonished the monks.

၈၅။ ဒေဝဒတ်၏ နိဂုံး

ဗုဒ္ဓသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ ဝါ ၂၀ မြောက် ဝါဆိုတော်မူသည်။ ထိုစဉ် ဒေဝဒတ်သည် သံဃာဂိုဏ်းခွဲကာ မိမိဘက်ပါသော သံဃာ ၅၀၀ နှင့်အတူ ဂယာသီသသို့ သွားသည်။ ဂိုဏ်းသီးခြားထူထောင်ကာ ဘုရားတစ်ဆူလုပ်နေသည်။

သို့သော် မကြာမီပင် တပည့်ရဟန်းများ စိတ်ပျက်စပြုလာကြသည်။ ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ရှင်မောဂ္ဂလာန်တို့ ကြွရောက်လာပြီး တရားဟောသောအခါ ထိုရဟန်းများသည် ဗုဒ္ဓထံ ပြန်သွားကြလေသည်။

ဒေဝဒတ်လည်း စိတ်ထိခိုက်ကာ သွေးအန်ရောဂါ ရရှိသည်။

ကိုးလခန့်ကြာသောအခါ ဗုဒ္ဓကိုတောင်းပန်လိုသဖြင့် တပည့်များအား သူ့ကို ဗုဒ္ဓထံ သို့ ခေါ်ခိုင်းသည်။ တပည့်တို့ကလည်း ဒေဝဒတ်ကို ထမ်းစင်ဖြင့်ထမ်း၍ ခေါ်ဆောင်လာကြသည်။

သူတို့သည် ဇေတဝန်ကျောင်းအနီးရှိ ရေကန်သို့ရောက်သောအခါ ထမ်းစင်ကို ခဏချ၍ ဝေးချီကြသည်။

ဒေဝဒတ်သည် ထမ်းစင်ထက်မှဆင်း၍ မြေသို့ ခြေအချတွင် မြေမျိုခံရလေသည်။

85. Demise of Devadatta

For the twentieth lent season Buddha spent the lent at Veluvana monastery in Rājagaha. At that time, Devadatta creating a schism among the monks and taking five hundred monks who sided with him, went to Gayasisa. He formed a separate religious sect and made himself an enlightened Buddha.

But, not long after, the follower monks became disheartened. ¹¹ Rev: Sariputta and Rev: Moggalāna visited them and delivered discourses. those monks returned to Buddha.

Devadatta also was greatly affected and was afflicted with haematemesis (vomitting of blood) disease.

After about nine months Devadatta wishing to beg forgiveness from Buddha, asked his followers to carry him to Buddha. The followers carrying him on a stretcher brought him to the Buddha.

On reaching a lake near Jetavana monastery they lowered the stretcher on the ground for a while and bathed in the lake.

Devadatta stepping down from the stretcher put down his feet on the ground and was swallowed up by a fissure in the earth.

၈၆။ ဇီဝကနှင့် အဇာတသတ်

အဇာတသတ်မင်းသည် ခမည်းတော် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို သတ်မိသောကြောင့် စိတ် မချမ်းမသာ ဖြစ်နေခဲ့သည်။ သူ့ဆရာ ဒေဝဒတ် မြေမျိုခံရကြောင်း ကြားသိသောအခါ သတ်သံဝေဂရသွားသည်။ ထိုစဉ် သမားတော် ဆရာဇီဝက၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ဗုဒ္ဓထံ ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်လာသည်။ အမြင်မှန် ရသွားသည်။

86. Jivaka and Ajātasattu

Because he had killed his father King Bimbisāra, King Ajātasattu became unhappy and desperate. When he heard that his teacher Devadatta was swallowed up by the earth, he became remorseful. Then under the guidance of the royal physician Jivaka he took refuge in Buddha and gained the right view.

၈၇။ အမ္မပါလီ

ဗုဒ္ဓသည် ဝေသာလီပြည် ကောဋိရွာ၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ပြည့်တန်ဆာမ အမ္မပါလီသည် ဗုဒ္ဓကို လာရောက်ဖူးမြော်ပြီးသော် ဆွမ်းပင့်သည်။ ဗုဒ္ဓက ကြည်သာစွာ လက်ခံတော်မူသည်။ အမ္မပါလီသည် ဆွမ်းပင့်၍ ရခဲ့သောကြောင့် ရထားဖြင့် အိမ်သို့ ဝမ်းမြောက်စွာပြန်လာသည်။ လမ်းတွင် လိစ္ဆဝိမင်းတို့၏ ရထားများနှင့် ဆုံမိသည်။ အမ္မပါလီသည် ဘုရားကို ဆွမ်းပင့်၍ ရခဲ့သည်ဟူသောစိတ်ဖြင့် ဝင့်ကြားကာ လိစ္ဆဝိမင်းတို့၏ ရထားများကို ရှောင်မပေး။ ထမ်းပိုးချင်း၊ ဘီးချင်း၊ ဝင်ရိုးချင်း ထိခိုက်စေလျက် မောင်းနှင်သည်။ သည်တွင် လိစ္ဆဝိမင်းတို့က အကျိုးအကြောင်း မေးကြသည်။

“ဟယ်-အမ္မပါလီ၊ အဘယ်ကြောင့် ငါတို့၏ရထားကို မရှောင်ဘဲ မောင်းနှင်ရသနည်း။”

“အကျွန်ုပ်သည် ဗုဒ္ဓဘုရားနှင့် သံဃာတော်များကို ဆွမ်းပင့်လာခဲ့သူဖြစ်သည်။”

“အမ္မပါလီ၊ ငွေတစ်သိန်းပေးပါမည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားကို ငါတို့ဆွမ်းကပ်ပါရစေ”

“အရှင်သားတို့၊ ဝေသာလီပြည်အလုံးကို ပေးသော်လည်း သင်တို့အား ဆွမ်းကျွေးခွင့် မပေးနိုင်ပါ။”

ထိုအခါ လိစ္ဆဝိမင်းတို့က “အချင်းတို့ အမ္မပါလီက ငါတို့ကို အနိုင်ရသွားပြီ”ဟူ၍ အချင်းချင်း ပြောဆိုကြလေသည်။

87. Ambapālī

While Buddha was residing at Koti village in Vesālī, the courtesan Ambapālī came and paying homage to Buddha invited Buddha to accept alms. Buddha willingly accepted the invitation.

ଅମ୍ବପାଲି
Ambapāli

မျက်နှာမလိုက်
Buddha is not biased

Ambapālī receiving Buddha's acceptance, returned to her house happily. On the way she met with Licchavi princes. Ambapālī being puffed up as she had obtained the opportunity to offer meals to Buddha, did not avoid the carriage of Licchavī princes. She drove her carriage causing to strike the yoke against yoke, the wheels against wheels and the axle against axle. Licchavī princes enquired about the matter saying, "Ambapālī! Why do you drive your carriage without shunning our carriages?"

Ambapālī replied, "I am the person who have invited Buddha and the monks for meals."

The princes requested. "Ambapālī! we will give you one lakh (of rupees). Let us offer meals to Buddha."

Ambapālī said, "Princes! I will not give you the opportunity to serve meals to Buddha, even if you offer the whole city of Vesālī."

At that Licchavī Princes said to one another, "Friends! Ambapālī has won over us."

၈၈။ မျက်နှာမလိုက်

လိစ္ဆဝိမင်းတို့သည် ဗုဒ္ဓထံ ဆက်သွားကြသည်။ ဗုဒ္ဓထံမှ တရားနာပြီးသောအခါ “အရှင်ဘုရား၊ နက်ဖြန်တွင်သံဃာများနှင့်အတူ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရန် ကြွတော်မူပါ” ဟု ပင့်ဖိတ်သည်။

“ချစ်သား လိစ္ဆဝိမင်းတို့၊ ငါဘုရားသည် နက်ဖြန်အတွက် အဓမ္မပါလိ၏ဆွမ်းကို လက်ခံပြီးပြီ” ဟု ဗုဒ္ဓက မိန့်တော်မူသည်။ လိစ္ဆဝိမင်းတို့၏ဆွမ်းကို ငြင်းပယ်တော်မူသည်။

ထိုအခါ လိစ္ဆဝိမင်းတို့က “အချင်းတို့ အဓမ္မပါလိက ငါတို့ကို အနိုင်ရသွားပြန်ပြီ” ဟူ၍ အချင်းချင်း ပြောဆိုကြလေသည်။

88. Buddha is not biased

Licchavī princes continued to go to Buddha. After sermons they invited Buddha saying, "Rev: Sir! tomorrow please come with the monks to partake meals (offered by us)."

Buddha saying "Princes! I have accepted Ambapālī's invitation for tomorrow". and refused their offer.

Then Licchavī princess said to one another, "Ambapālī had won over us."

ရတနာ စစ်သူကြီး သီဟသေနာပတိ

ဝေသာလီပြည်မှ စစ်သူကြီး သီဟသေနာပတိသည် တိတ္ထိခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သူ နိဂဏ္ဌ၏ တပည့်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ လိစ္ဆဝိမင်းတို့က ဗုဒ္ဓအကြောင်း ချီးကျူးပြောဆိုကြသည်ကို အကြိမ်ကြိမ်ကြားသဖြင့် သွားရောက်ဖူးမြော်မည်ပြုသည်။ ထိုအခါ နိဂဏ္ဌက မသွားရန်တားသည်။

နောက်ဆုံးတွင် သီဟသေနာပတိသည် ဗုဒ္ဓထံသွား၍ သိလိုသော တရားတို့ကိုမေးမြန်းလျှောက်ထားသည်။ ဗုဒ္ဓက ရှင်းပြရာ ကျေနပ်နှစ်သက်သွားသည်။ ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သော ဥပါသကာအဖြစ် မှတ်ယူရန် လျှောက်ထားသည်။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက အတင်းမတိုက်တွန်းပေ။

“ချစ်သား သီဟသေနာပတိ၊ စဉ်းစဉ်းစားစား ပြုလုပ်ပါ။ သင်တို့လို ထင်ရှားသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးအဖို့ စဉ်းစဉ်းစားစား ပြုလုပ်မှသာ ကောင်း၏”

“အရှင်ဘုရား ယခုလို မိန့်ကြားတော်မူသည့်အတွက် တပည့်တော် ပို၍ပင် ကျေနပ်နှစ်သက်ပါသည်။ အခြားသော ဆရာတို့ဆိုပါက သည်လို မိန့်ဆိုမည် မဟုတ်ပါ”

“ချစ်သား သီဟသေနာပတိ၊ သင့်အိမ်သည် နိဂဏ္ဌတို့ကို အမြဲလှူဒါန်းသောအိမ်ဖြစ်သည်။ ယခု ငါဘုရားကို ကိုးကွယ်သော်လည်း နိဂဏ္ဌတို့ကို ဆက်လက်လှူဒါန်းပါ”

“အရှင်ဘုရား၊ ယခု မိန့်ကြားတော်မူသော စကားကြောင့်လည်း အတိုင်းထက်အလွန် ဝမ်းသာအားရ ဖြစ်ရပါသည်”

89. Commander-in-chief of the army General Sīhasenapati.

Sīhasenapati, commander-in-chief of the army was a follower of Nigantha, the head of an heretical sect. Hearing the praises of Buddha by Licchavī princes again and again, he desired to go and pay homage to Buddha. Nigantha hindered him from going.

At last, Sīhasenapati went to Buddha and enquired about the doctrines which he wished to understand. When Buddha explained them he became satisfied and pleased. He requested Buddha to acknowledge him as an ardent devotee taking refuge in the three refuges. Then Buddha did not urge him saying, "Dear Sīhasenapati! do it with careful consideration; as for the persons famous like you, it is well and good to do only with careful consideration."

Sīhasenapati said, "Rev: Sir! because you have said so I have become more pleased and satisfied. As for some other teachers they will not say so."

Buddha said "Sīhasenapati! your house has always offered meals to the niganthas. Though you have taken refuge in me now, continue to give offerings to the niganthas."

Sihasenapati said, "Rev: Sir! Because of your present sayings, I am extremely happy and pleased."

၉၀။ ၄၅ ဝါမြောက်သော်

ဗုဒ္ဓသည် ၄၅ ဝါမြောက်ဖြစ်သော နောက်ဆုံးဝါကို ဝေသာလီပြည်နှင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် အကြား ဝေဠုဝရွာ၌ ကပ်ဆိုတော်မူသည်။

ယခုအချိန်တွင် ဗုဒ္ဓသည် သက်တော် ၇၉ နှစ် ကျော်လာပြီ။ အိုမင်းရင့်ရော်လာပြီ။ မိထွေးတော်ဂေါတမီ၊ ယသော်ဓရာဒေဝီ စသူတို့သည် ရဟန္တာမအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးနောက် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခဲ့ကြပြီ။ ညီတော် နန္ဒမင်းသား၊ သားတော်ရာဟုလာ စသူတို့သည်လည်း ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီးနောက် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုကုန်ကြပြီ။

တစ်နေ့သ၌ ဗုဒ္ဓသည် ဝမ်းသွေးသွန်ရောဂါ ရရှိတော်မူသည်။ ရှင်အာနန္ဒာသည် များစွာ ပူပန်စိုးရိမ်ခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓသည် ရောဂါကင်းပျောက်သွားသောအခါတွင်မှ ဝမ်းသားမဆုံး ဖြစ်ခဲ့သည်။

“အရှင်ဘုရား၊ ယခုမှ စိတ်အေးရပါတော့သည်။ ယခင်ကမူ အရှင်ဘုရား ရောဂါ ခံစားနေရပုံကိုကြည့်ပြီး တပည့်တော် ဘာကိုမျှ သတိမရနိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့ရပါသည်”

90. Forty-fifth lent

Buddha spent the forty-fifth lent which was the last lent, in Veluva vil- lage, situated between Vesalī and Rājagaha.

At that time Buddha was more than seventy-nine years old, had become aged and withered, step-mother Gotamī, Yasodharādevī and oth- ers having attained arahatship had all passed away. Others such as younger brother Nanda and son Rāhulā also after becoming arahats had passed away.

One day Buddha was afflicted with dysentery. Rev: Ānanda felt very worried and anxious. When Buddha was cured of the disease, he was extremely glad and said, "Rev: sir! Only I have peace of mind; before, observing your sufferings I am unable to remember anything."

၉၁။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ

ဝါကျွတ်သောအခါ ဗုဒ္ဓသည် သာဝတ္ထိပြည်သို့ ကြွရောက်သီတင်းသုံးတော်မူသည်။ ထိုစဉ် ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သူ၏ဇာတိဖြစ်သော နာဠကရွာရှိ မယ်တော်၏ တိုက်ခန်း၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည်။

ရှင်သာရိပုတ္တရာကို သင်္ဂြိုဟ်ပြီးနောက် အရှင်စုန္ဒသည် ဓာတ်တော်ကို ရွှေကြွတ်ဖြင့် ထည့်ကာ ဗုဒ္ဓထံ လာရောက်ပြသသည်။ ဗုဒ္ဓသည် ဓာတ်တော်ကို လက်ဝါးပြင်၌ တင်လျက်-

“ချစ်သားရဟန်းတို့၊ ရှင်လူရဟန်းတို့အား တရားဖြင့် ဆုံးမပေးသော ငါ့သားတော်ကြီးသည် သင်္ခါရမီး ငြိမ်းခဲ့သဖြင့် ဓာတ်အစုမ္မသာ ကျန်တော့သည်။ သင်တို့လည်း မပေါ့လျော့ကြနှင့်။ ငါ့သားတော်ကြီး သာရိပုတ္တရာသည် ပညာလည်းရှိ၏။ အလိုလည်း နည်း၏။ လုံ့လလည်း ရှိ၏။ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌လည်း မွေ့လျော်၏။ သူတော်ကောင်းပီသလှ၏။ ဤသို့ ကျေးဇူးဂုဏ်အထူးနှင့် ပြည့်စုံသော ငါ့သား သာရိပုတ္တရာ၏ ဓာတ်တော်ကို ကြည့်ကြကုန်လော့” ဟူ၍ မိန့်တော်မူသည်။

91. Reverend Sāriputta

At the end of the lent Buddha went and stayed a Savatthi. At that time Rev: Sāriputta passed away in his mother's chamber at his native village Nalaka.

After the cremation of Rev: Sāriputta, Rev: cunda brought the relics in a golden urn and showed it to Buddha. Buddha placing the relics on his palm, admonished the monks saying, "Dear monks! as my eldest son who admonished monks and men with dhamma (doctrines) has extinguished the fire of constituents (sankhara), only his relics remain. You all also don't be negligent. My eldest son Sāriputta has wisdom, is of little wants, in industrious, takes pleasure in solitude and is virtuous. Look at the relics of my son Sariputta who is endowed with these extraordinary qualities."

၉၂။ ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမ

ရှင်အာနန္ဒာလည်း စိတ်ထိခိုက်လှသဖြင့် ရှိုက်ငင်ငိုကြွေး၏။ (ရှင်အာနန္ဒာသည် ဗုဒ္ဓ ကိုသာ အမြဲမပြတ် လုပ်ကျွေးပြုစုခဲ့သည်။ ရဟန္တာမဖြစ်သေး။ သောတာပန်သာ တည်သေးသည်။)

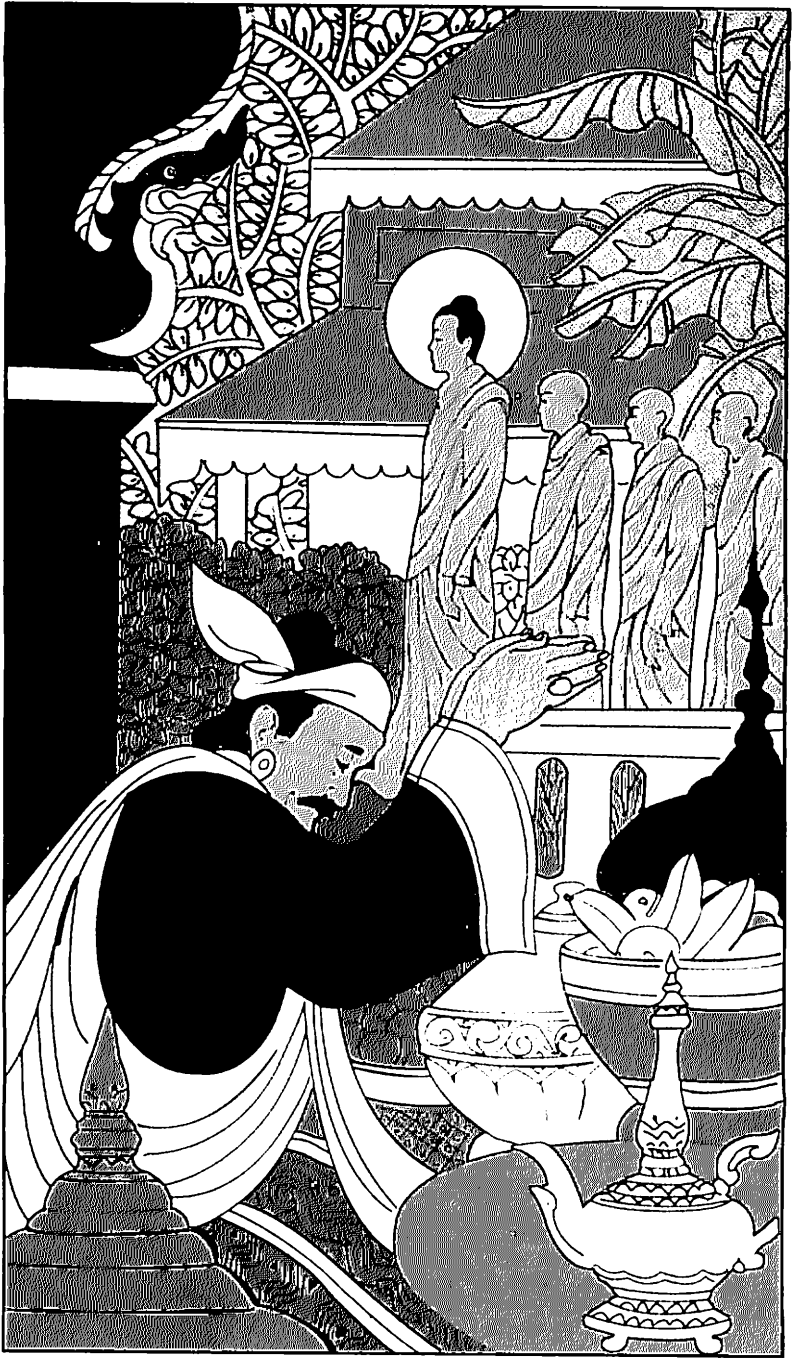
ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက တရားပြ ဆုံးမသည်။

“ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ ရှေးကပင် သင့်အား ငါဟောကြားဖူးပြီ မဟုတ်လော။ အဘယ်ကြောင့် ငိုကြွေးနေပါသနည်း။ အမိ၊ အဖ၊ နှမ၊ အစ်ကို အစ်မရှိသော ချစ်ခင်အပ်သူတို့နှင့်

အရှင်သာရိပုတ္တရာ
Reverend Sāriputta

စုန္ဒ၏ဝက်ပျိုသားဆွမ်း
Tender pork-curry of Cunda

ရှင်သဖြင့် ကွေကွင်းရခြင်း၊ သေသဖြင့် ကွေကွင်းရခြင်းသဘောသည် လောက၌ ထင်ရှားရှိ၏။ ထိုသဘော တရားကို ခန္ဓာငါးပါးရှိသေးသမျှ တွေ့ကြုံရမည်သာ”

ဗုဒ္ဓလည်း အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဓာတ်တော်ကို သာဝတ္ထိပြည်တွင် စေတီတည်စေသည်။

92. Buddha's admonition

Rev: Ānanda being greatly affected wept bitterly. Rev: Ānanda had permanently served Buddha; he had not attained arahatship but gained only the first path of fruition (sotapanna.)

Buddha delivering sermons admonished him. "Dear Ānanda! isn't that I have admonished you before: why are you weeping? It is apparent in this world that one will be separated from one's loved ones such as mother, father, sister, brother etc. While still alive or by passing away (death). So long as there exist five constituents (of the body) this principle will also be found."

Buddha let the relics of Sāriputta to be enshrined in a shrine built in Sāvatti.

၉၃။ အရှင်မောဂ္ဂလာန်

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓသည် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံကာ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူ၏။ ရောက်တော်မူ၍ မကြာမြင့်မီပင် အရှင်မောဂ္ဂလာန် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော်မူသည်။

ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင်ပင် ကြပ်မတ်၍ မီးသဂြိုဟ်တော်မူသည်။ ဓာတ်တော်တို့ကိုယူ၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော် တံခါးမုခ်ဝ၌ စေတီတည်သည်။

93. Rev: Moggalāna

Then Buddha went to Rājagaha surrounded by monks. Not long after Buddha's arrival Rev: Moggalāna passed away. Buddha himself supervised and cremated him. Taking the relics Buddha let construct a shrine at the gate of Veluvana monastery.

၉၄။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော့မည်

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓသည် ဝေသာလီပြည်သို့ ကြွချီတော်မူသည်။ တစ်နေ့တွင် ရှင်အာနန္ဒာအား မိမိ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော့မည်ဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်ဟပြောဆိုတော်မူသည်။ ရှင်အာနန္ဒာလည်း များစွာ ပူဆွေးသောကရောက်ရာ ဗုဒ္ဓက တရားပြ ဆုံးမတော်မူသည်။

“ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ ခင်မင်သောသူတို့နှင့် တစ်နေ့နေ့တွင် သေကွဲကွဲရမည်။ ရှင်ကွဲကွဲရမည်။ ကိုယ့်လမ်းကိုယ်သွား၊ သူ့လမ်းသူသွား၊ တခြားစီ ဖြစ်ရမည် မဟုတ်လော။ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်လာသည့် အရာဟူသမျှ ပျက်စီးတတ်သောသဘောရှိသည်။ မပျက်စီးပါနှင့်ဟု ဆို၍မရ”

ထို့နောက် ဗုဒ္ဓသည် ရှင်အာနန္ဒာအား ဝေသာလီပြည်ရှိ ရဟန်းအားလုံးကို စည်းဝေးရန် ဖိတ်ကြားစေပြီးသော်-

“ချစ်သားရဟန်းတို့၊ ငါဘုရားသည် ယနေ့မှစ၍ သုံးလမြောက်သောနေ့တွင် ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုတော့မည်။ ထို့ကြောင့် ချစ်သားတို့၊ မမေ့မလျော့နေကြ။ သတိရှိသူ၊ သီလရှိသူ ဖြစ်ကြ။ ကောင်းစွာ တည်ကြည်ကြ။ ကောင်းသောအကြံကို ကြံကြ။ မိမိကိုယ်ကို မိမိ စောင့်ရှောက်ကြ” ၊ မိန့်တော်မူသည်။

94. Buddha will pass into Nibbāna.

Then Buddha proceeded to Vesalī. One day Buddha spoke out to Rev: Ānanda that he would soon be passing away. Rev: Ānanda also was greatly grieved and so Buddha delivered discourses to admonish him.

“Dear Ānanda! Is it not that one will be separated from the loved ones while still alive or by death. One will journey one's own way and others will travel their ways: things will happen separately. Everything made and assembled has the nature of perishing; cannot forbade not to perish.”

Then Buddha asked Rev: Ānanda to invite all the monks residing in Vesalī and said, “Dear monk! on the third month counting from to-day I will pass away. So don't be negligent; be possessed of midfulness and virtues, be steadfast; think of only the good plans and guard yourselves.”

၉၅။ စုန္ဒ၏ ဝက်ပျိုသားဆွမ်း

ဗုဒ္ဓသည် ဘဏ္ဍာရွာသို့ ကြွတော်မူသည်။ ရဟန်းအပေါင်းလည်း စိတ်နှလုံး ညှိုးငယ်စွာဖြင့် နောက်တော်မှ ခြံရံလိုက်ပါကြသည်။

ဘဏ္ဍာရွာသို့ ရောက်ပြီးနောက် တစ်ရွာပြီး တစ်ရွာသို့ ဆက်လက်ကြွချီတော်မူသည်။ ထိုရွာများ၌ ခေတ္တနားနေသီတင်းသုံးစဉ် ရဟန်းများနှင့် ရွာသူရွာသားများကို တရားဟောတော်မူသည်။

ပါဝါပြည်သို့ရောက်သောအခါ ဗုဒ္ဓအား သူကြွယ်စုန္ဒက ဝက်ပျိုသားဆွမ်းကို ဆက်ကပ်လှူဒါန်းသည်။

ဗုဒ္ဓသည် ထိုဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးပြီး မကြာမီပင် အလွန်ပြင်းထန်သော ဝမ်းသွေးသွန်ရောဂါကို ခံစားရသည်။

ရောဂါပြင်းသော်လည်း ဗုဒ္ဓသည် သည်းခံကာ ကုသိနာရုံပြည်သို့ ဆက်လက်ကြွတော် မူသည်။ ထိုနေ့ကား ကဆုန်လပြည့်နေ့၊ ဗုဒ္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူမည့်နေ့။

95. Tender pork-curry of Cunda

Buddha then proceeded to Bandu village. The monks also followed Buddha with sad and dejected mind.

After reaching Bandu village Buddha proceeded village after village. Stopping and residing for a while in those villages Buddha delivered discourses to monks and villagers.

On arriving at Pava city Cunda the banker offered the tender pork-curry to Buddha. Not long after per aking of the meal Buddha suffered very serious dysentery.

Though the disease was severe, Buddha tolerating it, proceeded towards Kusināra. That day was the full moon day of the month Kason on which day Buddha will pass into nibbāna.

၉၆။ ကုသိနာရုံသို့

ကုသိနာရုံသည် ပါဝါမြို့၏ အရှေ့တောင်ဘက်၌ တည်ရှိသော အကွာတွင်ရှိသည်။ လမ်းခရီးရှိ သရက် တောတစ်ခုသို့ ရောက်သောအခါ ဗုဒ္ဓသည် ခေတ္တနား၍ လျောင်းနေတော်မူသည်။ ထိုသို့ နေတော်မူရာမှ ရှင်အာနန္ဒာအား ဝက်ပျံသား ဆွမ်းကပ်သော စုန္ဒစိတ်မကောင်း မဖြစ်စေရအောင် ဟောပြောဖို့ မှာကြားတော်မူသည်။

“ချစ်သားအာနန္ဒာ၊ စုန္ဒ၏ သားဖြစ်ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသောကြောင့် ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူမည်ဟု လူအများ ပြောဆိုကြလိမ့်မည်။ သို့ပြောလျှင် စုန္ဒသည် စိတ်နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်လိမ့်မည်။ စင်စစ် ငါဘုရားသည် စုန္ဒ၏ သားဖြစ်ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးသောကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာန် စံသည်မဟုတ်။ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးသည်ဖြစ်စေ၊ မပေးသည်ဖြစ်စေ ငါဘုရားသည် ယနေ့ပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူမည် မလွဲဖြစ်သည်။ စုန္ဒသည် ငါဘုရားကို နောက်ဆုံး ဆွမ်းလှူရသောကြောင့် ပို၍ပင် အကျိုးထူးရသည်။ ဘုရားဖြစ်မည့်နေ့ လှူသောဆွမ်းနှင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့်နေ့ လှူသောဆွမ်းတို့ သည် အကျိုးကြီးပုံချင်း တူသည်”

96. Towards Kusināra

Kusināra was situated about six miles away in the southeast (direction) of Pava city. During the journey, reaching a mango forest Buddha rest for a

while and stayed lying down. Thus staying Buddha instructed Rev: Ānanda to give a talk to Cunda so that Cunda who had offered tender pork-curry to Buddha would not feel unhappy.

"Dear Ānanda! people will say that I pass away because I have pertaken the meal cooked with meat offered by Cunda. Being said thus Cunda will become unhappy. Actually it is the fast that my passing away is not because of that meal. Whether I partake of that meal or not it is certain that I will pass away today. Because Cunda has the opportunity to after the last meal to me, he will gain greater benefit. The meal offered on the day when Buddha will become the Enlightened Buddha and the meal offered on the day of Buddha's passing away, are of great and equal benefit.

၉၇။ အင်ကြင်းဥယျာဉ်ဝယ်

ညနေချမ်းအချိန်တွင် ဗုဒ္ဓသည် ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့၏အင်ကြင်းဥယျာဉ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူသည်။ အာနန္ဒာအား “ချစ်သား၊ ငါဘုရား ပင်ပန်းတော်မူလှသည်။ မလ္လာမင်းတို့ ခင်းထိုင်လေ့ရှိသော ညောင်စောင်းကို အင်ကြင်းပင်ပျို နှစ်ပင်အကြား မြောက်ဘက်သို့ ခေါင်း ရင်းထား၍ ခင်းပါ” ဟူ၍ မိန့်တော်မူသည်။

ရှင်အာနန္ဒာသည် ဗုဒ္ဓမှာတော်မူသည့်အတိုင်း အခင်းကို ပြုလုပ်ပေးသည်။ သူသည် နှစ်ပေါင်းများစွာ နောင်တော်ဘုရားကို နေ့ညမပြတ် လုပ်ကျွေးခဲ့သည်။ နေရာခင်းပေးခဲ့သည်။ ယခုနောက်ဆုံး နေရာခင်းပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဝမ်းနည်း စိတ်ထိခိုက်လှသဖြင့် မျက်ရည်များ တဖြိုင်ဖြိုင် ကျလာလေသည်။

97. In the sal garden

In the evening Buddha reached the sal garden of Malla kings. Buddha said to Ānanda, "Dear Ānanda! I feel extremely tired; lay out the royal couch of Malla kings between two sal trees keeping the head (of the couch) to the north."

Rev: Ānanda did as instructed by Buddha. Ānanda had attended his brother Buddha for many years throughout day and night. He laid out the place for Buddha; the present laying out for Buddha was the last one. He was greatly affected and tears rolled down abundantly and incessantly.

အင်ကြင်းဥယျာဉ်ဝယ်
In the sal garden

နောက်ဆုံးပူဇော်ခြင်း
The last homage

၉၈။ နောက်ဆုံးပူဇော်ခြင်း

ထိုအချိန်တွင် နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းလည်း စုဝေးရောက်ရှိလာကြသည်။ ဗုဒ္ဓကို နောက်ဆုံးပူဇော်သည့်အနေဖြင့် ပန်းမျိုးစုံကြွ၍ ပူဇော်ကြသည်။ နံ့သာမျိုးစုံ အခိုးအထုံတို့ဖြင့် ပူဇော်ကြသည်။ နတ်တူရိယာတို့ဖြင့် သီဆိုတီးမှုတ် ပူဇော်ကြသည်။ ထိုအခါ ဗုဒ္ဓက ရှင်အာနန္ဒာအားပူဇော်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်းဟောကြားတော်မူသည်။

“ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ သည်ကဲ့သို့ ပူဇော်ခြင်းမျိုးသည် ငါဘုရားကို ပူဇော်ခြင်း၊ အရိုအသေပြုခြင်း၊ မြတ်နိုးခြင်း မမည်သေး။ ငါဘုရားသည် သည်ကဲ့သို့ ပူဇော်ခြင်းမျိုးကို မျှော်ကိုး၍ ပါရမီဖြည့်တော်မူခဲ့သည် မဟုတ်။ စင်စစ် ငါဘုရား ညွှန်ပြသော တရားကို ကျင့်သောသူသည်သာ ငါဘုရားကို ပူဇော်သည် မည်၏။ အရိုအသေပြုသည် မည်၏။ မြတ်နိုးသည် မည်၏။”

ထိုစဉ် ကုသိနာရုံမှ မလ္လာမင်းများနှင့်တကွ များလှစွာသောမြို့သူမြို့သားတို့သည် ဗုဒ္ဓကို လာရောက်ဖူးမြော်ကြသည်။

ပရိသတ်များလွန်းလှသဖြင့် တစ်ယောက်စီ ဝင်ကန်တော့ခွင့် မပေးနိုင်။ အစုလိုက်ဝင်၍ ကန်တော့ရန် စီစဉ်ပေးရသည်။ ဗုဒ္ဓလျောင်းစက်တော်မူရာ ညောင်စောင်းတစ်ဝိုက်တွင် တင်းတိမ်ကန်လန်ကာများ ကာရံထားသည်။

98. The last homage.

At that time many gods and brahmas came enmass and gave homage spreading various kinds of flowers as the last worship; worshipped with varieties of fragrance and perfumes; worshipped singing and playing celestial musical instruments. Then Buddha explained to Rev: Ānanda with regard to the kind of worship.

"Dear Ānanda! such of worship does not amount to paying homage, revering and giving respect to me. I have not fulfilled the acquired virtues expecting such kind of worship. Actually worshipped, revered and respected me."

At that time Malla kings and many citizens came to kusināra and paid homage to Buddha,

The audience was so immense that it was difficult to admit one after another for paying homage. So arrangements were made to let the people in separate groups for paying homage. Curtains were placed around the couch where Buddha was lying.

၉၉။ သုဘဒ္ဒ

ပရိသတ်ထဲတွင် သုဘဒ္ဒအမည်ရှိသော ပရိဗိုဇ်တစ်ဦးပါသည်။ သူသည် အသက်အရွယ်ကြီးရင့် အိုမင်းနေပြီ။ ယုံမှားသံသယ ဖြစ်နေသော အချက်တစ်ခုရှိနေသည်။ ဗုဒ္ဓ ပရိနိဗ္ဗာန်မပြုမီ မေးလျှောက်လိုသောကြောင့် ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

သုဘဒ္ဒက ရှင်အာနန္ဒာထံ ဝင်ခွင့်တောင်းသည်။ ရှင်အာနန္ဒာက ခွင့်မပြုချေ။

“ငါ့ရှင် သုဘဒ္ဒ၊ မြတ်စွာဘုရား အလွန်ပင်ပန်းတော်မူနေသည်။ မညှဉ်းဆဲပါနှင့်”

သုဘဒ္ဒက သုံးကြိမ် ခွင့်တောင်းသည်။ အာနန္ဒာက သုံးကြိမ်တားမြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓက ကြားတော်မူသော် သုဘဒ္ဒကို ဝင်ခွင့်ပြုစေသည်။

သုဘဒ္ဒလည်း ဝင်ခွင့်ရသော် သူမေးလိုသည်ကို မေးသည်။ ဗုဒ္ဓက ဖြေရှင်းပြရာ နှစ်သက်ကျေနပ်သွားသည်။ ဗုဒ္ဓထံ ရဟန်းပြုခွင့် တောင်းသည်။

ဗုဒ္ဓက “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ သုဘဒ္ဒကို ရဟန်းပြုပေးလော့?” ဟူ၍ ဆိုကာ ခွင့်ပြုတော် မူသည်။

99. Subhadda

Among the audience, there was a heretic named subhadda. He was old and aged and had many doubtful facts. So wishing to ask Buddha about the doubts, before Buddha's demise, he had come.

Subhadda asked permission to enter, but Ānanda did not allow him saying, "Subhadda! Buddha is very much worn out, so don't harass the Buddha."

Subhadda requested three times and Rev: Anānda refused him for three times. Buddha heard and let Subhadda to enter.

Getting permission from Buddha, Subhadda asked what he had in mind to dispel his doubts. Buddha explained and Subhadda became satisfied and pleased. He requested Buddha to ordain him. Buddha permitted him to become a monk telling rev: Ānanda, "Dear Ānanda! ordain Subhadda."

သုဘဒ္ဒ
Subhadda

ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း
 Buddha's Parinibbana

၁၀၀။ နောက်ဆုံးအချိန်

အချိန်မှာ တဖြည်းဖြည်းနှင့် သန်းခေါင်ယံ လွန်မြောက်၍ မိုးသောက်ယံသို့ပင်ရောက်လာပြီ။ ဗုဒ္ဓကို အလယ်ဗဟိုထား၍ ရဟန်းရှင်လူ နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့သည် ငြိမ်သက်စွာ ထိုင်နေကြသည်။ ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော့မည့် အချိန်ကို ရင်တမမဖြင့် စောင့်မျှော်နေကြသည်။ ဗုဒ္ဓကမူ မှာကြားဖွယ်ရှိသည်တို့ကို မှာကြားတုန်းပင်။ “ချစ်သား အာနန္ဒာ၊ သင်တို့သည် ‘ငါတို့ မှာ ဆရာမရှိတော့ပြီ’ဟု မအောက်မေ့ကြနှင့်။ ငါဘုရား ဟောကြားတော်မူအပ်သည့် သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာ တရားဟူသမျှသည် ငါဘုရား လွန်တော်မူသောအခါ သင်တို့၏ဆရာ ဖြစ်လတ္တံ့။”

ပရိသတ်ကြီးသည် တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်လျက်။ ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမကို လေးနက်စွာ နားထောင်နေကြသည်။ အချို့မှာ ရင်ထဲတွင်ဆိုလျက် မျက်ရည်ဝဲနေကြသည်။ အချို့မှာ မျက်ရည်တဖြိုင်ဖြိုင် ကျနေကြသည်။ ဗုဒ္ဓက-

“ချစ်သားရဟန်းတို့ သင်တို့မှာ ယုံမှားသံသယ ဖြစ်နေသည့်အချက်ရှိလျှင် ယခု ငါဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိခိုက် မေးလိုက်ကြ။ နောင်အခါကျမှ ဗုဒ္ဓ သက်တော်ထင်ရှားရှိ နေစဉ်က မမေးလိုက်ရလေခြင်းဟု နောင်တမဖြစ်ကြစေနှင့်”ဟူ၍ မိန့်တော်မူပြန်သည်။

100. The last time (moment)

Gradually time had passed midnight and had reached dawn.

Keeping Buddha in the middle, monks, gods, brahmas and men sat silently. They all were waiting in a state of suspense for the time of Buddha's demise. As for Buddha, He was giving instructions that were to be instructed.

Buddha said "Dear Ānanda! don't you all think that you no longer have a teacher; the dhamma viz; suttas (discourse), vinaya (laws and regulations for the monks) and Abhidhamma (Buddhist philosophy) doctrines will be your teacher after my demise."

The audience remained silent; listened to Buddha's instructions carefully. Some were with tears in their eyes being choked with emotion in their chests. Some were weeping with tears rolling down abundantly and incessantly. Buddha said, "Dear monks! if you have any doubt, ask while I am still alive; don't repent afterwards thinking, we have not asked Buddha while He is still alive."

၁၀၁။ နောက်ဆုံး အဆုံးအမ

ရဟန်းများကား မည်သို့မျှမလုပ်၊ ငြိမ်သက် တိတိဆိတ်နေကြသည်။ နောက်ဆုံး၌ ဗုဒ္ဓက-
 “ချစ်သားရဟန်းတို့- သင်တို့ကို ငါဘုရား နောက်ဆုံး မိန့်ကြားတော်မူခဲ့မည်။
 သင်္ခါရတရားတို့သည် ပျက်စီးခြင်း သဘောရှိကြသည်။ သင်ချစ်သားတို့သည် မမေ့မလျော့သော
 သတိတရားဖြင့် အားထုတ်ကြကုန်လော့ “ဟူ၍ မြွက်ကြားတော်မူကာ ငြိမ်သက်သွားလေသည်။
 ထိုအချိန်တွင် လင်းအရုဏ်လည်း တက်လုနီးပြီ၊ အင်ကြင်းပန်းများသည် လေထဲတွင်
 ပျံဝဲ၍ တဖွဲဖွဲ ကျလာကြသည်။

101. Last admonition

The monk did not stir but remained silent. At last Buddha said, "Dear monks! I will give my last instruction to you:... all constituent things have the nature of perishing; be diligent and exert with mindfulness" Thus saying Buddha became quiet.

That time was near dawn; sal flowers soaring in the sky fell down gently and intermittently.

၁၀၂။ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်း

ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်သည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈ ခု၊ (၅၃၄ ဘီစီ) ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့
 ညဉ့်အရုဏ်တက်ခါနီး မိုးသောက်ယံတွင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတော်မူသည်။ သက်တော် ၈၀၊ ဝါတော်
 ၄၅ ဝါတွင် ပရိနိဗ္ဗာန် စံဝင်တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

102. Buddha's Parinibbana

Buddha passed away on Tuesday, the fullmoon day of month Kason, at the approach of dawn in the year one hundred and forty-eight (148) of the great era (543 B.C) Buddha passed away at the age of eighty (years) and fortyfive years of monkhood.

ကိုးကားသောကျမ်းများ

- ၁။ တထာဂတ ဥဒါန ဒီပနီ (၅-တွဲ)
(ဒီပဲယင်းဆရာတော် သိရီသဒ္ဓမ္မဘိလင်္ကာရ)
- ၂။ မာလာလင်္ကာရ ဝတ္ထုတော်ကြီး
(ဒုတိယ မဲထီးဆရာတော် အရှင်ကဝိန္ဒာဘိ သိရီသဒ္ဓမ္မဓဇ)
- ၃။ ဇိနတ္ထပကာသနီ (ကျီးသဲလေးထပ် ဆရာတော် အရှင်မုနိန္ဒာဘိဓဇ)
- ၄။ “သုံးလူ့ရှင်ပင် ကျွန်ထိပ်တင်” ကဗျာ
(လယ်တီဆရာတော် အရှင်ဥဏဓဇ)
- ၅။ ရုပ်စုံ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် (မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)
- ၆။ ဗုဒ္ဓဝင် အမေးအဖြေ (မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)
- ၇။ မဟာဗုဒ္ဓဝင် (၆-တွဲ)
(တိပိဋကဓရ ဆရာတော် အရှင်ဝိစိတ္တသာရာဘိဝံသ)
- ၈။ မူလတန်း ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာ (ဆရာဝ)
- ၉။ ဂေါတမဗုဒ္ဓ (ဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့်)
- ၁၀။ ဗုဒ္ဓတရား (ဒဂုန်ဦးထွန်းမြင့်)
- ၁၁။ ပါဠိစာပေ သမိုင်း (ဒေါ်အုန်း-မဟာဝိဇ္ဇာ)
- ၁၂။ မဟာလူသားဗုဒ္ဓ (ပါရဂူ)
- ၁၃။ အနှစ်ချုပ် ဗုဒ္ဓဝါဒ (ဓမ္မာရိယ-ဦးမောင်မောင်လေး)
- ၁၄။ သုတ္တန်ပါတ် (မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဓမ္မအမြဲတေများ)
(ဓမ္မာရိယ ဦးမောင်မောင်လေး)
- ၁၅။ ညီတော်အာနန္ဒာ၏ တစ်သက်တာမှတ်တမ်း (၅-တွဲ) (အရှင်ဝဏ္ဏသီရိ)
- ၁၆။ ဗုဒ္ဓ၏ ဥပမာတစ်ထောင် (ဦးလေးမြိုင်)
- ၁၇။ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ဗုဒ္ဓဂယာ (မောင်အုံး-မဟာဝိဇ္ဇာ)
- ၁၈။ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း (အတွဲ ၈၊ ၁၁၊ ၁၃)
- ၁၉။ Essential themes of Buddhist Lectures (Aggamahapandita U Thittila)
- ၂၀။ Life of Buddha in Frescoes (Maha Bodhi Society)
- ၂၁။ The Buddha, His life and Teaching (Piyadassi Thera)